

KJÓSARHREPPUR

AÐALSKIPULAG 2016-2028

Greinargerð

3. nóv. 2017

Kjósarhreppur

Aðalskipulag 2016-2028

STEINSHOLT

Gísli Gíslason

Ásgeir Jónsson

Ingibjörg Sveinsdóttir

Guðrún Lára Sveinsdóttir

Mynd á forsíðu er af Laxárvogi og Reynivallahálsi.

Kjósarhreppur
Aðalskipulag 2016-2028

Aðalskipulag þetta sem auglýst hefur verið samkvæmt 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010, með síðari breytingum, var samþykkt af sveitarstjórn Kjósarhrepps þann _____

Aðalskipulagið var staðfest af Skipulagsstofnun þann _____

SKIPULAGSFERLI

Lýsing var auglýst frá: _____ með athugasemdafresti til: _____

Aðalskipulagstillagan var kynnt frá: _____ til _____

Aðalskipulagstillagan var auglýst frá: _____ með athugasemdafresti til: _____

Aðalskipulagstillagan var staðfest með auglýsingu í B deild Stjórnartíðinda: _____

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	3
1.1	Stefna aðalskipulags	3
1.2	Skipulagsgögn og kortagrunnar	4
2	STEFNUMÖRKUN	4
2.1	Umhverfi og yfirbragð byggðar	4
2.2	BYGGÐ	5
2.2.1	Íbúðarbyggð (ÍB)	5
2.2.2	Frístundabyggð (F)	7
2.3	ATVINNUSVÆÐI	11
2.3.1	Landbúnaðarsvæði	11
2.3.2	Skógræktar- og landgræðslusvæði (SL)	14
2.3.3	Verslun og þjónusta (VP)	16
2.3.4	Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF)	17
2.3.5	Samfélagsþjónusta (S)	19
2.3.6	Íþróttasvæði (ÍÞ)	20
2.3.7	Athafnasvæði (A)	20
2.3.8	Iðnaðarsvæði (I)	21
2.3.9	Stakar framkvæmdir	22
2.3.10	Efnistöku- og efnislosunarsvæði (E)	24
2.4	ÓBYGGÐ SVÆÐI EÐA SVÆÐI MEÐ TAKMÖRKUNUM	26
2.4.1	Óbyggð svæði (ÓB)	26
2.4.2	Strandsvæði (ST)	27
2.4.3	Opin svæði (OP)	28
2.4.4	Kirkjugarðar og grafreitir (K)	28
2.5	SAMGÖNGUR	29
2.5.1	Vegir	30
2.5.2	Reiðleiðir	31
2.5.3	Gönguleiðir	31
2.5.4	Reiðhjólaleiðir	32
2.5.5	Flugvellir	32
2.6	VEITUR	32
2.6.1	Vatnsveita	32
2.6.2	Hitaveita	33
2.6.3	Fráveita	33
2.6.4	Rafveita	33
2.6.5	Fjarskipti	34
2.7	VERNDARSVÆÐI OG MINJAR	35
2.7.1	Friðýst svæði	36
2.7.2	Hverfisvernd	37
2.7.3	Menningarminjar	38
2.7.4	Vatnsvernd	41

2.7.5	Verndarsvæði vegna strandmengunar og mengunar í ám og vötnum	43
2.8	NÁTTÚRUVÁ	44
3	SKIPULAGSFERLI	45
3.1	Breytingar frá eldra aðalskipulagi	45
3.2	Skipulagslýsing	46
3.3	Samráð og kynning	46
3.4	Afgreiðsla eftir kynningu aðalskipulags	47
3.5	Afgreiðsla eftir auglýsingu aðalskipulags	47
4	HEIMILDIR	48
	VIÐAUKI 1 - SKÝRINGARUPPDRÆTTIR	49

1 INNGANGUR

Kjósarhreppur vinnur nú sitt annað aðalskipulag sem tekur yfir allt sveitarfélagið. Nýtt skipulag er unnið á grunni stefnumörkunar eldra skipulags. Megin landnotkun í sveitarfélaginu er hefðbundinn landbúnaður.

Umfjöllunin miðast við landnotkun eins og hún er í skipulagsreglugerð nr. 90/2013. Auk lýsingar á svæðum er sett fram stefnumörkun í einstökum málaflokkum sem tengjast viðkomandi landnotkun. Stefna í aðalskipulagi skal lögð til grundvallar við gerð deiliskipulags og framkvæmdaáætla og við ákvarðanatöku í sveitarfélaginu.

Vinnuhópur við aðalskipulagsgerðina

Tillögugerð og úrvinnsla aðalskipulagsins var unnin af Guðnýju G. Ívarsdóttur sveitarstjóra, Þórnari Jónssyni, Jóni Eiríkssyni, Gunnari L. Helgasyni, Oddi Víðissyni og Mariönnu H. Helgadóttur.

Tillögugerð, úrvinnsla og framsetning aðalskipulagsins var unnin af starfsfólki Steinsholts ehf, þeim Gísla Gíslasyni, Ásgeiri Jónssyni og Guðrúnu Láru Sveinsdóttur. Einnig komu aðrir starfsmenn að vinnunni eftir þörfum. Í tengslum við aðalskipulagsgerðina var landbúnaðarland flokkað undir stjórn Ásgeirs Jónssonar og Guðrúnar Láru Sveinsdóttur.

1.1 STEFNA AÐALSKIPULAGS

Markmið með gerð aðalskipulags er að stuðla að „*skynsamlegri og hagkvæmri nýtingu lands og landgæða, tryggja vernd landslags, náttúru og menningarverðmæta og koma í veg fyrir umhverfisspjöll og ofnýtingu með sjálfbæra þróun að leiðarljósi*“ sbr. 1 gr. skipulagslaga nr. 123/2010, lið b.

Í aðalskipulagi er lögð fram stefna sveitarstjórnar varðandi landnotkun, byggðaþróun, byggðamynstur, umhverfismál, samgöngu- og þjónustukerfi sveitarfélagsins til næstu 12 ára. Gildandi aðalskipulag skal yfirfarið í upphafi hvers kjörtímabils og nýrri sveitarstjórn ber skv. 35. gr. skipulagslaga, að meta hvort endurskoða skuli skipulagið.

Það sem einkum hefur verið haft að leiðarljósi við skipulagsvinnuna er að styrkja svæðið sem ákjósanlegt svæði til búsetu og atvinnuuppbyggingar og almennt til orlofsdvalar jafnframt því að stuðla að skynsamlegri landnotkun í sveitarfélaginu til framtíðar.

Leiðarljós við gerð aðalskipulagsins er eftirfarandi:

Skipulagið skal stuðla að hagkvæmri þróun byggðar, m.a. með því að skapa sem best skilyrði fyrir atvinnulíf og mannlíf og að gera búsetu á svæðinu eftirsóknarverða.

Meginstefna sveitarstjórnar er:

- **Að sveitarfélagið haldi yfirbragði dreifbýlis.**
- **Að efla byggð og atvinnulíf.**
- **Að stuðla að betri samgöngum og fjarskiptum.**
- **Að stuðla að fleiri og fjölbreyttari atvinnutækifærum.**
- **Að standa vörð um þá sérstöðu og aðdráttarafl sem svæðið býr yfir.**
- **Að leita hagkvæmra lausna í samgöngum og stuðla að betra umferðar- og rekstraröryggi, samtengingu byggðar innan héraðs, m.a. vegna skólaaksturs, atvinnusóknar og ferðaþjónustu.**
- **Að stuðla að fjölbreyttari möguleikum til útivistar, m.a. með göngu-, reið- og hjólaleiðum.**

Mynd 1. Kjósarhreppur.

- **Að stuðlað verði að gróðurvernd og fjölbreyttri landnýtingu í samræmi við landgæði og ástand lands.**
- **Að standa vörð um vernd grunnvatns sem neysluvatns fyrir íbúa og atvinnustarfsemi.**
- **Að stuðla að varðveislu sérkenna, náttúru- og söguminja og annarra umhverfislegra gæða.**
- **Að marka stefnu um nýtingu vatns- og vindorku.**

Áfram er gert ráð fyrir að stundaður verði öflugur landbúnaður í sveitarfélaginu ásamt ýmis konar matvælaframleiðslu. Ferðapjónusta mun njóta góðs af öflugri matvælaframleiðslu og áhugi er á vörum „beint frá býli“. Verndun vatnsverndarsvæða stuðlar einnig að öruggari matvælaframleiðslu.

Nýting jarðhita er töluverð og lagningu hitaveitu er nær lokið. Lögð er áhersla á áframhaldandi nýtingu jarðhitans, bæði til að styrkja atvinnulíf, til matvælaframleiðslu og til að bæta lífsgæði íbúa.

Öflugt netsamband bætir lífskjör íbúa og er forsenda ýmis konar fjarvinnslu og fjarnáms. Lagningu ljósleiðra um allt sveitarfélagið er nær lokið.

1.2 SKIPULAGSGÖGN OG KORTAGRUNNAR

Uppdrættir eru unnir á stafræna kortagrunna (IS50v) frá Landmælingum Íslands og loftmyndir frá Loftmyndum ehf. Kortagrunnar eru í ISN93. Sveitarfélagamörk eru sýnd eins og þau eru á kortagrunnum Landmælinga Íslands (IS50v). Óvissa er um hvort mörk milli Bláskógabyggðar og Kjósarhrepps séu rétt. Engu að síður eru sveitarfélagamörkin sýnd eins á aðalskipulagsuppdráttum þessara sveitarfélaga.

Landamerki eru skv. nytjalandsgrunni RALA. Landamerki eru óstaðfest og í einhverjum tilfellum óviss og því einungis sýnd til skýringar.

Skipulagið er sett fram í greinargerð og á skipulagsuppdráttum. Forsendur og umhverfisskýrsla eru í sér hefti. Auk aðaluppdráttar er aðalskipulagið sett fram á nokkrum skýringaruppdráttum til þess að skýra forsendur og helstu þætti skipulagsins.

Skipulagsuppdrættir:

- Aðalskipulagsuppdráttur í mkv. 1:50.000.

Skýringaruppdrættir í mkv. 1:85.000:

1. Landbúnaðarsvæði, skógræktarsvæði og ræktað land.
2. Flokkun landbúnaðarlands.
3. Byggð.
4. Samgöngur og námur, göngu-, reið- og reiðhjólaleiðir.
5. Verndarsvæði. Svæði á náttúruminjasrá, hverfisvernd og vatnsvernd.
6. Menningarminjar skv. aðalskráningu.
7. Ferðapjónusta, áhugaverðir staðir og ársdagsumferð.

Svæði sem auðkennd eru með hringtákn á skipulagsuppdrætti geta verið allt að 5 ha að stærð.

2 STEFNUMÖRKUN

Megin landnotkun í byggð er landbúnaður þó frístundasvæði nái einnig yfir talsvert stóran hluta.

Í þessum kafla er sett fram stefnumörkun fyrir umhverfi og yfirbragð byggðar (kafla 2.1), byggð (kafla 2.2), atvinnusvæði (kafla 2.3), óbyggð svæði eða svæði með takmörkunum (kafla 2.4.3), samsgöngur (kafla 2.5), veitur (kafla 2.6), verndarsvæði (kafla 2.7) og svæði undir náttúruvá (kafla 2.8).

2.1 UMHVERFI OG YFIRBRAGÐ BYGGÐAR

Samkvæmt landskipulagsstefnu ber sveitarfélögum að marka stefnu um gæði og yfirbragð bysggðar og annarra mannvirkja í dreifbýli. Þar segir ennfremur að ákvarðanir um staðsetningu og hönnun mannvirkja skuli taka mið af byggingarhefðum, landslagi og staðháttum. Gæta skuli að hagkvæmni varðandi samgöngur og veitur og að byggð skerði ekki að óþörfu gott landbúnaðarland eða svæði sem

eru mikilvæg vegna náttúrufars (*Skipulagsstofnun, 2015*). Það er einnig vilji sveitarfélagsins að umgengni sé hvarvetna til fyrirmyndar.

Stefna:

- **Halda skal í dreifbýlisyfirbragð í sveitarfélaginu.**
- **Mannvirki skulu falla sem best að náttúrulegu umhverfi á hverjum stað.**
- **Mannvirki skulu ekki spilla náttúru- eða menningarminjum.**
- **Umgengni verði til fyrirmyndar.**
- **Landnotkun stuðli að heilnæmu umhverfi og verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru og menningar og sögu sem felst m.a. í byggingararfi og landslagi.**

Leiðir:

- o *Huga skal að náttúrufari og minjum áður en deiliskipulagsvinna hefst, m.a. til að lágmarka áhrif á mikilvægar jarðmyndanir, minjar og gróðursvæði.*
- o *Við hönnun mannvirkja verði lögð áhersla á að þau fari vel í landi og taki mið af því byggðamynstri sem halda skal í.*
- o *Við gerð deiliskipulags skal vinna húsakönnun þar sem það á við, til hliðsjónar við skipulagsgerðina og hönnun nýrra mannvirkja.*
- o *Mannvirki falli sem best að umhverfi og gætt verði samræmis við nálægar byggingar.*
- o *Forðast skal óþarfa lýsingu, ljósi beint niður eða það skermað af og haft í huga að ljós valdi nágrönnum sem minnstum óþægindum.*
- o *Byggingum verði vel viðhaldið og ónýtar byggingar rifnar og fjarlægðar. Þó skal gætt að varðveislugildi bygginga með tilliti til menningar- og sögulegs gildis þeirra.*
- o *Íbúar verði hvattir til snyrtilegrar umgengni, reglulega verði staðið fyrir hreinsunarátaki í sveitarfélaginu.*

Í byggingareglugerð nr. 112/2012 eru m.a. sett fram markmið fyrir verndun náttúrufars og eins fyrir birtu og lýsingu. Í gr. 15.1.1 segir: „við hönnun og gerð mannvirkja ber ávallt að taka tillit til umhverfis og náttúrufars. Leitast skal við, eftir því sem aðstæður leyfa, að láta mannvirki falla sem eðlilegast að umhverfinu og hafa sem minnst truflandi áhrif á náttúrufar og gerð landslags í næsta nágrenni“.

Í gr. 10.4.1. segir: „Mannvirki skulu þannig hönnuð og byggð að öll birtuskilyrði og ljósmagn sé í fullu samræmi við þá starfsemi sem fer fram við eða innan mannvirkisins, án þess að óeðlilegur truflandi hiti eða óeðlileg glýjumyndun verði vegna lýsingar. Við mat á eðlilegum birtuskilyrðum ber að taka tillit til þarfa allra aldurshópa“.

Í grein 10.4.2. segir ennfremur að „við hönnun á útilýsingu skal þess gætt að ekki verði um óþarfa ljósmengun að ræða frá flóðlýsingu mannvirkja. Tryggja skal að útilýsingu sé beint að viðeigandi svæði og nota skal vel skermaða lampa sem varpa ljósinu niður og valda síður glýju og næturbjarmar“.

Ganga skal vel frá mannvirkjum og allur frágangur og umgengni taki mið af umhverfinu. Ganga þarf vel frá lögnum s.s. frárennsli og tryggja gott aðgengi til tæmingar á rotþróum.

2.2 BYGGÐ

Undir þessum kafla er fjallað um íbúðarbyggð (kafla 2.2.1) og frístundabyggð (kafla 2.2.2).

2.2.1 Íbúðarbyggð (ÍB)

Í grein 6.2 í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, er íbúðarbyggð skilgreind sem „Svæði fyrir íbúðarhúsnæði og nærþjónustu sem því tengist, auk minniháttar atvinnustarfsemi sem samrýmist búsetu eftir því sem nánar er kveðið á um í stefnu skipulagsins“.

Stefna:

- **Íbúðarsvæði haldi yfirbragði dreifbýlis.**
- **Ný svæði fyrir íbúðarbyggð skulu staðsett með tilliti til núverandi samgöngu- og veitukerfa.**
- **Íbúðarbyggð verður skipulögð utan góðs landbúnaðarlands og tekur mið af yfirbragði svæðisins sem dreifbýlis.**

- **Íbúðarbyggð verði ekki heimiluð á svæðum sem eru möguleg hættusvæði vegna náttúruvárs.**

Leiðir:

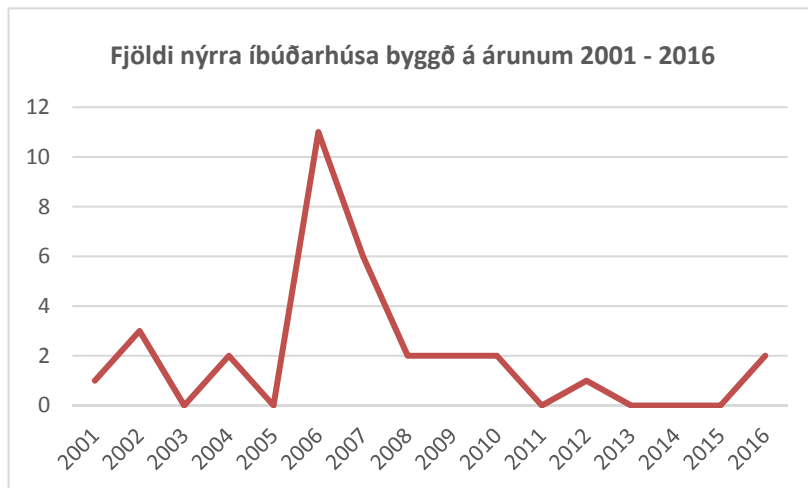
- o Gert er ráð fyrir að hvert einbýlishús hafi skilgreinda lóð.
- o Ný íbúðarbyggð verði ekki skipulögð á góðu landbúnaðarlandi, í flokki I og II. Hönnun og staðsetning mannvirkja skal taka mið af sem bestri samnýtingu vega og veitukerfa.
- o Huga skal að náttúrufari og minjum áður en deiliskipulagsvinna hefst til að lágmarka áhrif á mikilvægar jarðmyndanir, minjar og gróðursvæði.
- o Gert er ráð fyrir að byggð verði lágrest á 1-2 hæðum, nýtingarhlutfall getur verið allt að 0,05.
- o Á hverju svæði verða að hámarki 8 íbúðarlóðir, hver að lágmarki 0,5 ha.
- o Hönnun og staðsetning nýrra íbúðarhúsa skal taka mið af yfirbragði dreifbýlis, byggingarhefðum, landslagi og staðháttum.
- o Við skipulag byggðar verður horft til mögulegra hættusvæða s.s. vegna ofanflóða / skriðufalla.
- o Tryggt verði að ekki verði hróflað við fornleifum, friðlýstum eða friðuðum minjum vegna uppbyggingar, nema í samræði við þar til bæra aðila.
- o Nýir áfangar innan hveftrar jarðar verða ekki teknir til skipulagsmeðferðar fyrr en minnst 2/3 hlutar fyrri áfanga hafa verið byggðir.

Mynd 2 sýnir fjölda nýrra íbúðarhúsa sem byggð voru í dreifbýlinu á árunum 2001 – 2016. Samkvæmt gögnum frá Fasteignaskrá voru byggð 32 hús á þessu árabili, þar af 11 hús árið 2006.

Ein af forsendum íbúafjölgunar er að til staðar sé gott framboð íbúðarlóða. Sveitarfélagið er vel í sveit sett hvað varðar samgöngur til höfuðborgarsvæðisins og einnig til nærsveitanna Hvalfjarðarsveitar og Bláskógabyggðar. Fasteignaverð hefur sveiflast nokkuð á undanförunum árum og

mikil uppbygging hefur átt sér stað í nágrenni höfuðborgarsvæðisins og Kjósinn er þar engin undantekning. Á árunum 2005 – 2010 voru reist 22 íbúðarhús í sveitarfélaginu og á sama tímabili fjölgaði íbúum um 54, sjá Mynd 2 hér að ofan. Ferðaþjónustan hefur einnig haft mikil áhrif á framboð íbúða á undanförunum árum og ætla má að sú þróun haldi áfram. Við framreikning íbúafjölda í Svæðisskipulagi Höfuðborgarsvæðisins er horft til þátta sem geta haft áhrif á það hvort fólk flytur búferlum og þar skiptir mestu máli framboð lóða og bygginga¹. Vilji er til þess að skipuleggja íbúðarbyggð og auka þar með lóðaframboð í sveitarfélaginu og freista þess að stuðla að íbúafjölgun á skipulagstímabilinu. Stærð svæða og fjöldi lóða á svæðum fyrir íbúðarbyggð eru í samræmi við þá íbúafjölgun sem spá Hagstofunnar gerir ráð fyrir að eigi sér stað á skipulagstímabilinu, sjá kafla 3.1 í Forsenduhefti.

Ný íbúðarhús skulu, eftir því sem við verður komið, nýta sömu heimreið, vera í ákveðnum tengslum og samhengi við aðra byggð á jörðinni og fylgja eftir því sem kostur er byggðamynstri viðkomandi svæðis. Markmiðið er að ekki verði fjölgað tengingum við þjóðveg, að þjónusta við ný hús tengist þeirri þjónustu sem þegar er veitt og að nýjum húsum verði komið fyrir í samræmi við byggingarhefðir og yfirbragð sveitarinnar.

Mynd 2. Fjöldi nýrra íbúðarhúsa í dreifbýli, byggð á árunum 2001 – 2016 (Heimild: Fasteignaskrá).

¹ (Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu, 2015).

Við skipulag nýrra svæða skal, eftir því sem aðstæður leyfa, byggja í grennd við núverandi vegi og veitukerfi. Markmið er að fjölga sem minnst tengingum við stofn- og tengivegi, að veitur nýtist sem best og að þjónusta við ný hús tengist þeirri þjónustu sem þegar er veitt. Íbúðarlóðir á skilgreindum íbúðarsvæðum verða að lágmarki 0,5 ha að stærð og nýtingarhlutfall allt að 0,05. Ný íbúðarsvæði verða að hámarki með 8 íbúðarlóðir.

Svæði fyrir íbúðarbyggð		
Nr.	Heiti svæðis	Lýsing
ÍB1	Miðbúð	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 7 íbúðarlóðir. Heildarbyggingarmagn innan lóðar er 150 m ² en heimilt er að byggja íbúðarhús á 1-2 hæðum, geymslu, gestahús eða garðhýsi. Þrjár lóðir eru byggðar. Stærð svæðis er um 5 ha.
ÍB2	Harðbali	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 5 íbúðarlóðir. Svæðið er fullbyggt. Stærð svæðis er um 20 ha.
ÍB3	Lækjarbraut	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru fjórar íbúðarlóðir. Svæðið er fullbyggt. Stærð svæðis er um 8 ha.
ÍB4	Eilífsdalur	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 5 hús. Gert er ráð fyrir 8 lóðum. Svæðið var áður skilgreint sem frístundasvæði, F8. Stærð svæðis er um 16 ha.
ÍB5	Eilífsdalur	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 2 hús og tvær lóðir eru óbyggðar. Svæðið var áður skilgreint sem frístundasvæði, F8. Stærð svæðis er um 3 ha.
ÍB6	Möðruvellir	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Gert er ráð fyrir allt að 8 lóðum. Svæðið er um 5 hektarar og er óbyggt.
ÍB7	Þorlaksstaðavegur	Svæðið er deiliskipulagt fyrir fimm lóðir. Svæðið var áður skilgreint sem frístundasvæði, F10c. Stærð svæðis er allt að 5 ha.
ÍB8	Meðalfellsvegur	Á svæðinu eru 5 íbúðarlóðir, þrjár lóðir byggðar. Fjórar af lóðunum voru áður skilgreindar sem frístundasvæði F10d. Stærð svæðis er allt að 3 ha.

Samtals er gert ráð fyrir 46 íbúðarlóðum á ofangreindum íbúðarsvæðum, samtals á um 65 ha svæði. Meirihluti lóðanna er nú þegar byggður en 19 lóðir eru óbyggðar.

Íbúar í sveitarfélaginu voru 220 í ársbyrjun 2017. Miðað við miðspá Hagstofunnar er gert ráð fyrir að íbúum fjölgi um tæpt 1 % á ári og verði orðnir um 240 talsins við lok skipulagstímabilsins. Því er gert ráð fyrir að þeim fjölgi um 20 manns á 12 árum. Samkvæmt svæðisskipulagi Höfuðborgarsvæðisins er hins vegar gert ráð fyrir að íbúum fækki um 42 til ársins 2025 og um 49 manns til ársins 2040 (sbr. kafla 3.1 í Forsenduhefti). Þá sýnir aldursamsetning íbúa að fjölga mun í hópi eldri borgara á skipulagstímabilinu og gera má ráð fyrir að hluti þeirra vilji flytja í hentugra húsnæði. Ennfremur má ætla að hluti aldraðra flytji á öldrunarheimili og þar af leiðandi úr sveitarfélaginu.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um íbúðarbyggð hefur á heildina litið jákvæð eða óveruleg áhrif á umhverfispætti, byggðin þéttist og líkur eru á að íbúum fjölgi. Stefna sveitarstjórnar er að efla byggð en halda í dreifbýlisyfirbragð og því eru lóðir fremur stórar og fáar á hverjum stað fyrir sig. Þéttari byggð stuðlar að bættari nýtingu vega og veitna. Íbúafjölgun hefur verið lítil á undanförunum árum en með auknu framboði íbúðarlóða er stuðlað að fjölgun.

2.2.2 Frístundabyggð (F)

Frístundabyggð er gr. 6.2 í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, “svæði fyrir frístundahús, tvö eða fleiri og nærþjónustu sem þeim tengist, þ.m.t. orlofshús og varanlega staðsett hjólhýsi. Föst búseta er óheimil í frístundabyggðum”.

Stefna:

- Sveitarfélagið verði áfram eftirsótt til frístunda og útivistar í rólegu umhverfi.
- Frístundabyggð verður skipulögð utan góðs landbúnaðarlands.

- Frístundabyggð verði ekki heimiluð á svæðum sem eru mikilvæg eða verðmæt vegna náttúrufars, auðlinda, náttúruvár, sögu eða almenns útivistargildis.
- Allar nýjar frístundabyggðir skulu áfangaskiptar.
- Viðhalda skal yfirbragði eldri gróinna byggða.
- Tryggja sem best eðlilegt viðhald eldri byggða.
- Sameiginlegar veitur og vegir verði þar sem þéttleiki byggðar og náttúrufarslegar aðstæður leyfa.
- Tryggja sem best öryggi í frístundabyggðum.
- Öll ný svæði fyrir frístundabyggð skulu deiliskipulögð.
- Unnin verður viðbragðsáætlun vegna gróður- og kjarrellda.

Leiðir:

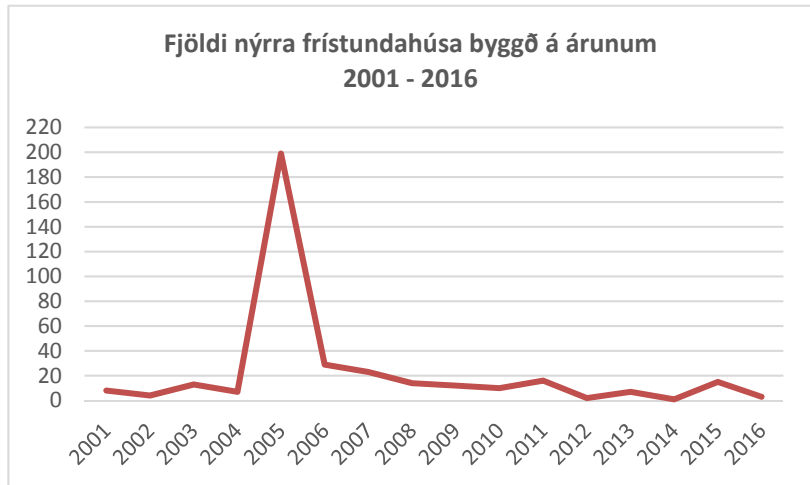
- o Frístundabyggð verði sem mest á samfelldum svæðum, þannig að vegir og veitur nýtist sem best.
- o Þar sem ný hús/hverfi eru byggð innan um eða í beinum tengslum við núverandi byggð skal skipulag, ásýnd og yfirbragð taka mið eldri byggð.
- o Ný frístundabyggð verði ekki skipulögð á góðu landbúnaðarlandi, í flokki I og II.
- o Ný frístundabyggð verði ekki skipulögð á skilgreindu hættusvæði vegna náttúruvár.
- o Nýir áfangar innan hveirrar jarðar verða ekki teknir til skipulagsmeðferðar fyrr en minnst 2/3 hlutar fyrri áfanga hafa verið byggðir.
- o Áhersla verði á góðar samgöngur um meginleiðir en hæga umferð um sjálf frístundasvæðin, samhliða góðu aðgengi að gönguleiðum.
- o Skipulag byggðar taki mið af því að halda opnum gömlum og hefðbundnum göngu- og reiðleiðum og almennum gönguleiðum milli aðliggjandi svæða og aðgengi að áhugaverðum útivistarsvæðum og náttúrufyrirbærum.
- o Tryggt verði að ekki verði hróflað við fornleifum, friðlýstum eða friðuðum minjum vegna uppbyggingar, nema í samráði við þar til bæra eftirlitsaðila.
- o Við skipulag byggðar skal hugað að því að mikilvægar jarðmyndanir og gróðursvæði, s.s. náttúrulegt birkikjarr, verði fyrir sem minnstum áhrifum vegna framkvæmda.
- o Á nýjum frístundasvæðum skulu lóðir að jafnaði vera á stærðarbilinu 0,3 - 1 ha og nýtingarhlutfall skal ekki vera hærra en 0,03. Heildar byggingarmagn á lóð verði þó ekki meira en 200 m², þar með talið geymslur, gestahús, skúrar og skýli.
- o Á svæðum við Meðalfellsvatn sem liggja nær vatninu en 50 m getur nýtingarhlutfall verið allt að 0,10. Heildar byggingarmagn verði þó aldrei meira en 150 m². Vinna skal deiliskipulag vegna nýrra bygginga.
- o Að jafnaði skulu viðbyggingar/stækkanir á húsum ekki ná nær ár- eða vatnsbakka en nú er.
- o Heimilt er að leigja út orlofshús en óheimilt er að stunda almennan atvinnurekstur á frístundasvæðum, s.s. veitingarekstur, gistipjónustu í stökum herbergjum/gestahúsum eða almenna verslun/gallerí nema gert sé ráð fyrir því í skipulagi.
- o Landeigandi/félög sumarhúsaeigenda skulu vinna viðbragðsáætlanir fyrir núverandi frístundasvæði í samráði við Brunavarnir í Kjós.
- o Við stofnun nýrra lóða skal liggja fyrir deiliskipulag.
- o Í deiliskipulagi frístundabyggðar skal gera grein fyrir vatnstökustöðum þar sem nálgast má slökkvivatn. Til er áætlun um byggingar og aðgengi að húsum og vatnstökustöðum fyrir slökkvilið.
- o Við deiliskipulag frístundabyggðar skal gera grein fyrir mögulegum flóttaleiðum vegna gróður- og kjarrellda.

Fjöldi skilgreindra svæða fyrir frístundabyggð er 34. Samkvæmt gögnum frá Fasteignaskrá voru 200 frístundahús í sveitarfélaginu árið 2000 en árið 2016 voru þau orðin 563.

Skilgreind eru 25 frístundasvæði á um 1.050 ha svæði. Breyting á stærð frístundasvæða er til komin vegna nákvæmari afmörkunar svæðanna. Ekki er um ný svæði að ræða. Á árunum 2001 – 2016 voru byggð 363 ný frístundahús, sjá Mynd 3. Flest húsin voru byggð árið 2005 eða alls 199 hús.

Frístundabyggð skal rísa sem mest á samfelldum svæðum og leitast skal við að samnýta vegi og veitur.

Fjallað er um stök frístundahús í kafla 2.3.9.

Mynd 3. Ný frístundahús byggð á árunum 2001 – 2016 (Heimild: Fasteignaskrá)

Innan frístundabyggðar er heimilt að vera með þjónustumiðstöðvar og aðra þá þjónustu sem ætla má að þjóni viðkomandi svæði. Ekki er heimilt að vera með veitingarekstur, gistiheimili, stök herbergi eða gestahús til útleigu. Þó er heimilt að leigja út frístundahús, sbr. reglugerð 1277/2016, að fengnum tilskyldum leyfum.

Nokkur fjöldi gamalla sumarhúsvæða eru í Kjósarhreppi þar sem lóðir eru litlar (sumar um 1.000 m²), einkum við Meðalfellsvatn. Á þessum lóðum eru lítil hús, mörg komin til ára sinn og sum hver standast ekki kröfur nútímans. Við endurbætur og/eða breytingar á eldri húsum skal leitast við að halda í yfirbragð eldri byggðar hvað varðar útlit, hæð og byggingarefni húsa. Að jafnaði skulu viðbyggingar ekki fara nær ár- eða vatnsbökkum en nú er. Á þessum svæðum er gert ráð fyrir að nýtingarhlutfall geti verið allt að 0,10, en nýtingarhlutfall er samanlagt byggingarmagn allra húsa á viðkomandi lóð. Stefnt er að því að eldri frístundasvæði verði deiliskipulögð.

Á uppdraetti eru frístundasvæði undir 5 ha auðkennd með hringtákn. Svæði fyrir frístundabyggð eru talin upp í töflu hér að aftan. Greint er frá því hvort svæðin séu deiliskipulögð og eru þær upplýsingar fengnar af Skipulagsvefsjá Skipulagsstofnunar. Einnig er fjöldi byggðra húsa innan hvers svæðis talinn skv. loftmynd. Því er mögulegt að ný hús hafi verið byggð frá því loftmyndin var tekin. Frístundasvæði geta náð yfir fleiri en eina jörð.

Svæði fyrir frístundabyggð		
Nr.	Heiti svæðis	Lýsing
F1	Kiðafell	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 8 hús. Stærð svæðis er um 7 ha.
F2	Morastaðir	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 4 hús. Stærð svæðis er um 7 ha.
F3	Miðdalur	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Tvö hús eru á svæðinu. Stærð svæðis er um 3 ha.
F4a	Flekkudalur	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 5 lóðir. Svæðið er óbyggt. Heimilt er að reisa frístundahús og geymslu, heildarstærð bygginga er allt að 200 m ² . Stærð svæðis er um 2 ha.
F4b	Flekkudalur	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 15 lóðir. Gert er ráð fyrir allt að 20 lóðum. Tvö hús eru á svæðinu. Heimilt er að reisa frístundahús og geymslu, heildarstærð bygginga getur verið allt að 200 m ² . Stærð svæðis er um 19 ha.
F5	Blönduholt og Þúfa	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu er 20 hús. Stærð svæðis er um 44 ha.
F6	Þúfukot	Svæðið er deiliskipulagt að hluta fyrir allt að 12 lóðir. Svæðið er óbyggt. Stærð svæðis er um 16 ha.
F9	Bær	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Svæðið er óbyggt. Stærð svæðis er um 94 ha.
F10a	Meðalfell	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru um 110 hús. Um fimm lóðir eru óbyggðar. Stærð svæðis er um 97 ha.

F10b	Meðalfell	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru um 50 hús. Um fjórar lóðir eru óbyggðar. Stærð svæðis er um 34 ha.
F10d	Meðalfell	Svæðið er deiliskipulagt að hluta. Á svæðinu eru 30 hús. Stærð svæðis er um 13 ha.
F10e	Meðalfell	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Svæðið er óbyggt og er um 16 ha að stærð. Svæðið var áður hluti af frístundasvæði F10b.
F11	Eyjar I	Svæðið er deiliskipulagt að hluta til fyrir 57 lóðir. Heimilt er að reisa frístundahús og aukahús, samtals allt að 120 m ² . Á svæðinu eru 40 hús. Stærð svæðis er um 30 ha.
F12a	Sandur og Eyjar II	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Fjögur hús eru á svæðinu. Stærð svæðis er um 5 ha.
F12b	Sandur	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Sex hús eru á svæðinu. Stærð svæðis er um 3 ha.
F12c	Sandur/Eyjar II	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 2 hús. Svæðið var áður hluti af frístundasvæði F12a. Stærð svæðis er um 4,5 ha.
F12d	Sandur	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Tvö hús eru á svæðinu. Svæðið var áður hluti af frístundasvæði F12b. Stærð svæðis er um 20 ha.
F13	Grjóteyri	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 40 hús. Stærð svæðis er um 10 ha.
F13a	Eyjar II	Svæðið er deiliskipulagt að hluta fyrir 27 lóðir. Á svæðinu eru 17 hús. Stærð svæðis er um 17 ha.
F13b	Eyjar II	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 3 lóðir. Svæðið er óbyggt. Stærð svæðis er um 2 ha.
F15a	Möðruvellir I /Norðurnes og Lækir	Svæðið er deiliskipulagt að hluta fyrir 42 lóðir. Á svæðinu eru 50 hús. Stærð svæðis er um 71 ha.
F15c	Möðruvellir I, Brekkur	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 5 hús. Stærð svæðis er um 9 ha.
F16	Fremri-Háls	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 5 hús. Stærð svæðis er um 16 ha.
F17	Vindás	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 16 lóðir. Á svæðinu eru 8 hús. Heimilt er að reisa frístundahús á 1 ¹ / ₂ hæð með kjallara, auk geymslu, gestahúss og gróðurhúss. Heildarbyggingarmagn getur verið allt að 250 m ² . Stærð svæðis er um 60 ha.
F18a	Valdastaðir	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 4 hús. Stærð svæðis er um 65 ha.
F18b	Neðri-Háls.	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru tvö hús. Stærð svæðis er um 4 ha.
F19	Neðri-Háls	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 21 lóð. Á svæðinu eru 65 hús. Stærð svæðis er um 27 ha.
F20a	Háls	Svæðið er deiliskipulagt að hluta fyrir 67 lóðir. Á svæðinu eru 50 hús. Stærð svæðis er um 43 ha.
F20b	Háls	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 19 lóðir. Á svæðinu eru 11 hús. Stærð svæðis er um 21 ha.
F21	Hvammur/Hvammsvík	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 57 lóðir. Á svæðinu er 1 hús. Samkvæmt skilmálum í deiliskipulagi fyrir svæðið er heimilt að reisa frístundahús, gestahús og geymslu en hámarksbyggingarmagn innan hvernar lóðar er 300 m ² . Stærð svæðis er um 45 ha.
F22a	Skorhagi	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Svæðið er óbyggt. Stærð svæðis er um 39 ha.
F22b	Skorhagi	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Svæðið er óbyggt. Stærð svæðis er um 11 ha.
F23	Eyri	Svæðið er deiliskipulagt fyrir 17 frístundalóðir. Á svæðinu eru 10 hús. Stærð svæðis er um 22 ha.
F25	Hjalli	Ekkert deiliskipulag er í gildi. Á svæðinu eru 4 hús. Stærð svæðis er um 3 ha.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefnan er talin hafa jákvæð áhrif á umhverfisþáttinn náttúru þar sem góðu ræktunarlandi er hlíft við frístundabyggð og þannig stuðlað að áframhaldandi öflugum landbúnaði. Stefnan er talin hafa jákvæð áhrif á ásynnd þar sem gott viðhald húsa bætir ásynnd svæða. Stefnan á ekki að hafa áhrif á minjar þar

sem óheimilt er að framkvæma innan helgunarsvæðis minja og því eru áhrif á minjar metin engin/lítill. Áhrif á aðra umhverfisþætti eru metin engin/lítill.

2.3 ATVINNUSVÆÐI

Í þessum kafla er fjallað um atvinnusvæði í dreifbýli. Megin landnotkun í dreifbýlinu er landbúnaður.

2.3.1 Landbúnaðarsvæði

Landbúnaðarsvæði er skv. gr. 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, skilgreint sem „Svæði fyrir landbúnað og mannvirki sem tengjast búrekstrinum, með áherslu á búfænað, matvæla- og fóðurframleiðslu“.

Stefna:

- Landbúnaður verði áfram stundaður á bújörðum með eðlilegum þróunarmöguleikum ýmissa atvinnugreina sem henta á slíkum svæðum.
- Svæði sem flokkast sem gott landbúnaðarland (flokkur I og II) verði ekki tekið til annarrar landnýtingar sem takmarki matvælaframleiðslu til framtíðar.
- Landbúnaður verði eflur sem atvinnugrein og leitað leiða til uppbyggingar stoðgreina hans.
- Landnýting sé í sátt við náttúruna.
- Stuðla skal að umhverfisvernd og endurheimt landgæða innan sveitarfélagsins.
- Áfram verði lögð áhersla á að ásýnd bújarða og mannvirkja styðji við jákvæða ímynd íslensks landbúnaðar.
- Áfram verði stuðlað að eðlilegri sambúð landbúnaðar og annarrar byggðar.
- Forðast skal uppskiptingu bújarða, sérstaklega landbúnaðarlands í flokki I og II.
- Stuðlað skal að verndun umhverfis og lífríkis fallvatna til að efla fiskgengd og veiðimöguleika.

Leiðir:

- o Landbúnaðarland er flokkað með það að markmiði að vernda gott landbúnaðarland (flokk I og II) til matvælaframleiðslu.
- o Stuðla skal að umhverfisvænni landbúnaðarframleiðslu en ekki verði um ræktun erfðabreyttra matvæla eða nytjajurta að ræða.
- o Gætt skal sérstaklega að geymslu og meðhöndlun efna sem valdið geta mengun, berist þau í jarðveg og grunnvatn í of miklum mæli t.d. olía, áburðarefni eða fráveituvatn.
- o Byggingar skulu að jafnaði reistar í tengslum við núverandi mannvirki m.a. til að nýta þau samgöngu- og veitukerfi sem fyrir eru.
- o Byggingar, samfelld skógrækt o.fl. sem hamlar ræktunarmöguleikum til lengri tíma er að jafnaði ekki heimil á góðu ræktunarlandi, í flokki I og II).
- o Heimilt er að stunda minni háttar atvinnurekstur þar sem er föst búseta.
- o Hafa þarf í huga að staðsetja lyktarmengandi starfsemi s.s. eldishús alifugla, loðdýra og svína í góðri fjarlægð frá annarri byggð.
- o Leitast skal við að láta ný mannvirki falla sem best að dreifbýlisyfirbragði byggðarinnar og sem eðlilegast að umhverfinu og nærliggjandi byggð og hafa sem minnst áhrif á náttúru og landslag.
- o Til að endurheimta landgæði má nefna uppgræðslu, skógrækt og gróðurvernd á áður grónum svæðum sem og endurheimt votlendis þar sem aðstæður leyfa. Almenn er litið á uppgræðslu í smáum stíl, þ.e. skógrækt til skjóls og þrýði og landgræðslu til landbóta (s.s. bændur græða landið, landbótasjóðsverkefni, fyrirhleðslur og bakkavarnir), sem landbótaverkefni sem heimil eru á landbúnaðarlandi og óbyggðum svæðum.

Landbúnaður er grunnlandnotkun í Kjósarhreppi. Á hluta landbúnaðarlands eru kvaðir, s.s. vegna vatnsverndar, svæða á náttúruminjaskrá og hverfisverndar vegna náttúru- og söguminja. Samkvæmt landsskipulagsstefnu er gert ráð fyrir að skipulag í dreifbýli gefi kost á fjölbreyttri nýtingu lands, í sátt við náttúru og landslag. Landnotkun styðji við búsetu og samfélag í dreifbýli með langtímasýn um ráðstöfun lands til nýtingar og verndar og samþættri stefnu um byggðapróun. Gert ráð fyrir að flokkun

landbúnaðarlands sé lögð til grundvallar landnýtingu á landbúnaðarlandi en að jafnaði verði trjárækt til skjóls eða breyttrar ásýndar s.s. við byggð eða skjólbelti til að auka afrakstur lands og til að mynda skjól við byggð og útivistarsvæði. Þá verður gert ráð fyrir landgræðslu m.a. til landbóta. Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins 2040 gerir ráð fyrir að gott landbúnaðarland verði áfram nýtt til landbúnaðar í Kjósarhreppi.

Flokkun landbúnaðarlands

Gott landbúnaðarland er auðlind sem varðveita þarf til framtíðar. Sérstaklega er horft til þess að ekki verði heimiluð landnýting sem takmarkar til lengri tíma ræktunarmöguleika á úrvals landbúnaðarlandi (flokkur I og II), nema gild rök mæli með því.

Landbúnaðarland hefur verið kortlagt í grófum dráttum með tilliti til ræktunarhæfni og er það birt í skýrslunni „Kjósarhreppur – flokkun landbúnaðarlands“ sem dagsett er 7. nóvember 2017 og var unnin af Steinsholti ehf. Þar er gerð nánari grein fyrir aðferðafræðinni og hvernig staðið var mótun flokkana. Auk þess er gerð grein fyrir niðurstöðu flokkunarinnar á skýringarupprætti nr. 2.

Fjalllendi var ekki flokkað (óbyggt land í aðalskipulagi um 19.000 ha) en annað land, tæplega 9.000 ha var flokkað í fjóra flokka.

- **Flokkur I – kjörlendi fyrir akuryrkju.** Land fremur slétt, þ.e. nær alltaf undir 5° halla (8%). Í sumum tilfellum þarf að þurrka landið. Jarðvegur frjór og auðveldlega plógtækur, nær ekkert grjót. Land alltaf undir 100 m hæð yfir sjó.
- **Flokkur II – gott akuryrkjuland.** Fremur slétt, halli yfirleitt undir 10% og alltaf undir 10° (18%) halla. Jarðvegur getur verið fremur rýr og þá áburðarfrekur, sums staðar sendinn og þurrlendur. Plógtækur jarðvegur kann að vera allt niður í 25 cm þar sem hann er hvað grynstur. Stakir hólar, grjót/nibbur kunna að raska samfellu í landi. Land alltaf undir 200 m hæð yfir sjó.
- **Flokkur III – blandað ræktunarland.** Halli frá því að vera lítt upp í nokkuð bratt, jafnvel 15° (26%) halla. Spildur misstórar þar sem hraun, grjót, halli eða annað getur raskað samfellu í landi. Jarðvegur nokkuð breytilegur, allt frá því að vera mjög frjór yfir í rýran móajarðveg og lítt gróin melasvæði. Jarðvegur getur verið grýttur. Hentar oft vel til túnræktar og í sumum tilfellum mögulegt til akuryrkju. Landið er yfirleitt gott til beitar eða skógræktar. Land alltaf undir 300 m hæð yfir sjó.
- **Flokkur IV – annað land.** Ýmsar landgerðir þar sem ekki verður um samfellda jarðrækt að ræða m.a. vegna þess að jarðvegur er grunnur, hraun/grjót í eða við yfirborð eða hæð yfir sjó og/eða halli lands er of mikill. Einnig eru þetta aurasvæði jökulvatna og sandsvæði. Land í flokki IV er oft hentugt til beitar og þá nýtt til sumarbeitar eða heilsársbeitar þegar um láglandssvæði er að ræða. Einnig er oft um að ræða svæði sem eru lítt gróin eða ógróin. Land í flokki IV er yfirleitt æskilegt til landgræðslu og skógræktar m.a. með það að markmiði að bæta landgæði til ræktunar / nýtingar.

Niðurstaða kortlagningar:

- Flokkur I – kjörlendi fyrir akuryrkju er rúmlega 1.050 ha (12%).
- Flokkur II – gott akuryrkjuland er tæplega 800 ha (9%).
- Flokkur III – blandað ræktunarland er tæplega 3.000 ha (33%).
- Flokkur IV – annað land er rúmlega 4.100 ha (46%).

Á landbúnaðarlandi í flokki I og II verður að jafnaði ekki heimiluð landnýting sem takmarkar verulega ræktunarmöguleika til akuryrkju s.s. samfelld skógræktarsvæði, byggð, umfangsmikil iðnaðarsvæði eða stórar námur. Eftirfarandi kvaðir eru settar á land í flokki I og II:

- Byggingar séu að jafnaði ekki á svæðum í flokki I og II.
- Uppskipting lands, samfelld skógrækt, umfangsmikil iðnaðarstarfsemi eða efnistaka verði að jafnaði ekki leyfð á landi í flokki I og II.
- Nýir vegir raski að jafnaði ekki samfellu í landi í flokki I og II.

Hafa þarf í huga að kortlagning landbúnaðarlands er í mælikvarðanum 1:50.000 og því kunna að vera minni svæði inn á milli sem ættu betur heima í öðrum flokki. Komi fram áform um breytta landnotkun verður það skoðað og metið í hverju tilviki fyrir sig. Flokkun landbúnaðarlands er ekki einhlít og því þarf að gæta varúðar og jafnræðis við ráðstöfun lands, með tilliti til flokkunar landsins. Hafa ber því í huga að þar sem land í flokki I og II takmarkar aðra ótengda landnýtingu, kann í sumum tilfellum að vera ástæða til að meta nánar gæði þess sem landbúnaðarlands, m.a. með tilliti til nákvæmni kortlagningar.

Byggingar á landbúnaðarlandi

Á landbúnaðarsvæðum er almennt gert ráð fyrir byggingum og starfsemi sem tengist landbúnaði. Nýjar byggingar verða að jafnaði ekki reistar á verndarsvæðum eða landbúnaðarlandi í flokki I eða II, nema í beinum tengslum við þá byggð og veitukerfi sem fyrir eru. Almennt skal leitast við að staðsetja ný hús í námunda við þá byggð sem fyrir er til að nýta sem best tengingar við þjóðvegi og önnur dreifikerfi sem eru fyrir hendi. Það styrkir byggð að fjölga notendum þeirra veitukerfa sem nú þegar eru fyrir hendi og halda þarf í rekstri í dreifðum byggðum, bætt nýting núverandi kerfa styður við umhverfissjónarmið og hagkvæma þróun byggðar.

Útihús og aðrar byggingar tengdar landbúnaði skulu að jafnaði reist í tengslum við önnur hús á jörðinni, þó þannig að mengun, s.s. lykt, hafi sem minnst áhrif. Um eldishús alifugla, loðdýra og svína gildir reglugerð nr. 520/2015 þar sem gerð er grein fyrir lágmarksfjarlægð eldishúsa frá byggð. Staðsetningu eldishúsa verður þó að skoða í hverju tilfelli fyrir sig og meta t.d. út frá ríkjandi vindátt og fjölda dýra. Öll alifugla-, loðdýra- og svínarækt sem er það umfangsmikil að hún sé háð mati á umhverfisáhrifum skal vera á iðnaðarsvæði.

Heimiluð er uppbygging á landspildum sem eru að lágmarki 0,5 ha, m.a. til áhugabúskapar sbr. kafla 2.3.9. Slíkar spildur eru að jafnaði utan góðs landbúnaðarlands (í flokki I og II) og utan svæða sem eru verðmæt vegna náttúruvæðis, náttúruauðlinda, sögu eða almenns útivistargildis. Þá verður bygging nýrra íbúðarhúsa að jafnaði ekki heimiluð á hættusvæðum. Skal staðsetning og uppbygging taka mið af þeim veitu- og samgöngukerfum sem fyrir eru.

Önnur atvinnustarfsemi á landbúnaðarlandi

Heimilt er að starfrækja rekstur á landbúnaðarsvæðum sem ekki tengist beint landbúnaðarframleiðslu. Markmiðið er að gefa kost á bættri nýtingu húsakosts og styrkja byggð í dreifbýli, skjóta styrkari stoðum undir búrekstur og tryggja eftir því sem hægt er að jarðir haldist í landbúnaðarnotum.

Heimilt er, á landi í ábúð og þar sem aðstæður leyfa, að hafa sérhæfðar byggingar fyrir aðra atvinnustarfsemi, s.s. smiðju, verkstæði, gistiheimili, verslun, smáhýsi og/eða byggingar fyrir veitingarekstur, svo fremi sem heildarstærð slíkra bygginga fari ekki yfir 500 m². Umfangsmeiri rekstur verður einungis heimilaður á svæðum sem eru skilgreind sérstaklega fyrir atvinnustarfsemi í aðalskipulagi, s.s. afþreyingar- og ferðamannasvæði, verslunar- og þjónustusvæði, athafnasvæði eða iðnaðarsvæði. Heimilt er að reisa stök mannvirki á landbúnaðarsvæðum, eins og nánar er lýst í kafla 2.3.9.

Um land bújarða á landbúnaðarsvæðum gilda að öðru leyti ákvæði jarðalaga nr. 81/2004 og ábúðarlaga nr. 80/2004 og eftir atvikum ákvæði annarra laga.

Landskipti

Við landskipti skal taka tillit til verndarsvæða og góðs landbúnaðarlands í flokki I og II. Byggingar á nýjum lóðum/spildum skulu nýta sem best þau veitu- og samgöngukerfi sem fyrir eru. Ekki verða heimiluð landskipti nema tryggt aðgengi sé að nýjum spildum frá þjóðvegi. Gera þarf grein fyrir áætlaðri nýtingu lands þegar óskað er landskipta.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um flokkun landbúnaðarlands hefur bæði jákvæð og neikvæð áhrif á umhverfið og samfélagið í heild. Með framfylgd stefnunnar er stuðlað að því að landbúnaður geti blómstrað í sveitarfélaginu á komandi árum. Þrátt fyrir að settar séu skorður varðandi landnotkun á þeim jörðum sem hafa land í flokkum I og II á það ekki að hafa hamlandi áhrif fyrir t.a.m. uppbyggingu atvinnulífs þar sem víðast

hvar er nægilegt landrými í flokkum III og IV er á jörðum og á þeim svæðum eru rýmri heimildir til framkvæmda. Verði allt landbúnaðarland í flokkum I og II brotið til ræktunar mun það breyta ásýnd sveitarinnar verulega auk þess sem þurrkun og ræktun lands mun væntanlega losa kolefni sem bundið er í votlendi. Skoða má hvort volendi/mýrlendi verður verndað sérstaklega þegar fyrir liggur skilgreining á því, en skv. lögum um náttúruvernd (nr. 60/2013) njóta ákveðin vistkerfi s.s. votlendi yfir 2 ha sérstakrar verndar.

Í heild hefur stefna um byggingarheimildir á landbúnaðarlandi jákvæð eða óveruleg áhrif á umhverfisþætti. Stefna sveitarstjórnar er að mannvirki skuli reist sem næst núverandi mannvirkjum en það er hagkvæmara fyrir rekstur veitna og vega. Þá er einnig stefnt að eflingu byggðar og atvinnulífs og rýmri heimildum til uppbyggingar er ætlað að stuðla að því og einfalda íbúum að byggja upp atvinnurekstur. Horfið er frá því að takmarka fjölda íbúðar- eða frístundahúsa á hverri jörð enda eru jarðamörk í sumum tilvikum óljós.

2.3.2 Skógræktar- og landgræðslusvæði (SL)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru skógræktar- og landgræðslusvæði skilgreind sem „svæði fyrir skógrækt og landgræðslu, svo sem nytjaskógrækt, fjölnytjaskógrækt, landbótaskógrækt, skjólbelti, landgræðsluskógrækt, skipulagða landgræðslu og aðra uppgæðslu“.

Stefna:

- **Náttúru- eða söguminjum verði ekki spillt með landgræðslu, þ.m.t. skógrækt.**
- **Á svæðum sem hafa sérkenni og eiginleika s.s. vegna náttúrufars, auðlinda, útivistargildis, fornleifa eða söguminja verði uppgæðsla og skógrækt takmörkuð eða óheimil.**
- **Ekki verður um samfellda skógrækt að ræða á landbúnaðarlandi í flokki I og II.**

Leiðir:

- o Ekki verður plantað í náttúrulega birkiskóga/birkikjarr.
- o Unnið verður að endurheimt gróðurs og annarra landgæða þar sem þess er á.
- o Skógrækt verði eflað til útivistar, skjóls og landbóta á skilgreindum skógræktarsvæðum.
- o Hugað skal að því að skógrækt spilli ekki útsýnisstöðum, byrgi ekki ásýnd fjalla og fossa eða valdi snjósöfnun á vegum.
- o Gert er ráð fyrir að skógrækt og skjólbeltarækt í tengslum við Vesturlandsskógaverkefnið styrkist sem atvinnugrein.
- o Sé þess þörf verði unnið að stöðvun gróður- og jarðvegseyðingar og endurheimt landgæða, m.a. með landgræðslu.
- o Uppgæðsla í smáum stíl er heimil á landbúnaðarlandi og óbyggðum svæðum, s.s. skógrækt til skjóls og prýði og landgræðsla til landbóta t.d.. bændur græða landið, landbótasjóðsverkefni, fyrirhleðslur og bakkavarnir.

Skógrækt og landgræðsla er viðurkennd aðferð við bindingu kolefnis í jarðvegi. Auk þess veitir skógrækt skjól gegn gróður- og jarðvegseyðingu. Þá veitir skógur eða skjólbelti skjól á ökrum, beitolöndum og í byggð. Mikilvægt er að skógrækt falli vel að landslagi og að ekki verði plantað skógi fyrir góða útsýnisstaði.

Samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 og reglugerð um mat á umhverfisáhrifum nr. 660/2015, skal tilkynna til Skipulagsstofnunar um skógræktaráætlanir sem taka yfir 200 ha lands eða meira, eða skógrækt á verndarsvæðum. Skipulagsstofnun ákvarðar matsskyldu framkvæmdanna. Þá skal tilkynna um alla aðra skógrækt til sveitarstjórnar sem ákvarðar um matsskyldu framkvæmdar sbr. 14 gr. reglugerðar nr. 660/2015. Þá ber að tilkynna til Skipulagsstofnunar um allar uppgæðslu- aðgerðir á verndarsvæðum, sbr. sömu reglugerð. Bæði tilkynningaskyldar og matsskyldar framkvæmdir eru háðar framkvæmdaleyfi. Samkvæmt 5. gr. reglugerðar um framkvæmdaleyfi nr. 772/2012 þá eru eftirtaldar framkvæmdir háðar framkvæmdaleyfi; nýræktun skóga hvort sem um er að ræða nytjaskóg eða útivistarskóg, skógareyðing og uppgæðsla lands á verndarsvæðum. Leita skal umsagnar Umhverfisstofnunar áður en hafin er skógrækt á svæðum sem nóta sérstakrar verndar skv. lögum um náttúruvernd nr. 60/2013.

Öll minni háttar uppgræðsla og skógrækt s.s. vegna gæðastýringar landbótaverkefna (Bændur græða landið), skjóls, skjólbeltarækt eða yndisskógræktar þarf ekki að vera á skilgreindum skógræktar- og landgræðslusvæðum, enda sé ekki um það umfangsmikla samfellda ræktun að ræða að hún falli undir framangreind ákvæði. Þar sem gert verður ráð fyrir að fara í samfellda skógrækt eða landgræðslu á stærri svæðum, afmörkun þeirra er skýr og/eða skilgreind í samningum verða skilgreind skógræktar- og landgræðslusvæði jafnvel þó ekki sé unnið samfelt á öllu svæðinu. Landgræðsla og skógrækt skulu taka mið af alþjóðlegum samningum sem Ísland er aðili að, s.s. samningi um líffræðilega fjölbreytni og rammamningi um loftslagsbreytingar.

Um skógræktar- og landgræðslusvæði gildir að öðru leyti eftirfarandi:

- Landgræðslu- og skógræktaráætlanir skulu vera í samræmi við skipulagsáætlanir og taka mið af þeim verndarákvæðum sem þar eru sett fram, s.s. vegna verndarsvæða (kafli 2.7).
- Skógrækt og landgræðsla skulu ekki fara nær friðlýstum fornminjum en 100 m og ekki nær öðrum merkum minjum en 20 m.
- Taka skal tillit til jarðmyndana og vistkerfa sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013.
- Nytjaskógrækt og skjólbeltarækt verði að jafnaði ekki nær ár- og vatnsbökkum en 30 m og að jafnaði ekki nær þjóðvegum en 50 m. Skógrækt skal ekki vera innan helgunarsvæða raflína.
- Þess skal gætt að skógrækt trufla ekki umferð á vegum m.t.t. snjósöfnunar og byrgi ekki fyrir útsýni.

Mynd 4. Trjágróður er víða mikill á frístundasvæðum.

Á frístundasvæðum og á bæjartorfum er víða umfangsmikil skógrækt sem ekki er afmörkuð sérstaklega á uppdrætti þar sem ekki er um ríkjandi landnotkun að ræða.

Í töflu hér að neðan er yfirlit yfir skógræktarsvæði í Kjósarhreppi. Svæðin eru sýnd á skipulagsuppdrætti og eru upplýsingar um þau eru fengnar frá Skógræktinni.

Skógræktarsvæði		
Nr.	Heiti/jörð	Lýsing
SL1	Bær	Skógrækt með ræktunarsamning við Skógræktina. Stærð svæðis er um 69 ha.
SL2	Möðruvellir	Skógrækt með ræktunarsamning við Skógræktina. Stærð svæðis er um 31 ha.
SL3	Vindáshlíð	Skógrækt, stærð svæðis er um 4,5 ha.
SL4	Fossá	Skógrækt á vegum Skógræktarfélags Kjósarhrepps, Skógræktarfélags Kjalarness, Skógræktarfélags Mosfellsbæjar og Skógræktarfélags Kópavogs. Svæðið er opinn skógur. Stærð svæðis er um 142 ha.
SL5	Ingunnarstaðir og Bráandarstaðir	Skógrækt á vegum Landgræðslusjóðs og Skógræktarfélags Íslands. Svæðið er opinn skógur. Stærð svæðis er um 28 ha.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Skógrækt hefur mikil áhrif á náttúru og ásýnd svæða og því er stefna um skógrækt fremur jákvæð fyrir byggð í sveitarfélaginu þar sem flokkun landbúnaðarlands verður lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum varðandi skógrækt. Stefna sveitarstjórnar er að skógrækt verði eflað til útivistar, skjóls og landbóta en jafnframt að hugað verði vel að staðsetningu skógræktarsvæða og þau spilli ekki útsýni, náttúru- eða söguminjum.

2.3.3 Verslun og þjónusta (VP)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, er svæði fyrir verslun- og þjónustu skilgreint sem „svæði þar sem gert er ráð fyrir verslun og þjónustu, þ.m.t. hótelum, gistiheimilum, gistiskálum, veitingahúsum og skemmtistöðum“.

Stefna:

- Við skipulag þjónustusvæða verði hugað sérstaklega að öryggi fólks ásamt greiðum samgöngum og upplýsingagjöf.

Leiðir:

- o Stuðlað verði að nýjum atvinnutækifærum og að efla þau tækifæri sem fyrir eru.
- o Þjónusta verði eflað og afþreyingarmöguleikum fjölgað.
- o Á ferðamannastöðum verði hugað að öryggi, m.a. gagnvart veltengingum við fjölfarna vegi.
- o Í deiliskipulagi verði skilgreint umfang og eðli verslunar- og þjónustusvæða.
- o Byggingar geta verið á einni til tveim hæðum.

Í Kjósarhreppi er lítið um að ferðaþjónusta sé stunduð á bújörðum samhliða nýtingu jarðanna til búskapar. Í niðurstöðum greiningar um atvinnumál í Kjós sem gerð var árið 2010 kemur fram að gisting á ferðaþjónustubæjum var fyrir allt að 20 manns. Í Vindáshlíð og í veiðihúsinu við Laxá var samtals gisting fyrir allt að 140 manns. Því var gisting fyrir um 160 manns í sveitarfélaginu öllu². Það samsvarar um 80 gistirýmum. Áform um uppbyggingu verslunar- og þjónustusvæða sem sett eru fram í aðalskipulaginu leiða til fjölgunar á gistirýmum um 60 sem samsvarar gistingu fyrir

Mynd 5. Félagsgarður.

² Heimild netspor

um 120 manns. Gangi stefna skipulagsins eftir verður því gistiðstaða fyrir allt að 280 manns í sveitarfélaginu.

Huga mætti að því að tengja betur uppbyggingu ferðaþjónustu og framleiðslu og sölu afurða á svæðinu.

Núverandi og ný verslunar- og þjónustuvæði skulu taka mið af stefnu um umhverfi og yfirbragð byggðar í kafla s2.1, eftir því sem við á. Ganga skal vel frá mannvirkjum og allur frágangur og umgengni taki mið af umhverfinu. Útlit og ásýnd bygginga skal falla sem best að nánasta umhverfi. Ganga þarf vel frá lögnum s.s. frárennsli og tryggja gott aðgengi til tæmingar rotþróa.

Verslunar- og þjónustuvæði eru talin upp í eftirfarandi töflu:

Verslun- og þjónusta		
Nr.	Heiti	Lýsing
VÞ1	Kaffi Kjós	Verslun, veitingastaður. Stærð svæðis er allt að 1 ha.
VÞ2	Veidihús við Laxá	Gisting fyrir allt að 40 manns og samkomusalur. Stærð svæðis er um 1 ha.
VÞ3	Hvammsvík	Gert er ráð fyrir byggingu hótels, með gistingu fyrir allt að 120 manns ásamt veitingastað, ylströnd, aðstöðu til sjósunds og bátaskýlis. Einnig þjónustu við golfvöllinn. Stærð svæðis er allt að 5 ha.
VÞ4	Félagsgarður	Félagsheimili og íþróttavöllur. Gert er ráð fyrir frekari uppbyggingu, m.a. veitingasölu. Stærð svæðis er um 2 ha.
VÞ5	Eilífsdalur	Gert er ráð fyrir byggingu gistiheimilis með gistingu fyrir allt að 20 manns ásamt veitingaþjónustu. Stærð svæðis er allt að 2 ha.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um verslun- og þjónustu er talin hafa óveruleg eða neikvæð áhrif á umhverfið en jákvæð áhrif fyrir samfélagið. Bæði íbúar og gestir njóta góðs af uppbyggingu tengdri verslun- og þjónustu, atvinnulíf eflist og líklegt er að byggðin styrkist í kjölfarið. Stefna sveitarstjórnar er að stuðla að fleiri og fjölbreyttari atvinnutækifærum í sveitarfélaginu. Gististaðir eru það fáir í sveitarfélaginu að fjöldi gistinátta fæst ekki uppgefinn hjá Hagstofu Íslands. Fjölgun gististaða bætir þjónustu við þá ferðamenn sem fara um svæðið en nýtist einnig íbúum. Auk þess getur stefnan leitt til aukinnar eftirspurnar eftir ýmis konar annarri þjónustu og afþreyingu á svæðinu.

2.3.4 Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, er afþreyingar- og ferðamannasvæði skilgreint sem „svæði fyrir afþreyingu og móttöku ferðafólks, þ.m.t. þjónustumiðstöðvar á hálendi og verndarsvæðum, fjallaskálar, tjald- og hjólhýsasvæði og skemmtigarðar“.

Stefna:

- **Settar verði almennar reglur um aðgengi ferðamanna og uppbyggingu á ferðamannastöðum.**
- **Við skipulag ferðamannastaða verði hugað sérstaklega að öryggismálum ásamt greiðum samgöngum og upplýsingagjöf.**

Leiðir:

- o Bæta þarf upplýsingar um gömul hús, fornleifar og önnur minjasvæði.
- o Þyrluumferð og annað yfirflug s.s. „drónar“, trúfli sem minnst. Settar verði verklagsreglur ef þurfa þykir.
- o Að vandað verði til uppbyggingar ferðamannasvæða m.a. með samræmi í útliti bygginga og áherslu á að mannvirki falli vel að landslagi.
- o Hugað verði að vönduðum frágangi bílastæða, göngustíga, upplýsingum, merkingum og eftir atvikum snyrtingum og öðrum þjónustubyggingum.
- o Fjöldi ferðamanna verði undir þolmörkum viðkomandi svæðis og umferð ferðamanna verði stýrt ef þörf krefur.
- o Við skipulag ferðamannastaða verði hugað að öryggi, m.a. gagnvart veltengingum við fjölfarna vegi.

Áningarstaðir ferðamanna eru skilgreindir sem afþreyingar- og ferðamannasvæði.

Í þessum flokki eru t.d. tjaldsvæði.

Í landsskipulagsstefnu er gert ráð fyrir að ferðaþjónusta verði eflað en um leið verði varðveitt þau gæði sem eru undirstaða hennar. Gert er ráð fyrir svigrúmi á öllum afþreyingar- og ferðamannasvæðum til að viðhalda núverandi mannvirkjum eða reisa ný í stað þeirra sem nú eru.

Mynd 6. Þórufoss í Laxá.

Mynd 7. Áningarstaður við Þórufoss.

Afþreyingar- og ferðamannasvæði skulu taka mið af stefnu um umhverfi og yfirbragð byggðar í kafla 2.1, eftir því sem við á. Ganga skal vel frá mannvirkjum og allur frágangur og umgengni taka mið af umhverfinu. Útlit og ásýnd bygginga skal falla sem best að nánasta umhverfi. Ganga þarf vel frá lögnum s.s. frárennsli og tryggja gott aðgengi til tæmingar rotþróa.

Samhliða skipulagningu áningarstaða þarf að huga að náttúru- og minjavernd, sjálfbærni staða, þjónustu, og að viðhaldi mannvirkja sé sinnt eftir þörfum.

Fjallað er um þjónustu og hugsanlega uppbyggingu á hverjum stað í eftirfarandi töflu:

Afpreyningar- og ferðamannasvæði		
Nr.	Heiti	Lýsing
AF1	Laxá	Við brú yfir Laxá er aðstaða til áningar norðan ár.
AF2	Steðji	Svæðið er friðlýst, gert er ráð fyrir bílastæði og göngustíg. Stærð svæðis er um 2 ha.
AF3	Fossá	Á svæðinu er foss í Fossá rétt við Hvalfjarðarveg. Svæðið er hluti af verkefninu opinn skógur. Stærð svæðis er um 1 ha. Opinn skógur fyrir almenning.
AF4	Hvítanes	Á svæðinu eru áhugaverðar herminjar. Á svæðinu er bílastæði og áningarstaður/útsýnisstaður. Stærð svæðis er um 2 ha.
AF5	Hjalli	Á svæðinu er tjaldsvæði og samkomusalur. Stærð svæðis er um 2 ha.
AF6	Þórufoff	Sérstakur foss í Laxá í Kjós í landi Fremra Háls. Á svæðinu er bílastæði. Gert er ráð fyrir uppbyggingu á svæðinu m.a. lagfæringu bílastæðis og lagningu göngustíga. Stærð svæðis er allt að 1 ha.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um afþreyingar- og ferðamannasvæði er á heildina litið talin hafa fremur jákvæð áhrif á umhverfisþætti. Stefna sveitarstjórnar er að hugað verði að öryggismálum á ferðamannastöðum og vandað verði til uppbyggingar á svæðunum. Bætt aðstaða á áningarstöðum stuðlar að vernd náttúrunnar en skortur er á aðstöðu við helstu áningarstaði s.s. hreinlætisaðstöðu. Með fjölgun ferðamanna á landinu getur það haft neikvæðar afleiðingar í för með sér fyrir svæðin. Því vill sveitarstjórn sporna gegn og stuðla að því að á áningarstöðum verði komið upp þjónustu sem nýtist jafnt ferðamönnum og íbúum. Þá er einnig þörf á að bæta öryggi og merkingar á áningarstöðum.

2.3.5 Samfélagsþjónusta (S)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, er svæði fyrir samfélagsþjónustu skilgreint sem „svæði fyrir stofnanir og fyrirtæki sem óháð eignaraðild veita almenna þjónustu við samfélagið, svo sem menntastofnanir, heilbrigðisstofnanir, menningarstofnanir, félagslegar stofnanir, trúarstofnanir og aðrar þjónustustofnanir ríkis, sveitarfélaga eða annarra aðila“.

Stefna:

- **Stuðlað verði að betri þjónustu við íbúa í dreifbýli.**
- **Unnið verði að eflingu á sviði öldrunarmála.**

Leiðir:

- o *Renna styrkari stoðum undir byggð á svæðinu með bættu aðgengi að heilbrigðisþjónustu í samstarfi við nágrannasveitarfélög.*
- o *Bæta þjónustu við eldri borgara í samstarfi við nágrannasveitarfélög.*

Á Reynivöllum er kirkja og kirkjugarður. Einnig er kirkja í Vindáshlíð í tengslum við þá starfsemi sem þar fer fram. Kirkjugarður er við Reynivallakirkju.

Miðað við aldurssamsetningu íbúa í Kjósarhreppi þá mun fjölga í hópi aldraðra meðan heldur fækkar í yngstu árgöngunum. Því þarf að gera ráð fyrir að þjónusta við eldri borgara verði meiri eftir því sem líður á skipulagstímann.

Mynd 8. Hallgrímskirkja í Vindáshlíð. Kirkjan er friðuð.

Margar þjónustustofnanir í dreifbýli eru háðar sérstökum skilyrðum í lögum eða samningum, s.s. sóknarkirkjur, félagsheimili og skólar. Notkun á landi sem tilheyrir hlutaðeigandi stofnunum er háð samþykktu deiliskipulagi.

Svæði fyrir samfélagsþjónustu skulu taka mið af stefnu um umhverfi og yfirbragð byggðar í kafla 2.1, eftir því sem við á. Ganga skal vel frá mannvirkjum og allur frágangur og umgengni taka mið af umhverfinu. Útlit og ásýnd bygginga skal falla sem best að nánasta umhverfi. Ganga þarf vel frá lögnum s.s. frárennsli og tryggja gott aðgengi til tæmingar rotþróa.

Svæði fyrir samfélagsþjónustu í dreifbýlinu eru eftirfarandi:

Samfélagsþjónusta		
Nr.	Heiti	Lýsing
S2	Ásgarður	Í húsinu er skrifstofa sveitarfélagsins og bókasafn. Stærð svæðis er um 2 ha.
S3	Reynivallakirkja	Kirkjan er timburkirkja og var reist árið 1859. Forkirkja var byggð árið 1951. Kirkjan var friðuð árið 1990 samkvæmt aldursákvæði 1. mgr. 36. gr. þjóðminjalaga nr. 88/1989. Stærð svæðis er um 2 ha.
S4	Vindáshlíð / Hallgrímskirkja	Á svæðinu eru starfræktar sumarbúðir fyrir stúlkur á vegum KFUK. Þar er einnig Hallgrímskirkja, byggð í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd 1878 en flutt í Vindáshlíð 1957. Kirkjan var friðuð árið 1990. Stærð svæðis er um 5 ha.

2.3.6 Íþróttasvæði (ÍÞ)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, er svæði fyrir íþróttaaðstöðu skilgreint sem *”svæði fyrir landfreka íþróttaaðstöðu aðra en þá sem þjónar tilteknu hverfi, svo sem skeiðvelli og hesthúsabyggð, akstursíþróttasvæði, skotæfingarsvæði, golfvelli og stærri íþróttamiðstöðvar”*.

Stefna:

- **Leitast verði við að byggja upp fjölbreytta íþróttaaðstöðu í sveitarfélaginu.**

Leiðir:

- o *Stuðlað verði að viðhaldi og góðri nýtingu á núverandi íþróttamannvirkjum.*
- o *Íþróttamannvirkjum verði fjölgað ef þörf krefur.*

Eitt íþróttasvæði er í Kjósarhreppi:

Íþróttasvæði			
Nr.	Heiti	Lýsing	Jörð
ÍÞ1	Hvammsvík	Á svæðinu er golfvöllur og er gert ráð fyrir stækkun hans í 18 holur. Stærð svæðis er um 68 ha.	Hvammsvík

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um íþróttasvæði er talin hafa bæði jákvæð og neikvæð áhrif á umhverfisþætti. Stefna sveitarstjórnar er að byggð verði upp fjölbreytt íþróttaaðstaða í sveitarfélaginu og íþróttamannvirkjum verði fjölgað ef þörf krefur. Stefnan styður því við stefnu sveitarstjórnar en bætt íþróttaaðstaða mun nýtast jafnt íbúum og gestum.

2.3.7 Athafnasvæði (A)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, er athafnasvæði skilgreint sem svæði þar sem *„þar sem lítil hætta er á mengun svo sem léttur iðnaður, hreinleg verkstæði, bílasölur og umboðs- og heildverslanir. Einnig atvinnustarfsemi sem þarfnast mikils rýmis, t.d. vinnusvæði utandyra á lóðum eða starfsemi sem hefur í för með sér þungaflutninga, svo sem vörugeymslur og matvælaíðnaður”*.

Stefna:

- **Sveitarfélagið hvetji til nýsköpunar og laði til sín sprotafyrirtæki.**

Leiðir:

- o *Að sköpuð verði ákjósanleg skilyrði fyrir nýja atvinnustarfsemi, s.s. í tengslum við nýtingu jarðhita, framleiðsluiðnað og matvælaíðnað.*
- o *Efla núverandi atvinnustarfsemi, hvetja til nýsköpunar og styðja við sprotafyrirtæki.*
- o *Lögð er áhersla á snyrtilega umgengni og vandaðan frágang lóða.*

Gert er ráð fyrir að á athafnasvæðum geti byggst upp léttur iðnaður sem hefur litla mengunarhættu í för með sér. Athafnasvæði skulu taka mið af stefnu um umhverfi og yfirbragð byggðar í kafla 2.1, eftir því sem við á. Ganga skal vel frá mannvirkjum og allur frágangur og umgengni taka mið af umhverfinu. Útlit og ásýnd bygginga skal falla sem best að nánasta umhverfi. Ganga þarf vel frá lögnum s.s. frárennsli og tryggja gott aðgengi til tæmingar rotþróa.

Athafnasvæði eru eftirfarandi:

Athafnasvæði		
Nr.	Heiti	Lýsing
A1	Eyri	Samkvæmt deiliskipulagi er heimilt að byggja tvö hús, hvort um sig allt að 500 m ² . Stærð svæðis er allt að 2 ha.

2.3.8 Iðnaðarsvæði (I)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, er iðnaðarsvæði skilgreint sem svæði fyrir „*umfangsmikla iðnaðarstarfsemi eða starfsemi sem er talin geta haft mengun í för með sér, svo sem verksmiðjur, virkjanir, þ.m.t. vatnsfallsvirkjanir, jarðhitavirkjanir, sjávarfallavirkjanir og vindmyllur, tengivirki, veitustöðvar, skólþælu- og hreinsistöðvar, endurvinnslustöðvar, brennslustöðvar, förgunarstöðvar, sorpurðunarsvæði, flokkunarmiðstöðvar og birgðastöðvar fyrir mengandi efni*“.

Stefna:

- **Unnin verður stefnumótun varðandi minni virkjanir, vindrafstöðvar og vatnsaflsvirkjanir.**
- **Unnið verði að frekari umbótum í sorphirðumálum.**

Leiðir:

- o *Sveitarfélagið finni hagkvæmustu lausn á sorpmálum á hverjum tíma.*
- o *Íbúum verði gert auðveldara fyrir með flokkun sorps og lögð verði áhersla á jarðgerð lífræns úrgangs á svæðinu og fræðslu til íbúa um hvernig hægt sé að lágmarka myndun úrgangs.*
- o *Skapaðar verði aðstæður til vistvænnar orkuöflunar þar sem aðstæður leyfa. Unnið verður með hlutaðeigandi stofnunum, s.s. á sviði heilbrigðiseftirlits, þegar fjallað er um mengandi starfsemi, m.a. vegna fráveitu, hljóð- eða lyktarmengunar.*

Unnin hefur verið svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs og er stefna um sorpförgun háð útfærslu svæðisáætlunarinnar. Stefnt er að því að flokka og endurvinna sorp eins og kostur er og leitast við að minnka flutningskostnað og magn þess sorps sem þarf að urða, í anda staðardagskrár 21. Íbúar flokka sorp sem er hirt reglulega frá hverju heimili. Á Hurðarbaksholti fer fram móttaka flokkaðs sorps í sveitarfélaginu.

Vatnsaflsvirkjanir allt að 200 kW, minni vindrafstöðvar, spennistöðvar og dælumannvirki upp að ákveðinni stærð, eru heimilaðar á landbúnaðarlandi og óbyggðum svæðum sbr. ákvæði í kafla 2.3.9.

Mynd 9. Borhola í landi Möðruvalla.

Iðnaðarsvæði skulu taka mið af stefnu um umhverfi og yfirbragð byggðar í kafla 2.1, eftir því sem við á. Ganga skal vel frá mannvirkjum og allur frágangur og umgengni taka mið af umhverfinu. Útlit og ásýnd bygginga skal falla sem best að nánasta umhverfi. Ganga þarf vel frá lögnum s.s. frárennsli og tryggja gott aðgengi til tæmingar rotþróa.

Iðnaðarsvæði eru talin upp í eftirfarandi töflu:

Iðnaðarsvæði		
Nr.	Heiti	Lýsing
11	Hurðarbaksholt	Móttaka fyrir flokkað sorp. Stærð svæðis er allt að 1 ha.
12	Möðruvellir	Svæðið nær yfir hljóð- og hitaeinangrandi hús yfir borholu. Stærð svæðis er um 14 ha.

2.3.9 Stakar framkvæmdir

Í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, grein 4.3.1. er fjallað um „Hvernig farið skuli með stakar skipulags-skyldar framkvæmdir sem ekki er talin þörf á að afmarka sérstaka landnotkun fyrir, enda sé um að ræða framkvæmdir sem ekki eru taldar líklegar til að valda verulegum áhrifum á umhverfið. Hér er átt við smávirkanir, litlar spennistöðvar, minni háttar mannvirki, stök fjarskiptamöstur, stakar vindmyllur o.þ.h. Þetta getur einnig átt við um stök frístundahús, stök íbúðarhús og aðra mannvirkjagerð á landbúnaðarsvæðum án tengsla við búrekstur. Stefna um hvar eða við hvaða aðstæður framangreind mannvirkjagerð er heimil eða óheimil og aðrar skipulagsforsendur fyrir gerð deiliskipulags eða veitingu leyfa til framkvæmda“.

Undanfarin ár hefur verið ásókn í að byggja stök mannvirki sem ekki tengjast beint þeirri landnotkun sem skilgreind eru á viðkomandi svæði. Þetta á t.d. við um ýmis konar atvinnustarfsemi sem styrkir þá starfsemi sem fyrir er, s.s. ferðaþjónustu eða landbúnað. Þá er ásókn í fasta búsetu í dreifbýli og byggingu stakra frístundahúsa, aðallega frá einstaklingum sem tengjast viðkomandi svæði á einn eða annan hátt. Einnig á þetta við um fjarskiptamöstur og byggingu lítilla vindrafstöðva. Þá hefur þörf fyrir áningarstaði í tengslum við göngu- og reiðleiðir aukist með fjölgun ferðamanna.

Stakar framkvæmdir eru heimilar án þess að afmarka sérstaka landnotkun í aðalskipulagi, eins og nánar er lýst hér á eftir. Þetta gildir t.d. fyrir stök íbúðar- og frístundahús, fjarskiptamöstur og litlar virkjanir og vindrafstöðvar. Þá verður heimilt að útbúa áningarstaði, t.d. í tengslum við göngu- og reiðleiðir eða útsýnissvæði.

Á landbúnaðarsvæðum, skógræktar- og landgræðslusvæðum og óbyggðum svæðum er heimilt, að undangengnu deiliskipulagi og/eða grenndarkynningu að byggja stök mannvirki án þess að breyta þurfi aðalskipulagi. Þá skal einnig sækja um framkvæmdaleyfi þar sem það á við. Í hverju tilfalli verði lagt mat á líkleg áhrif á landslag, verndarsvæði, náttúru, minjar o.fl. Þá þarf að skoða sýnileika slíkra mannvirkja og meta mögulega hljóð- og lyktarmengun. Stök mannvirki skulu að jafnaði ekki reist innan

landbúnaðarlands í flokki I og II. Þá skal leitast við að staðsetja stök mannvirki á óbyggðum svæðum þar sem þau skerða ekki víðerni. Í öllum tilfellum skal afla tilskilinna leyfa, s.s framkvæmda- eða byggingaleyfis frá sveitarstjórn og umsagnar. Mannvirki skulu taka mið af stefnu um umhverfi og yfirbragði byggðar (kafla 2.1) eftir því sem við á.

Eftirtaldar framkvæmdir eru heimilar á landbúnaðarlandi og eftir atvikum Skógræktar- og landgræðslusvæðum án þess að afmarka sérstaka landnotkun:

- **Íbúðarhús** til fastrar búsetu. Þar sem aðstæður leyfa er heimilt að byggja íbúðarhús og tengd hús s.s. geymslur/útihús, á 0,5-10 ha landspildum, enda hamli uppbygging ekki eðlilegri landbúnaðarstarfsemi né spilli góðu landbúnaðarlandi. Ný hús skulu reist í nágrenni núverandi byggðar eða núverandi vega- eða veitukerfa til að nýta sem best það þjónustukerfi sem fyrir eru. Nýtingarhlutfall lóða getur verið allt að 0,05 en þó skal byggingarmagn ekki vera meira en 650 m².
- **Stök frístundahús** á um 0,3-1,0 ha lóðum enda sé ekki skilgreind frístundabyggð á jörðinni. Ný hús skulu reist í nágrenni núverandi byggðar og/eða veitukerfa til að nýta sem best núverandi þjónustukerfi. Stök hús skulu reist utan góðs landbúnaðarlands í flokki I og II. Nýtingarhlutfall frístundalóða er að jafnaði ekki hærra en 0,03, byggingarmagn skal þó aldrei vera meira en 150 m².

Eftirtaldar framkvæmdir eru heimilar á landbúnaðarlandi, skógræktar- og landgræðslusvæðum eða á óbyggðum svæðum án þess að afmarka sérstaka landnotkun:

- Fjarskiptamöstur allt að 20 m há ásamt nauðsynlegu aðstöðuhúsi, allt að 20 m², lögnum og vegum að þeim. Skoðað verður í hverju tilfelli fyrir sig hvort fjarskiptamöstur verði heimilud og verður þá m.a. tekið tillit til hljóðvistar og fjarlægðar frá landamerkjum, öðrum mannvirkjum, sýnileika og áhrifa á náttúru og landslag.
- Vatnsaflsvirkjanir allt að 200 kW, lögnum og vegum að virkjuninni, einnig allt að 15 m² aðstöðuhúsi.
- Vindrafstöðvar þar sem raforkan er ætluð til eigin nota. Vindrafstöðvar geta verið allt að 20 m háar miðað við hæð vélarhúss á turni. Einnig er gert ráð fyrir lögnum og vegum að þeim ásamt allt að 15 m² aðstöðuhúsi. Gert er ráð fyrir að skoðað verði í hverju tilfelli fyrir sig hvort og þá hvar vindrafstöðvar verða heimilaðar. Meðal annars verður tekið tillit til hljóðvistar og fjarlægðar frá landamerkjum, öðrum mannvirkjum, sýnileika og áhrifa á náttúru og landslag. Vindrafstöðvar verða þó aldrei heimilaðar á eða við íbúðar- eða frístundasvæði.
- Sólarsellur til eigin nota. Geta verið nýttar við ákveðnar aðstæður t.d. á þökum húsa, þó aldrei stærri flötur en 100 m².
- Örvirkjanir. Heimilt er að reisa allt að 100 kW örvirkjanir í tengslum við þjónustustarfsemi sem liggur fjarri almennum veituleiðum, s.s. til að sjá farsímasendum fyrir umhverfisvænni raforku.
- Hitaveita. Heimilt er að virkja heitt vatn (borholur), til einkanota.
- Neysluvatn. Heimilt er að nýta, m.a. með borun, kalt vatn, þar sem ekki er um eftirlitsskylda starfsemi að ræða, sbr. 12. gr. reglugerðar um neysluvatn nr. 536/2001.
- Veitumannvirki s.s. spennistöðvar og dælustöðvar fyrir vatns- og hitaveitu. Stærð bygginga getur verið allt að 20 m².
- Þjónustuhús og kynningaraðstaða. Heimilt er að gera áningarstaði við megin ferðaleiðir s.s. göngu- og reiðleiðir og á áhugaverðum útsýnisstöðum. Á slíkum stöðum er heimilt að setja upp lýsingaskilti og byggja allt að 20 m² þjónustuhús sem getur t.d. verið snyrtiaðstaða og/eða aðstaða fyrir eftirlitsaðila. Heimilt er að vera með áningarhólf fyrir hesta á hentugum stöðum í tengslum við reiðleiðir. Undir þetta falla einnig neyðarskýli, þar sem þeirra er þörf.

Tímabundin aðstaða.

- Heimilt er að reisa vinnubúðir/vinnuþlön í tengslum við framkvæmdir s.s. brúa- og vegagerð, efnisvinnslu eða aðra uppbyggingu, enda liggi fyrir samþykkt framkvæmdaleyfi og/eða deiliskipulag, þar sem þess er þörf.
- Heimilt er að setja niður hús / mælitæki o.fl. sem til þarf vegna tímabundins eftirlits eða rannsóknarstarfsemi, þó stærðarmörk séu umfram það sem er í stökum framkvæmdum.

Fyrir umfangsmeiri starfsemi skal skilgreina viðeigandi landnotkun í aðalskipulagi.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um stakar framkvæmdir er talin hafa bæði jákvæð og neikvæð áhrif á umhverfisþætti. Stefnunni er ætlað að liðka fyrir minniháttar framkvæmdum með því að heimila þær án þess að þær þurfi að fara í skipulagsferli. Stefna sveitarstjórnar er að efla byggð og atvinnulíf og stefnan styður við það með því að heimila uppbyggingu sem er m.a. til þess fallin að stuðla að bættum lífsgæðum og öryggi íbúa og/eða gesta.

2.3.10 Efnistöku- og efnislosunarsvæði (E)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru efnistöku- og efnislosunarsvæði skilgreind sem „svæði þar sem ráðgert er að taka, vinna eða losa jarðefni. Efnistökusvæði eru svæði á landi, í sjó, ám eða vötnum þar sem fram fer eða fyrirhuguð er efnistaka eða efnisvinnsla, svo sem malarnám, sandnám, grjótnám, gjallnám eða vikurnám. Efnislosunarsvæði eru svæði á landi, í sjó, ám eða vötnum þar sem fram fer eða fyrirhuguð er landfylling eða losun jarðefna, sem eru hrein og ómengduð, svo sem jarðefni sem til falla vegna byggingarframkvæmda“.

Stefna:

- **Stuðla skal að nægu framboði efnistökusvæða og æskilegt að þau séu í námunda við notkunarsvæði efnis.**
- **Efnistaka fer að jafnaði ekki fram á svæðum sem hafa sérstakt verndargildi.**
- **Efnistökusvæði hafi framkvæmdaleyfi.**

Leiðir:

- o Forðast skal efnistöku á landbúnaðarlandi í flokki I og II.
- o Þar sem efni er unnið úr árfarvegum skal vinna það í samráði við viðkomandi veiðifélög og þar til bæra eftirlitsaðila, s.s. Fiskistofu og Heilbrigðiseftirlit.
- o Leggja skal fram verkáætlun/deiliskipulag vegna efnistöku á verndarsvæðum.
- o Við veitingu framkvæmdaleyfis verði sett skilyrði um skipulega nýtingu, góða umgengni og frágang að vinnslu lokinni.
- o Huga skal sérstaklega að sjálfbærni efnistöku úr ám.

Engin efnislosunarsvæði eru í sveitarfélaginu. Áfram er gert ráð fyrir efnistöku á flestum þeim svæðum sem þegar eru nýtt. Gert er ráð fyrir riflegum svæðum fyrir efnistöku til þess að hægt sé að nýta þá tegund efnis sem best hentar hverju sinni og til að draga úr því að aka þurfi langar leiðir með efni.

Samkvæmt 5. gr. reglugerðar um framkvæmdaleyfi nr. 772/2012 er efnistaka á landi, úr ám og vötnum ásamt breytingu lands með jarðvegi, s.s. efnislosun, háð framkvæmdaleyfi. Þegar sótt er um framkvæmdaleyfi skal skv. 7. gr. laganna gera grein fyrir stærð efnistökusvæðis, áætluðu efnismagni, vinnslutíma og frágangi efnistökusvæðis að vinnslutíma loknum. Sækja þarf um framkvæmdaleyfi til sveitarstjórnar vegna efnistöku. Efnistaka skal vera í samræmi við gildandi skipulagsáætlun. Efnistaka úr árfarvegum er sjálfbær þar sem ár bera efni í stað þess sem tekið er en þess skal gætt að hafa sem minnst áhrif á lífríki ána og valda ekki landbroti. Öll efnistaka nærri ám og vötnum skal unnin í samráði við veiðifélög og efnistaka allt að 100 metrum frá bakka er háð leyfi Fiskistofu skv. 33 gr. laga um lax og silungsveiði nr. 61/2006. Eiganda eða umráðamanni eignarlands er heimil án leyfis minni háttar efnistaka til eigin nota skv. 13. gr. skipulagslaga, nema um sé að ræða náttúruverndarsvæði, jarðminjar eða vistkerfi sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd.

Í lögum um mat á umhverfisáhrifum, nr. 106/2000, sjá nánar í reglugerð um mat á umhverfisáhrifum nr. 660/2015, viðauka 1, kafla 2 er kveðið á um matskyldu framkvæmda, m.a. námuiðnað.

Ávallt skal meta umhverfisáhrif eftirfarandi framkvæmda:

- Svæði þar sem efnistaka eða efnislosun raskar 50.000 m² eða stærra svæði eða er 150.000 m³ eða meiri.

Eftirfarandi efnistöku/efnislosun skal tilkynna til Skipulagsstofnunar sem tekur ákvörðun um mats-skyldu:

- Efnistaka/ efnislosun á verndarsvæðum.
- Þar sem áætluð efnistaka raskar 25.000 m² svæði eða stærra, eða er 50.000 m³ eða meiri.
- Efnistaka þar sem fleiri en einn efnistökuastaður sömu framkvæmdar ná til samans yfir 25.000 m² svæði eða stærra.

Eftirfarandi efnistöku/efnislosun skal tilkynna til sveitarstórnar sem tekur ákvörðun um mats-skyldu:

- Öll önnur efnistaka, þ.e. efnistaka/efnislosun undir 50.000m³ eða er undir 25.000 m² svæði.

Gerð er grein fyrir þeim svæðum þar sem efnistaka fer fram eða er fyrirhuguð á skýringarupprætti nr. 4 í viðauka. Þetta á bæði við um malarnám, sandnám, og grjótnám.

Eftirfarandi staðir í sveitarfélaginu eru skilgreindir sem efnistökuastaðir:

Efnistöku- og efnislosunarsvæði				
Nr.	Heiti	Lýsing	Magn m ³ (allt að ...)	Stærð í ha. (allt að ..)
E1	Kiðafell	Setnáma – setlög/möl	30.000	2,5
E2	Eilífsdalur	Setnáma – dalfylla/sandur	30.000	1
E3a	Meðalfell	Setnáma – áreyrar/möl	30.000	1
E3b	Meðalfell	Setnáma – setlög/möl	30.000	1
E3c	Meðalfell	Setnáma – áreyrar/fín möl	30.000	1
E4	Grjóteyri	Setnáma – áreyrar/möl	30.000	1
E5	Sandur	Setnáma – áreyrar/möl	30.000	1
E6a	Möðruvellir	Setnáma – áreyrar/möl	30.000	1
E6b	Möðruvellir	Setnáma – áreyrar/möl	30.000	1
E7	Vindás	Setnáma – áreyrar/möl	30.000	1
E8a	Fremri-Háls	Setnáma – áreyrar/möl	30.000	1,5
E8b	Fremri-Háls	Bergnáma – gosberg/grjót	30.000	1
E9	Laxárnes	Setnáma – setlög/fín möl	30.000	1
E10	Valdastaðir	Setnáma – malarhjalli/möl	30.000	1
E11a	Neðri-Háls	Setnáma – sjávarströnd/fín möl. Efnistaka er eingöngu heimil að undangenginni áætlun/deiliskipulagi um umfang og verkáætlun.	30.000	1
E11b	Hálsnes	Gróf möl	30.000	1
E11c	Neðri-Háls	Leirnáma	30.000	1
E12	Háls	Setnáma – sjávarströnd/möl. Efnistaka er eingöngu heimil að undangenginni áætlun/deiliskipulagi um umfang og verkáætlun.	30.000	1
E13	Hvammsvík	Setnáma – malarhjalli/möl	30.000	1
E14	Hvammur	Setnáma – setlög/möl	30.000	1
E15	Hvítanes	Bergnáma – gosberg/grjót	30.000	1
E16	Fossá	Bergnáma – gosberg/grjót	30.000	1
E17	Þrándarstaðir	Setnáma – aurkeila/gróf möl	30.000	1
E18	Skorhagi	Setnáma – áreyrar/möl. Efnistaka er eingöngu heimil að undangenginni áætlun/deiliskipulagi um umfang og verkáætlun.	30.000	1

	un.		
E19	Ingunnarstaðir	Setnáma – áreyrar/möl	30.000 1
E20	Reynivellir/Þorláksstaðir	Setnáma – áreyrar/möl	30.000 2,3
E21	Káranes	Setnáma – áreyrar/fín möl	30.000 1
E22	Þverá við Hækingsdal	Setnáma – áreyrar/möl	45.000 3
E23	Eyjar I	Setnáma – áreyrar/fín möl	30.000 1
E24	Káraneskot	Setnáma/möl	30.000 1
E25a	Eyri	Setnáma/möl	30.000 1
E25b	Eyri	Setnáma/fín möl. Efnistaka er eingöngu heimil að undangenginni áætlun/deiliskipulagi um umfang og verkáætlun.	30.000 1
E26	Hurðarbak	Setnáma/möl	15.000 1
E27	Hurðarbak	Setnáma/möl	15.000 1
E28	Skorá	Setnáma/möl	15.000 1
E29	Litli-Bær	Setnáma/möl	15.000 1
E30	Blönduholsnáma	Setnáma/möl	15.000 1
E31	Bær	Setnáma/möl	15.000 1

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um efnistökusvæði er talin hafa bæði jákvæð og neikvæð áhrif á umhverfispætti og þá einkum á náttúru og ásýnd lands. Stefna sveitarstjórnar er að stuðla að nægu framboði efnistökusvæða, gott framboð af efni dregur úr efnisflutningum. Lögð er áhersla á að efnistökusvæði hafi framkvæmdaleyfi. Stefnan styður við stefnu sveitarstjórnar þar sem um 30 efnistökusvæði eru sett inn á skipulagið. Nokkur þeirra eru í námunda við ár og lögð er áhersla á að heimild til efnistöku úr ám verði veitt í samræmi við lög og reglugerðir þar að lútandi. Hafa ber í huga að efnistaka úr ám er að mestu leyti sjálfbær þar sem ár bera fram efni.

2.4 ÓBYGGÐ SVÆÐI EÐA SVÆÐI MEÐ TAKMÖRKUNUM

Fjallað er um óbyggð svæði (kaflí 2.4.1), strandsvæði (kaflí 2.4.2), opin svæði (kaflí 2.4.3) og kirkjugarða og grafreiti (kaflí 2.4.4).

2.4.1 Óbyggð svæði (ÓB)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru óbyggð svæði skilgreind sem „svæði þar sem ekki er gert ráð fyrir búsetu né atvinnustarfsemi, svo sem hálendi, heiðar og afréttir, að mestu án mannvirkja annarra en þeirra sem þjóna útivist, afréttarnotum, öryggismálum og fjarskiptum“.

Stefna:

- **Stuðlað verði að sjálfbærri nýtingu beitolanda.**
- **Stuðlað verði að öryggi íbúa og ferðafólks.**

Leiðir:

- o Heimilt er að reisa stök mannvirki á óbyggðum svæðum sbr. ákvæði í kafla 2.3.9. þ.m.t örvirkjanir til að sjá t.d. farsímasendum fyrir umhverfissvænni raforku.
- o Á óbyggðum svæðum er heimil uppgræðsla í smáum stíl s.s. skógrækt til skjóls og prýði og landgræðsla til landbóta, s.s. bændur græða landið og landbótasjóðsverkefni. Einnig fyrirhleðslur og bakkavarnir.

Landnotkunin óbyggð svæði er ríkjandi á hálendari hluta Kjósarhrepps og fer víðast saman með svæðum á náttúruminjaskrá. Margar vinsælar göngu- og reiðleiðir liggja um svæðið, m.a. Leggjabráttur og fjölmargar leiðir um Esjuna.

2.4.2 Strandsvæði (ST)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru „Svæði innan netlaga og meðfram sjó, ám eða vötnum þar sem aðgengi almennings er tryggt og mannvirkjagerð er haldið í lágmarki“.

Stefna:

- **Mannvirkjagerð skal haldið í lágmarki.**
- **Laxeldi í sjókvíum er óheimilt í Hvalfirði.**

Leiðir:

- o *Stuðlað skal að viðhaldi vistkerfa og sjálfbærri nýtingu auðlinda.*
- o *Komið verði fyrir upplýsingaskiltum með fróðleik og umgengnisreglum á viðkvæmum strandsvæðum.*

Í landsskipulagsstefnu er mörkuð stefna um haf- og strandsvæði og gert ráð fyrir að skipulag skapi aðstæður fyrir nýtingu svæða en jafnframt verði mikilvægum auðlindum hafsvæða viðhaldið. Samkvæmt landsskipulagsstefnu er eldi laxfiska í sjókvíum óheimilt í Hvalfirði ekki síst vegna hættu á skaðlegum áhrifum á lífríki Laxár. Í sjó verður ekki heimilað fiskeldi eða önnur starfsemi sem ógnað getur lífkerfinu, þ.á.m. villtum fiskistofnum s.s. laxastofnum. Laxvogur er á náttúruminjaskrá og vistkerfið er viðkvæmt fyrir röskun af völdum mengunar og þar er fjölbreytt fuglalíf.

Í Svæðisskipulagi Höfuðborgarsvæðisins 2040 er fjallað um „Bláþráðinn“ en það er strandlengja höfuðborgarsvæðisins sem skírskotar til þess að möguleikinn á stíg meðfram strandlengjunni hangir á bláþræði á nokkrum stöðum af ýmsum ástæðum, s.s. staðháttum eða vegna eignarhalds. Miðað er við að strandlengjan verði gerð eins aðgengileg og kostur er og hugað verði að samfelldum hjóla- og göngustíg, fjölbreyttri útivistaraðstöðu og áningarstöðum meðfram henni. Í Kjósinni liggur Bláþráðurinn meðfram strandlengjunni frá sveitarfélagamörkum í suðri inn í Laxvog. Í aðalskipulaginu eru afmörkuð þrjú strandsvæði þar sem aðgengi er gott og svæðin henta vel til útivistar. Eitt þeirra er innan Bláþráðarins, þ.e. Hvalfjarðareyri.

Í Staðardagskrá 21 er mörkuð stefna fyrir strandsvæði og sett fram framkvæmdaáætlun fyrir þau. Í framtíðarsýn fyrir strandsvæði er m.a. kveðið á um að ósnortnum strandsvæðum í Hvalfirði verði haldið þannig til framtíðar, að almenningsi verði tryggður aðgangur að strandsvæðum að svo miklu leyti sem lög og reglugerðir heimila og að mengandi starfsemi verði á undanhaldi og mengunarvarnir verði með því besta sem þekkt er í heiminum.

Valin svæði á strandlengju í Kjósarhreppi eru sérstaklega skilgreind. Svæðin eru aðgengileg en mögulega gæti þurft að bæta aðgengi í samráði við landeigendur. Í öllum tilfellum er um að ræða fjöru-svæði, kletta eða lítt gróin sandsvæði sem eru tilvalin til útivistar. Mikið fuglalíf er í fjörunni og fjölbreyttur fjörugróður. Öll svæðin eru á náttúruminjaskrá.

Heimilt er, að undangengnu deiliskipulagi eða eftir atvikum grenndarkynningu, að bæta aðstöðu til útivistar.

Strandsvæði eru eftirtalin:

Strandsvæði			
Nr.	Heiti svæðis	Lýsing	Jörð
ST1	Hvalfjarðareyri	Strandlengja og sandsvæði á eyrinni. Stærð svæðis er um 50 ha.	Nokkrar jarðir
ST2	Búðasandur / Maríuhöfn.	Strandlengja og flatlent svæði í voginum. Maríuhöfn er sunnan til á svæðinu. Stærð svæði er um 32 ha.	Háls
ST3	Brynjudals-	Strandlengja og ós Brynjudalsár. Stærð svæðis er um 15 ha.	Skorhagi og

vogur		Práandarstaðir
--------------	--	----------------

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um strandsvæði er talin hafa óveruleg eða jákvæð áhrif á umhverfisþætti. Stefna sveitarstjórnar er að standa vörð um þá sérstöðu og aðdráttarafl sem sveitarfélagið býr yfir og stuðla að varðveislu náttúru, sögu- og menningarminja. Stefnan styður við markmið sveitarstjórnar þar sem gert er ráð fyrir bættum merkingum á svæðunum og að þau verði aðgengileg til útivistar.

2.4.3 Opin svæði (OP)

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru opin svæði skilgreind sem „svæði fyrir útivist, aðallega í tengslum við þéttbýli, með aðstöðu sem almennri útivist tilheyrir, svo sem stígum og áningarstöðum, auk þjónustu sem veitt er á forsendum útivistar“.

Stefna:

- **Lögð er áhersla á að efla möguleika á sviði útivistar.**

Leiðir:

- o Auðveldað verði aðgengi að opnum svæðum með góðu skipulagi, leiðbeiningum og aðgengilegum gönguleiðum.
- o Fjölbreytt aðstaða verði fyrir hendi til leikja- og tómstundastarfs og horft til þess við uppbyggingu nýrra íbúða- og frístundasvæða.

Í kafla 4.1. á bls. 62 í Svæðisskipulagi Höfuðborgarsvæðisins 2040 er sett fram eftirfarandi markmið: „Íbúar höfuðborgarsvæðisins eiga aðgang að fjölbreyttum útivistarsvæðum sem hvetja til reglulegrar hreyfingar, náttúruupplifunar og jákvæðra félagslegra samskipta“³. Í sveitarfélaginu eru nokkur opin svæði sem ætluð eru til útivistar og einnig liggja fjölmargar gönguleiðir vítt og breytt, sjá kafla 2.5.3. Þá er golfvöllur í Hvammsvík, sjá kafla 2.3.6.

Nokkur svæði eru skilgreind sem opin svæði og eru þau talin upp í eftirfarandi töflu:

Opin svæði		
Nr.	Heiti	Lýsing
OP1	Hurðarbak	Á svæðinu er gæludýragrafreitir. Stærð svæðis er allt að 5 ha.
OP2	Vindáshlíð	Útivistarsvæði, birki og víðkjarr, skógrækt og fjölbreyttar gönguleiðir. Stærð svæðis er um 30 ha.
OP3a	Meðalfell	Bátaskýli. Stærð svæðis er um 1 ha.
OP3b	Meðalfell	Bátaskýli. Stærð svæðis er um 1 ha.
OP4	Hvammsvík	Bátaskýli og bryggja. Stærð svæðis er allt að 1 ha.
OP5	Félagsgarður	Útivistarsvæði – göngustígar og skógrækt. Stærð svæðis er allt að 5 ha.
OP6	Eyrarkot	Bátaskýli og bryggja. Stærð svæðis er allt að 2 ha.

2.4.4 Kirkjugarðar og grafreitir (K)

Í grein 6.2 í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru kirkjugarðar og grafreitir skilgreind sem „svæði fyrir kirkjugarða og grafreiti“.

Kirkjugarðar eru almennt flokkaðir með kirkjum undir landnotkunarflokknum samfélagsþjónusta (kafla 0). Grafreitir sem ekki standa við kirkju eru á Meðalfelli og á Valdastöðum.

Grafreitir		
Nr.	Heiti	Lýsing

³ (Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu, 2015).

K1	Meðalfell	Heimagrafreitur.
K2	Valdastaðir	Heimagrafreitur.

2.5 SAMGÖNGUR

Til samgangna teljast öll helstu samgöngumannvirki s.s. vegir, brýr, göngu-, reið- og reiðhjólaleiðir, flugvellir og flugbrautir. Samkvæmt 6. gr. vegalaga nr. 80/2007 skiptist vegakerfi landsins í þjóðvegi, sveitarfélagsvegi, almenna stíga og einkavegi. Þjóðvegir og sveitarfélagsvegir skulu mynda eðlilegt, samfellt vegakerfi til tengingar byggða landsins⁴.

Samkvæmt 10. gr. vegalaga nr. 80/2007 þá teljast almennir stígar vera reiðstígar, göngu- og hjólreiðastígar sem ætlaðir eru almenningi til frjálsrar umferðar og haldið er við af fé ríkis eða sveitarfélaga⁵.

Stefna:

- **Leita hagkvæmra lausna í samgöngum og stuðla að betra umferðar- og rekstraröryggi, samtengingu byggða innan héraðs og við nágrannasveitarfélög, m.a. vegna skólaaksturs, atvinnusóknar og ferðaþjónustu.**
- **Stuðla að endurbótum megin vega í byggð og að þeir verði byggðir upp með bundnu slitlagi.**
- **Auka öryggi í umferðinni.**
- **Bæta möguleika á atvinnuþátttöku íbúa.**

Leiðir:

- o *Bundið slitlag verði komið á alla tengivegi og helstu héraðsvegi á skipulagstímabilinu.*
- o *Komið verði í veg fyrir utanvegaakstur m.a. með betri merkingum á leiðum.*
- o *Stuðlað verði að betri almenningssamgöngnum í samstarfi við nágrannasveitarfélög.*
- o *Nýjar vegtengingar við aðalvegi verði lágmarkaðar og leitast við að samnýta sem mest núverandi tengingar.*
- o *Stuðlað verði að fjölbreyttum göngu-, reið- og reiðhjólaleiðum og að þeim sé vel við haldið.*
- o *Við uppbyggingu og endurbætur á vegum verði gert ráð fyrir breiðri vegöxl fyrir reiðhjólumferð.*

Skipting vegakerfisins í aðalskipulaginu er samkvæmt flokkunarkerfi Vegagerðarinnar í stofnvegi, tengivegi og héraðsvegi. Eru þeir, allir nema héraðsvegir, taldir upp í töflum hér aftar í samræmi við vegaskrá (Vegagerðin, 2014). Héraðsvegir og slóðar eru sýndir til skýringar á aðalskipulagsupprætti en ekki taldir upp hér.

Skipulagsáætlunin er í samræmi við núverandi vegakerfi Vegagerðarinnar sem og samgönguáætlun, sem gerð hefur verið til 2022 og þingsályktunartillögu til 2018. Þar er m.a. gert ráð fyrir að haldið verði áfram endurgerð Kjósarskarðsvegar⁶. Í „Vegvísi í ferðaþjónustu“ kemur fram að bæta þurfi uppbyggingu og viðhald heilsársvega, æskilegt sé að skilgreina ferðamannaleiðir og að góðar og öruggar samgöngur séu forsenda þess að ferðamenn dreifist sem viðast um landið⁷.

Í 32. gr. laga um náttúruvernd, nr. 60/2013, segir að sveitarfélög skuli gera í aðalskipulagi skrá yfir vegi þar sem umferð vélknúinna ökutækja er heimil og hlýtur hún samþykkt samhliða afgreiðslu aðalskipulags eða breytinga á aðalskipulagi. Slík flokkun hefur ekki verið unnin, enda tímafrekt verkefni sem þarf að vinnast í samráði við landeigendur, stofnanir og félagasamtök.

Gert er ráð fyrir nýrri vegtengingu við Hvalfjarðarveg vegna byggingar hótels í Hvammsvík. Tengingin er nokkru vestar en núverandi tenging og mun liggja að fyrirhuguðu hóteli. Einnig er gert ráð fyrir nýrri tengingu skammt vestan við Hvítanes vegna áningarstaðar fyrir ferðamenn.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

⁴ (Alþingi Íslands, 2007).

⁵ (Alþingi Íslands, 2007).

⁶ (Alþingi Íslands, 2015b).

⁷ (Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið & Samtök ferðaþjónustunnar, 2015).

Stefna um samgöngur er talin hafa fremur jákvæð áhrif á samfélagið í heild þar sem megináhersla er lögð á að bæta núverandi vegakerfi. Stefna sveitarstjórnar er að leita hagkvæmra lausna í samgöngum og stuðla að bættu umferðar- og rekstraröryggi innan byggðarinnar. Lögð er áhersla á að vegir verði lagðir með bundnu slitlagi. Stefnan styður við stefnu sveitarstjórnar þar sem ekki er gert ráð fyrir nýjum vegum en bæta verður núverandi vegakerfi til að auka öryggi. Auk þess að stika/merkja megin göngu- og reiðleiðir.

2.5.1 Vegir

Vegakerfi í byggð skiptist í stofnvegi, tengivegi og héraðsvegi.

STOFNVEGIR Í BYGGÐ

Samkvæmt 8. gr. vegalaga nr. 80/2007 þá teljast stofnvegir vera vegir sem tengja saman byggðir landsins. Við það vegakerfi sem þannig fæst skal tengja þéttbýlisstaði með u.þ.b. 100 íbúa eða fleiri⁸.

Vegasamgöngur og tengingar við nágrannabyggðarlög eru nokkuð góðar í sveitarfélaginu.

Stofnvegir eru eftirtaldir:

Stofnvegir		
Nr.	Heiti	Lýsing
47	Hvalfjarðarvegur	Liggur frá sýslumörkum við Botnsá að sveitarfélagamörkum við Kiðafell.

TENGIVEGIR

Samkvæmt 8. gr. vegalaga nr. 80/2007 þá eru tengivegir vegir utan þéttbýlis sem liggja af stofnvegi á stofnveg eða af stofnvegi á tengiveg og eru a.m.k. 2 km langir, vegir sem tengja landsvegi við stofnvegi, vegir sem ná til þéttbýlisstaða með færri en 100 íbúa og tengja þá við stofnvegakerfið, vegir að helstu flugvöllum og höfnum og vegir að fjölsóttum ferðamannastöðum utan þéttbýlis⁹.

Tengivegir eru eftirtaldir:

Tengivegir		
Nr.	Heiti	Lýsing
48	Kjósarskarðsvegur	Liggur frá sýslumörkum við Árnessýslu, vestur Kjós á Hvalfjarðarveg norðan Laxár.
460	Eyrarfjallsvegur	Liggur frá Hvalfjarðarvegi hjá Kiðafelli, um Miðdal og Eilífsdal, inn á Hvalfjarðarveg hjá Felli.
461	Meðalfellsvegur	Liggur frá Hvalfjarðarvegi norðan Skorár, með Meðalfellsvatni á Kjósarskarðsveg neðan Vindáshlíðar.

Áhersla verður á að bæta öryggi vegfarenda með sérstaka áherslu á svæði þar sem farið er gegn um frístundabyggð, t.d. við Meðalfellsvatn.

HÉRAÐSVEGIR OG AÐRIR VEGIR

Samkvæmt 8. gr. vegalaga nr. 80/2007, m. s. br. þá eru héraðsvegir vegir sem liggja að býlum, starfrækslu atvinnufyrirtækja, kirkjustöðum, opinberum skólum og öðrum opinberum stofnunum utan þéttbýlis, eru ákveðnir í staðfestu skipulagi og taldir upp í vegaskrá. Landeigandi skal þó kosta og vera veghaldari síðustu 50 m að framangreindum stöðum ef vegur endar þar¹⁰.

Ekki eru taldir upp héraðsvegir og aðrir vegir en þeir eru sýndir til skýringar á skipulagsupprætti.

⁸ (Alþingi Íslands, 2007).

⁹ (Alþingi Íslands, 2007).

¹⁰ (Alþingi Íslands, 2007).

2.5.2 Reiðleiðir

Reiðleiðir fylgja gjarnan smalaleiðum eða gömlum þjóðleiðum. Megin reiðstígar eru jafnframt reiðleiðir innan byggðarinnar. Þessar leiðir eru mikið notaðar og eru mikilvægar fyrir viðgang og vöxt ferðaþjónustu í sveitarfélaginu. Unnið verður að því að aðskilja reiðstíga frá akandi umferð, eftir því sem unnt er. Þar sem reiðstígar liggja um einkalönd, er umferð jafnan háð leyfi landeigenda.

Stefna:

- **Megin reiðleiðir séu greiðfærar stærstan hluta ársins og malarbornar þar sem þess gerist þörf.**
- **Umferð hestamanna valdi ekki spjöllum á gróðurlendi, sögu- eða náttúruminum.**

Leiðir:

- o *Haldið verði áfram uppbyggingu reiðstígakerfis í samvinnu við hestamannafélög, landeigendur, Vegagerðina og aðra hagsmunaaðila.*
- o *Reiðleiðir verði færðar frá þjóðvegum eins og unnt er til að bæta öryggi hestamanna og bíla-umferðar.*
- o *Unnið er að framkvæmdaáætlun fyrir reiðvegagerð sem felur í sér forgangsröðun verkefna.*

Helstu reiðleiðir eru sýndar á skipulagsuppdrætti og á skýringaruppdrætti nr. 4 í viðauka.

2.5.3 Gönguleiðir

Góðar gönguleiðir eru mikilvæg grunnþjónusta við íbúa og gesti á hverjum stað. Þær bjóða bæði upp á valkost í ferðamáta og gefa kost á útivist, heilbrigðu lífni og samverustundum. Að auki gera þær íbúum og gestum kleift að fræðast um náttúru, menningu og sögu á svæðinu en helstu gönguleiðir eru gamlar þjóðleiðir.

Í Svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins 2040 er fjallað um „Græna trefilinn“ sem er samheiti fyrir skógræktar- og útivistarsvæði sjö sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu. „Græni stígurinn“ er samfelldur göngu- og hjólastígur sem liggur eftir græna treflinum og tengir öll sveitarfélögin saman. Í Kjósarhreppi liggur græni stígurinn meðfram Hvalfjarðarvegi inn í Laxvog og beygir þar inn í Laxárdal upp að Reynivöllum, þar sem hann tengist megingönguleið um sveitarfélagið.

Stefna:

- **Lögð er áhersla á almenna útivist.**
- **Gönguleiðum verði fjölgað, bæði styttri og lengri leiðum.**

Leiðir:

- o *Merktar verða fjölbreyttar gönguleiðir sem nýtast íbúum til útivistar og geta jafnframt verið grundvöllur fyrir uppbyggingu ferðaþjónustu.*
- o *Æskilegt er að hluti gönguleiðanna tengist náttúru, sögu og menningu svæðisins.*
- o *Hægt er að nota skipulagðar gönguferðir til að efla umverfisfræðslu.*

Mikilvægt er að merkja fjölbreyttar gönguleiðir og best ef þær geta tengst ferðaþjónustustöðum til að efla nýtingu þeirra.

Búið er að stika og setja upp upplýsingaskilti á pílágrimagönguleið sem liggur frá Bæ í Bæjarsveit, um Kjósarhrepp að Skálholti. Leiðin liggur úr Botnsdal, um Leggjabrjót og með Óxará¹¹. Áfram verður unnið að bættri merkingu leiða.

Helstu gönguleiðir eru sýndar á skipulagsuppdráttum og á skýringaruppdrætti nr. 4 í viðauka.

¹¹ (pilagrimar.is, án ártals).

2.5.4 Reiðhjólaleiðir

Mikil umferð hjólandi fólks er í Kjósarhreppi og er vinsælt að hjóla þær hringleiðir sem þar eru t.d. um Kjósarskarðsveg, Meðalfellsveg og Hvalfjarðarveg.

Stefna:

- Mikilvægt er að byggðar verði upp reiðhjólaleiðir um sveitarfélagið og að þær styðji við uppbyggingu ferðapjónustu á svæðinu.

Leiðir:

- o Kortlagðar verði hjólreiðaleiðir í sveitarfélaginu í samvinnu við íbúa, landeigendur og almenning.
- o Æskilegt er að aðskilja reiðhjólaleiðir frá stofn- og tengivegum.

Hjólreiðar verða sífellt vinsælli bæði sem ferðamáti og sem hluti af daglegri hreyfingu íbúa. Stefnt er að uppbyggingu reiðhjólaleiða í sveitarfélaginu og að þær verði sem mest aðskildar frá akvegum. Til að byrja með er þó gert ráð fyrir að við uppbyggingu og endurbætur á vegum verði gert ráð fyrir breiðri vegöxl fyrir reiðhjólumferð.

Leggjabráttur hentar vel til fjallahjólreiða. Í Hjólábókinni, bók 3, fyrir Suðvesturland eru sýndar nokkrar dagleiðir í hring á hjóli. Þær leiðir fylgja núverandi vegum og slóðum¹². Reiðhjólaleiðir eru sýndar á skýringaruppdrætti nr. 4 í viðauka.

2.5.5 Flugvellir

Flugvellir flokkast í fjóra flokka skv. 4 gr. reglugerðar um flugvelli nr. 464/2007; flugvöll I, flugvöll II, þyluflugvöll og landingarstað. Flugvellir í flokki I þurfa rekstrarleyfi, aðrir flokkar flugvalla eru skráningarskildir¹³.

Lendingarstaður er á Hálsnesi. Fjallað er um flugvelli og kröfur til þeirra í reglugerð um flugvelli nr. 464/2007.

Flugvellir og landingarstaðir			
Nr.	Einkennisstafir	Heiti	Lýsing
FV1		Hálsnes	Lendingarstaður.

2.6 VEITUR

Í grein 6.2. í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru veitur skilgreindar sem „vatnsveita, hitaveita, rafveita, fjarskiptalagnir- og mannvirki, fráveita og helgunarsvæði þeirra, þegar það á við“.

Fjallað er um hin ýmsu veitumannvirki í Kjósarhreppi en tvær vatnsveitur og hitaveita eru rekin á vegum sveitarfélagsins. Þá annast sveitarfélagið losun rotþróa.

2.6.1 Vatnsveita

Aðal vatnsból Kjósarhrepps eru í Eyrarfjalli og Reynivallahálsi. Þá er nokkur fjöldi einkaveitna eða vatnsveitna sem þjóna nokkrum bæjum. Jarðlög eru víða gljúp sem gerir vatnsöflun erfiðari, þó eru kaldavatnssuppsprettur víða og er vatn tekið úr þeim.

Stefna:

- Öll byggð í sveitarfélaginu njóti nægjanlegs neysluvatns.
- Tryggð verði gæði vatns m.a. til matvælaframleiðslu.

¹² (Ómar Smári Kristinsson, 2015).

¹³ (Samgönguráðuneytið, 2007).

Leiðir:

- o *Sveitarfélagið sjái til þess að helstu vatnsból séu afgirt og engar framkvæmdir sem geta ógnað vatnsverndarsvæðum verði leyfðar á grann- eða fjarsvæðum þeirra.*

2.6.2 Hitaveita

Stefna:

- **Tryggt verði nægilegt heitt vatn til húshitunar og uppbyggingar atvinnustarfsemi.**

Leiðir:

- o *Haldið verði áfram rannsóknum og möguleikum á að nýta jarðhita til að hita upp húsnæði sem víðast í sveitarfélaginu og til atvinnusköpunar almennt.*

2.6.3 Fráveita

Lögð er áhersla á að öll byggð í sveitarfélaginu sé tengd viðurkenndum fráveitum og stendur sveitarfélagið fyrir hreinsun þeirra. Náttúrufarslegar aðstæður og stærðir lóða ráða mestu um hvernig eðli- legast er að útfæra fráveitur í dreifðum byggðum. Gert er ráð fyrir samveitum þar sem aðstæður leyfa. Þar sem lagning safnræsa þykir ekki álitlegur kostur, annað hvort vegna þess að það hefur ekki umhverfisbætandi áhrif eða það hefur í för með sér óhóflegan kostnað, skal nýta önnur kerfi sem vernda umhverfið jafn vel, sbr. 5 kafla. reglugerðar um fráveitur og skulp nr. 798/1999. Meðhöndlun seyru er skv. 12. gr reglugerðarinnar. Stór hluti sveitarfélags er á náttúruminjaskrá auk hverfisverndar við Laxá, Bugðu og Meðalfellsvatn. Á viðkvæmum svæðum, t.d. nálægt vatnsverndarsvæðum, svæða sem njóta náttúruverndar eða þar sem grunnvatnsstaða er há, eru almennt gerðar meiri kröfur til hreinsibúnaðar.

Stefna:

- **Öll byggð hafi viðurkennd fráveitukerfi samkvæmt reglugerð.**
- **Ekki verði mengun af völdum frárennslis.**
- **Skipulag og stofnanir sveitarfélagsins verði nýtt til að tryggja fullnægjandi hreinsun frárennslis.**

Leiðir:

- o *Unnið er að úttekt á fráveitu- og regnvatnskerfum og tillögum til úrbóta, gerist þess þörf.*
- o *Sameiginlegar fráveitur verði þar sem þéttleiki byggðar, landslag og náttúrufarslegar aðstæður leyfa.*
- o *Þar sem lagning safnræsa þykir ekki álitlegur kostur skal nýta önnur kerfi sem vernda umhverfið jafn vel.*
- o *Í deiliskipulagi verði gerð grein fyrir fráveitukerfum og hvernig þau fullnægi kröfum um öflug fráveitukerfi.*
- o *Gætt skal sérstaklega að því að fráveitukerfi anni þeirri starfsemi sem því er ætlað að þjóna.*

2.6.4 Rafveita

Samkvæmt raforkulögum nr. 65/2003 m.s.br. (nr. 26/2015) ber sveitarstjórnnum að taka tillit til kerfisáætlunar, nú er gildandi Kerfisáætlun Landsnets 2015-2024.

Stefna:

- **Að öll byggð njóti öruggrar raftengingar.**
- **Að háspennulínur verði settar í jörð.**
- **Að þrífösun rafmagns verði komið í sveitarfélaginu.**

Leiðir:

- o *Leitast verður við að draga úr sjónrænum áhrifum mannvirkja, við endurnýjun og nýframkvæmdir.*

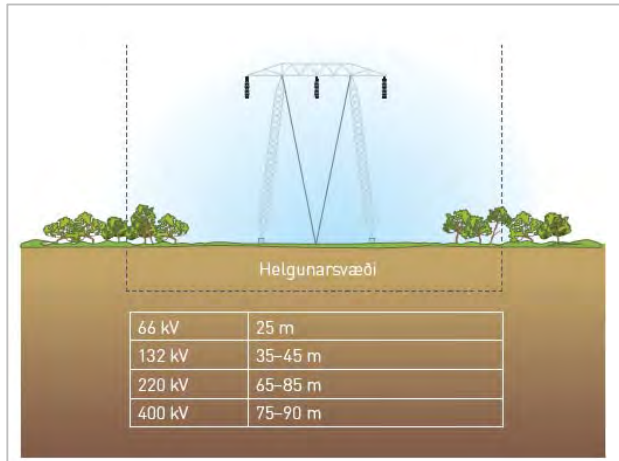
- o *Allar nýlagnir / endurnýjun lagna verði lagðar í jörð.*

RARIK er dreifingaraðili raforku í sveitarfélaginu og eru allir bæir tengdir dreifikerfinu. Frá Geithálsi að Brennimel liggur 220 kV háspennulína. Skipulagsáætlunin staðfestir núverandi flutningskerfi Landsnets og dreifikerfi RARIK.

Samkvæmt skýrslu RARIK¹⁴ er enn einfasa rafmagn er í efri hluta Kjósarinnar og í Brynjudal.

Helgunarsvæði háspennulína er misbreitt en almennt gildir að því hærri spenna, því breiðara helgunarsvæði (Mynd 10). Helgunarsvæði jarðstrengja er að jafnaði mun minna en loflína. Innan helgunarsvæðis háspennulína er óheimilt að reisa mannvirki, planta trjám eða aðrar framkvæmdir nema í samráði við Landsnet.

Háspennulínur, með flutningsgetu 66 kV eða meira eru matskyldar skv. reglugerð nr. 660/2015 um mat á umhverfisáhrifum. Raflínur 33 kV eða meira, hvort heldur er um jarðstrengi eða loftlínur að ræða eru framkvæmdaleyfisskyldar og eftir atvikum tilkynningaskyldar s.s. á verndarsvæðum. Stofnlínur og strengir 66 kV og stærri eru sýndir á skipulagsuppdráttum. Svæðisskipulag Höfuðborgarsvæðis 2040 gerir ráð fyrir að Landsnet vinni að nýjum línunum og flutningi eldri lína inn á skilgreint mannvirkjabelti þegar kemur að eðlilegri endurnýjun¹⁵. Í gildandi kerfisáætlun er stillt upp sviðsmyndum með öflugri tengingu um Brennimelslínu 1 en ekki er tekin afstaða til þeirrar styrkingar.

Mynd 10. Helgunarsvæði háspennulína skv. staðli ÍST EN 50341-3-12:2001.

Helstu raflínur í sveitarfélaginu eru taldar upp í eftirfarandi töflu.

Háspennulínur	
Heiti	Lýsing
Brennimelslína 1	220 kV háspennulína liggur frá Geithálsi að Brennimel í Hvalfirði.

2.6.5 Fjarskipti

Þingsályktun um tólf ára fjarskiptaáætlun, fyrir árin 2011-2022, gerir ráð fyrir að öryggi fjarskiptakerfa á landsvísu, útbreiðsla og afköst verði tryggð. Þá verði settar fram tillögur að úrbótum sem greiði fyrir endurnýjun og uppbyggingu ljósleiðarastofn- og aðgangsneta um land allt¹⁶. Gert er ráð fyrir að vinnu við lagningu ljósleiðara um sveitarfélagið ljúki á skipulagstímanum.

Stefna:

- **Haldið verði áfram uppbyggingu fjarskipta í sveitarfélaginu sem stuðlar að bættri þjónustu við íbúa og styrkir atvinnustarfsemi.**
- **Tryggt verði fjarskiptasamband á helstu vegum og ferðmannasvæðum.**

Leiðir:

- o *Þar sem þörf er á verði farsímasendum fjölgað.*

Við bæinn þúfu er endurvarpsstöð fyrir farsíma. Á Skálafelli er endurvarpsstöð fyrir sjónvarp og farsíma. Gert er ráð fyrir að farsímasambandi verði komið upp fyrir allar megin leiðir og helstu ferðamannasvæði, eftir því sem þarf. Ekki þarf að breyta aðalskipulagi vegna nýrra fjarskiptamastra, sbr. kafla 2.3.9.

¹⁴ (RARIK, 2017).

¹⁵ (Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu, 2015).

¹⁶ (Alþingi Íslands, 2012b).

2.7 VERNDARSVÆÐI OG MINJAR

Í þessum kafla er fjallað um svæði sem njóta einhvers konar friðunar eða verndar vegna náttúru eða menningarminja. Einnig þá þætti sem lúta að takmörkun á landnotkun s.s. vegna hverfisverndar, vatnsverndar eða minja.

Með verndarsvæðum er átt við svæði sem verndarkvaðir hvíla á, t.d. vegna náttúruverndar. Um náttúruverndarsvæði gilda ákvæði laga um náttúruvernd nr. 60/2013.

Samkvæmt lögum um náttúruvernd nr. 60/2013 þá teljast náttúruverndarsvæði vera; friðlýst svæði og afmörkuð búsvæði friðaðra tegunda. Svæði og náttúrumyndanir á náttúruminjasrá. Afmörkuð svæði á landi og sjó sem njóta verndar samkvæmt öðrum lögum vegna náttúru eða landslags¹⁷.

Samkvæmt VIII kafla laganna eru flokka friðlýstra svæða eftirtaldir:

- Náttúruvé
- Óbyggð víðerni
- Þjóðgarðar
- Friðlönd
- Náttúruvætti
- Landslagsverndarsvæði.
- Verndarsvæði með sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda.

Samkvæmt 61. gr. laganna þá njóta ákveðnar jarðmyndanir og vistkerfi sérstakrar verndar og skal forðast að raska þeim eins og kostur er. Þær eru eftirtaldar:

- Votlendi 20.000 m² eða stærri, stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að flatarmáli eða stærri og sjávarfitjar og leirur.
- Sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra þar sem eru m.a. gömul tré.
- Eldvörp, eldhraun, gervigigar og hraunhellar sem myndast hafa eftir að jökull hvarf af landinu á síðjökultíma.
- Fossar og nánasta umhverfi þeirra að því leyti að sýn að þeim spillist ekki, hverir og aðrar heitar uppsprettur ásamt lífríki sem tengist þeim og virkri ummyndun og útfellingum, þar á meðal hrúðri og hrúðurbreiðum.

Þá ber, skv. 62. gr. laganna, að leitast við að viðhalda náttúrulegum bakkagróðri við ár og stöðuvötn og haga framkvæmdum þannig að sem minnst röskun verði á bökkum og nánasta umhverfi.

Ekki hefur verið gerð úttekt á jarðmyndunum og vistkerfum á skipulagssvæðinu sem ákvæði 61. gr. náttúruverndarlaga taka til, eða þær kortlagðar, skipulagið er því sett fram með þeim annmörkum. Leita skal umsagnar Umhverfisstofnunar og náttúruverndarnefnda áður en framkvæmda- eða byggingarleyfi er veitt, sbr. 13. og 15. gr. skipulagslaga nr. 123/2010, í þeim tilvikum sem framkvæmdir geta haft í för með sér röskun á þessum landslagsgerðum.

Skv. 1. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 skal *stuðla að verndun menningarminja og tryggja að íslenskum menningararfi verði skilað óspilltum til komandi kynslóða.*

Samkvæmt 22. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 gildir eftirfarandi: „*Fornleifum sem eru friðlýstar skal fylgja 100 metra friðhelgað svæði út frá ystu sýnilegu mörkum þeirra og umhverfis nema kveðið sé á um annað. Hvers konar röskun, byggingarframkvæmdir eða aðrar framkvæmdir á friðhelguðu svæði umhverfis friðlýstar fornleifar eru óheimilar án leyfis Minjastofnunar Íslands. Friðhelgað svæði umhverfis aðrar fornleifar, sem ekki eru friðlýstar en njóta friðunar, skal vera 15 metrar nema annað sé ákveðið“.*

Stefna:

¹⁷ (Alþingi Íslands, 2015a).

- **Stuðla skal að verndun lítt raskaðra landsvæða og óbyggðra víðerna.**
- **Stuðlað verði að varðveislu sögu-, náttúru- og menningarminja og annarra umhverfislegra gæða.**
- **Landnotkun stuðli að heilnæmu umhverfi og verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru, menningar og sögu sem felst meðal annars í byggingararfi og landslagi.**
- **Hugað verði að varðveislugildi eldri húsa og mannvirkja, þ.m.t. samgöngumannvirkja.**
- **Varðveita skal lítt snortin votlendissvæði.**

Leiðir:

- o Skipulag og merkingar verði bætt til að koma í veg fyrir umhverfisspjöll og til að bæta umgengni um viðkvæm svæði.
- o Markvisst verði reynt að vernda náttúru- og menningarminjar á svæðinu m.a. með merkingu þeirra og aukinni fræðslu og upplýsingagjöf til ferðamanna.
- o Stuðlað verði að varðveislu birkiskóga- og birkikjarrs.
- o Unnið verði að lagfæringu og viðhaldi á völdum minjum, t.d. fornum bæjarstæðum og samgöngumannvirkjum.
- o Merkir minja- og sögustaðir verði merktir og gerðir aðgengilegir, fornar leiðir verði endurvaktar.
- o Menningarminjar verða merktar eftir því sem kostur er og upplýsingar um þær bætтар.
- o Kortlagðar verði gamlar þjóðleiðir og kannaðir möguleikar á að nýta þær sem reið- og/eða gönguleiðir.

Í Kjósarhreppi er eitt friðlýst svæði, fjögur svæði á náttúruminjasrá og nokkur hverfisverndar- og vatnsverndarsvæði. Lög um náttúruvernd nr. 60/2013 (34. gr.) kveða á um endurskoðun náttúruminjasrá.

2.7.1 Friðlýst svæði

Samkvæmt gr. 6.3 í skipulagsreglugerð nr. 90/2013 eru friðlýst svæði „svæði á landi og í sjó sem eru friðlýst eða njóta verndar samkvæmt lögum, þ.e. náttúruvætti (sérstæðar náttúrumyndanir), friðlönd, þjóðgarðar og fólkvangar“.

Friðlýst svæði falla í nokkra flokka og er verndarstig þeirra mjög misjafnt og umgengnisreglur einnig. Flestar friðlýsingar eru grundvallaðar á náttúruverndarlögum og um sum friðlýst svæði gilda sérstök lög. Forsenda fyrir friðlýsingu er að verndun sé mikilvæg vegna sérstaks landslags eða lífríkis. Almenníngi er leyfður aðgangur að friðlýstum svæðum eftir tilteknum reglum¹⁸.

Friðlýst svæði í Kjósarhreppi eru talin upp í eftirfarandi töflu:

Friðlýst svæði	
Heiti	Lýsing á afmörkun svæða og sérstæði þeirra skv. náttúruminjasrá
Steðji (Staupasteinn)	Sérkennilegur steinn, (bjarg) á Skeiðhól í Hvalfirði. Friðlýstur sem náttúruvætti. Friðlýsta svæðið tekur yfir um 7 ha svæði við steininn.

Önnur náttúruvernd

Náttúruminjasrá er skrá yfir öll friðlýst svæði á Íslandi og mörg önnur merkileg svæði sem hafa ekki enn verið friðlýst. Þau svæði sem eru á náttúruminjasrá geta hýst sjaldgæfar tegundir eða tegundir í útrýmingarhættu. Þau geta verið óvenju tegundarík eða viðkvæm fyrir röskun eða að þau eru nauðsynleg til að viðhalda sterkum stofni mikilvægra tegunda. Svæðin geta haft vísindalegt gildi-, félagslegt-, efnahagslegt-, eða menningartengt gildi. Þau geta einnig verið mikilvæg til að viðhalda náttúrulegum þróunarferlum, haft alþjóðlegt náttúruverndargildi eða verið einkennandi fyrir náttúrufar viðkomandi landshluta. Almennt gildir að mannvirkjagerð á svæðum á Náttúruminjasrá er tilkynningarskyld sbr. lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000, viðauka 2.

¹⁸ (Alþingi Íslands, 2015a).

Sveitarstjórn vill standa vörð um verndun svæðisins, m.a. að tryggja sem best að ekki verði um mengun að ræða.

Eftirtalin svæði eru á náttúruminjasrá og flokkuð sem aðrar náttúruminjar, lýsing á þeim er tekin úr Náttúruminjasrá og vísa númerin til hennar ¹⁹:

Svæði á náttúruminjasrá		
Nr.	Heiti	Lýsing á afmörkun svæða og sérstæði þeirra skv. náttúruminjasrá
134	Laxvogur og Laxá í Kjós	Grunnsævi, fjörur og strandlengja frá ósi Laxár út að línu milli Hálsness og Eyrar (Hvalfjarðareyrar). Vatnasvið Laxár og nánasta umhverfi frá ósi upp að vatnaskilum. Meðalfellsvatn, Stíflisdalsvatn og Mjóavatn. Káranesef og Hurðarbakssef. Í Laxvogi eru víðáttumiklar leirur með fjölbreyttu dýralífi og gróðri. Laxá er ein helsta laxveiðiá landsins. Í sefinu er fjölskrúðugt fuglalíf.
135	Pórufoos	Pórufoos í Laxá ásamt nánasta umhverfi. Tilkomumikill foss í fögru gljúfri.
138	Ósmelur og Hvalfjarðareyri	Svæðið tekur yfir fjörur, sjávarlón, grunnsævi og strandlengju utan ræktaðs lands neðan Þjóðveggar frá Norðurkoti inn að vík neðan við Eyrarkot. Ósmelur er stór og fagur jökulgarður frá síðjökultíma. Meðfram ströndinni eru jarðlög með fornskeljum. Hvalfjarðareyri er fundarstaður baggalúta. Svæði í nánd við þéttbýli með mikið útivistar- og fræðslugildi.
201	Brynjudalur, Botnsdalur, Hvalvatn, Glymur	Lönd Litla- og Stóra- Botns, Hrisakots, Ingunnarstaða, Þrándarstaða og Skorghaga. Svæðið tekur yfir fjörur í Botnsvogi og Brynjudalsvogi, svo og Brynjudal og Botnsdal, allt upp fyrir Hvalvatn. Fagrir dalir, töluverður kjarrgróður. Mjög lífauðugar leirur, mikið fuglalíf. Glymur, hæsti foss landsins er í Botnsá.

Mynd 11. Laxá í Kjós er á náttúruminjasrá.

Unnið verður að nánari afmörkun svæða á náttúruminjasrá í samráði við Umhverfisstofnun en afmörkun svæðanna er mjög rúm í gildandi náttúruminjasrá.

2.7.2 Hverfisvernd

Samkvæmt skipulagsreglugerð nr. 90/2013, gr. 6.3 þá gilda sérstök ákvæði um hverfisverndarsvæði: „Svæði þar sem sveitarstjórn hefur sett ákvæði um hverfisvernd til að vernda sérkenni eldri byggðar eða annarra menningarsögulegra minja, náttúruminjar, landslag eða gróður vegna sögulegs, náttúrulegs eða menningarlegs gildis, án þess að um friðun sé að ræða samkvæmt öðrum lögum“ ²⁰.

Hverfisvernd er alhliða vernd sem getur tekið til náttúruminja, landslags eða fornleifa. Mörg þessara svæða hafa einnig nokkuð útivistargildi. Sveitarstjórn setur fram í aðalskipulagi hvaða þættir á viðkom-

¹⁹ (Umhverfisstofnun, 2015).

²⁰ (Umhverfis- og auðlindaráðuneytið, 2013).

andi svæði skulu njóta tiltekinna verndar. Ennfremur hvaða réttindi og kvaðir eru samfara hverfisvernd og geta takmarkað framkvæmdir og landnotkun svæðisins.

Hverfisvernd er af tvennum toga; vegna náttúruverndar og vegna menningarminja.

Hverfisvernd vegna náttúruverndar

Birkikjarr og birkiskógar eru skilgreind sem hverfisverndarsvæði. Þá eru minjar vegna veru hersins á Hvítanesi settar undir hverfisvernd. Auk þess er skilgreind hverfisvernd umhverfis Meðalfellsvatn og um Bugðu og Laxá.

Ákvæði hverfisverndar vegna náttúruverndar eru þessi:

- Þar sem um er að ræða vötn eða tjarnir tekur verndarsvæðið til þeirra svæða og að lágmarki til 50 m beltis á bökkum þeirra.
- Framræsla votlendis á hverfisverndarsvæðum er óheimil. Þá skal takmarka notkun tilbúins áburðar sem og og húsdýraáburðar.
- Halda skal byggingarframkvæmdum í lágmarki og þess gætt að þær leiði til eins líttillar röskunar og kostur er.
- Innan náttúrulegra birkiskóga er einungis heimilt að gróðursetja íslenskar trjátegundir eins og birki, víði og reyni. Þó er heimilt að grisja náttúrulegan skóg og gera göngustíga um hann.
- Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar geta haldist eins og verið hefur. Sveitarstjórn getur þó sett reglur um takmörkun eða stjórn beitar á svæðinu.

Eftirfarandi hverfisverndarsvæði eru afmörkuð í aðalskipulaginu.

Hverfisverndarsvæði vegna náttúruverndar		
Nr.	Heiti	Lýsing
HV1	Vindáshlíð	Náttúrulegt birkikjarr. Einungis er heimilt að planta íslenskum trjátegundum á svæðinu. Stærð svæðis er um 55 ha.
HV2	Hvítanes	Minjar frá veru breska hersins. Á svæðinu var umfangsmikil starfsemi í síðari heimsstyrjöldinni og rústir mannvirkja eru vel sýnilegar. Verndunin tekur yfir allt nesið og upp að Hvalfjarðarvegi. Stærð svæðis er um 30 ha.
HV3	Fossá	Náttúrulegt birkikjarr. Einungis er heimilt að planta íslenskum trjátegundum á svæðinu. Stærð svæðis er um 66 ha.
HV4	Brynjudalur	Náttúrulegt birkikjarr. Einungis er heimilt að planta íslenskum trjátegundum á svæðinu. Stærð svæðis er um 90 ha.
HV5	Meðalfellsvatn	Hverfisvernd vegna lífríkis. Verndunin tekur til alls vatnsins og 50 m svæðis umhverfis það. Huga þarf sérstaklega að frárennslisþáttum, m.a. frá heitum pottum og hreinsivirkjum. Tryggja skal að ekki sé hætta á mengun grunnvatns s.s. vegna olíu, áburðar eða annar efna. Stærð svæðis er um 245 ha.
HV6	Bugða og Laxá	Hverfisvernd vegna lífríkis. Verndunin tekur til áнна og 50 m svæðis frá árbakka. Efnistaka er heimil sbr. kafla 2.3.10. Heimilt er að vinna að bakkavörnum. Stærð svæðis er um 365 ha.

2.7.3 Menningarminjar

Í þessum kafla er fjallað um menningarminjar þ.e. friðlýstar fornminjar, fornminjar sem njóta hverfisverndar ásamt friðuðum eða friðlýstum byggingum.

Þjóðminjar taka til svæða þar sem eru friðlýstar fornminjar, þekktar fornleifar eða friðuð hús samkvæmt lögum um menningarminjar nr. 80/2012²¹.

Í gr. 6.3 í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, er minjavernd skilgreind sem „svæði þar sem eru friðlýstar fornleifar og friðaðar fornminjar, hús og mannvirki sem njóta sjálfkrafa verndar á grundvelli aldurs þeirra samkvæmt lögum um menningarminjar“²².

²¹ (Alþingi Íslands, 2012a).

Samkvæmt 1. gr. í lögum um menningarminjar nr. 80/2012 teljast menningarminjar „ummerki um sögu þjóðarinnar, svo sem fornminjar, menningar- og búsetulandslag, kirkjugripir og minningarmörk, hús og önnur mannvirki, skip og bátar, samgöngutæki, listmunir og nytjahlutir, svo og myndir og aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar. Lög þessi ná einnig til staða sem tengjast menningarsögu”²³. Allar friðlýstar fornminjar flokkast sem þjóðminjar skv. 2. gr. laganna. Þá kveða lögin á um að allar minjar 100 ára og eldri séu fornminjar sbr. 3. gr. laganna. Þar segir einnig að fornleifar teljist „hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á.“ Auk friðlýstra fornminja er fjöldi annarra minja á svæðinu sem eru vernduð í flokki hverfisverndar en allar fornminjar njóta friðunar skv. 3. gr. laganna. Í 16. gr. segir að skráning fornleifa, húsa og mannvirkja skuli fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi.

Friðlýstar fornminjar eru sýndar á skipulagsupprætti. Þá eru allar minjar sem hafa verið skráðar í aðalskráningu fornminja sýndar á skýringarupprætti nr. 6 í viðauka. Varðandi umfjöllun um minjar er vísað í skýrslurnar „Fornleifaskráning í Kjósarhreppi I – III“²⁴ sem unnar voru af Fornleifastofnun Íslands. Helstu flokkar heimilda sem stuðst er við í skráningu minja eru jarðabækur, túnakort, örnefnaskrár og fornleifaskýrslur. Yfirlit yfir friðlýstar fornminjar er sett fram í töflu hér að neðan og er skv. aðalskráningu fornminja.

Friðlýstar fornminjar		
Nr.	Heiti	Lýsing
GK334:031	Orrustuhóll	Þjóðsaga, legstaður. Í Kjalnesingasögu segir frá orrustu við Orrustuhól. Friðlýstur árið 1962.
GK352:012	Hálsbúðir	Búðarústir frá fornnum verslunarstað hjá Búðasandi. Friðlýst 1975.
GK356:032	Fossá	Fjárrétt hlaðin úr grjóti í landi Fossár. Friðlýst árið 1972.
GK359:010	Gullhlaðsvellir	Forn rúst, er nefnist Gullhlaðsvellir, sunnan við Brynjudalsá innan við Þrándarstaði. Friðlýst árið 1930.

Samkvæmt 29. gr. laga um menningarminjar, nr. 80/2012, þá eru öll hús og mannvirki sem eru eldri en 100 ára friðuð og er óheimilt að raska þeim, breyta, rífa eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar. Samkvæmt 31. gr. laganna er óheimilt að gera nokkrar breytingar á friðlýstu húsi eða mannvirki án vitundar Minjastofnunar Íslands.

Eftirtalin mannvirki eru friðuð eða friðlýst skv. skráningu Minjastofnunar Íslands:

Friðuð eða friðlýst hús og mannvirki	
Heiti	Lýsing
Vindáshlíðar-kirkja	Timburhús reist 1878 á Saurbæ á Hvalfjarðarströnd. Flutt að Vindáshlíð 1957 og kór reistur við kirkjuna og innri gerð breytt verulega. Friðuð 1990.
Reynivallakirkja	Timburhús. Forkirkja reist 1951-1953 og kirkjan lengd 1959. Friðuð 1990.

Í 30. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 er fjallað um verndun annarra húsa og mannvirkja sem ekki eru friðuð eða friðlýst. Undir þetta falla mannvirki sem byggð voru 1925 eða fyrr og kirkjur sem reistar voru 1940 eða fyrr. Framangreind ákvæði 29. gr. laga um menningarminjar, um mannvirki sem eru 100 ára eða eldri, gilda jafnframt um þau mannvirki sem talin eru upp í töflu hér að neðan og náð hafa þeim aldri. Upplýsingar eru fengnar úr skrá Fasteignamats ríkisins.

Verndun annarra húsa og mannvirkja	
Heiti	Lýsing
Ingunnarstaðir	Hlaða, kálfahús og gripahús, byggð árið 1924. Hnit: X=387197.6, Y=431300.4.
Ingunnarstaðir	Íbúðarhús, byggt árið 1923. Hnit: X=387193.9, Y=431290.3.
Árnes	Sumarhús, byggt árið 1917. Hnit: X=374874.4, Y=429017.3.

²² (Umhverfis- og auðlindaráðuneytið, 2013).

²³ (Alþingi Íslands, 2012a).

²⁴ (Birna Lárusdóttir ritstjóri, o.fl., 2008; Sólveig Guðmundsdóttir Beck, 2010; Sólveig Guðmundsdóttir Beck ritstjóri & Sigurjóna Guðnadóttir, 2012a, 2012b).

Minjar sem njóta hverfisverndar

Nokkrar aðrar minjar eru settar undir hverfisvernd og sýndar á skipulagsuppráttum. Æskilegt er að unnið verið að varðveislu markverðra minja, þær gerðar aðgengilegar og veittar upplýsingar um þær.

Ákvæði hverfisverndar vegna menningarminja eru:

- Gæta sérstaklega að minjum þegar framkvæmt er í næsta nágrenni.
- Minnt er á lög um menningarminjar verði vart við minjar við framkvæmdir.
- Vinna skal að merkingu minja í samráði við landeigendur.

Aðrar minjar sem skráðar voru í aðalskráningu fornminja eru sýndar á skýringarupprætti. Varðandi umfjöllun um þær er vísað í aðalskráningu²⁵ og vísa númer minjanna til hennar.

Minjar sem njóta hverfisverndar		
Nr.	Heiti	Lýsing
GK321:011	Káraneskot	Flóðgarður, áveita. Umfangsmikið áveitukerfi á flóðsléttum Laxár norðan Hurðarbaks yfir allan dalbotninn milli Meðalfells og Reynivallaháls vestan frá Káranesi austur dalinn í átt að Vindási.
GK322:010	Flóakot	Tóftir, býli.
GK322:012	Melkot	Tóftir, býli.
GK322:014	Laxárnes	Garðlag, áveita. Umfangsmikil áveitukerfi. Margir torfhlaðnir áveitugarðar.
GK323:021	Þvottavað	Heimild um vað. Þar var oft skolaður þvottur frá Laxárnesi.
GK326:001-002	Eyri	Bæjarhóll og bænhúshóll. Heimild um kirkju.
GK331:005-007	Morastaðir	Neðri-Stekkir, Efri-Stekkir og Stekkjarás. Rústir þriggja stekka.
GK331:013, 018	Morastaðir	Tóft stekkjar undir Stekkjarenni og önnur á Stóras.
GK332:009	Efri-Mýrdalur	Bæjarstæði, býli. Minjastaður ekki þekktur. Ekki sést til fornleifa, ekki sýnt á upprætti.
GK332:010-011	Mýrdalur	Heimild um fjós og heygard. Minjastaður ekki þekktur.
GK332:012	Mýrdalur	Bæjarstæði, býli. Minjastaður ekki þekktur.
GK332:037	Melbær	Heimild um býli. Minjastaður ekki þekktur.
GK333:001	Miðdalskot	Bæjarhóll, bústaður.
GK334:012	Dyljáarsel	Heimild um sel. Staðsetning óljós.
GK334:026	Eilífsdalur	Tóft sem gæti hafa verið stekkur eða hluti sels.
GK338:040	Selhólar	Fallegar og tilkomumiklar seltóftir. Grjóthlaðnar réttir.
GK340:008	Flekkudalur	Tvær tóftir á Stekkjarbala.
GK340:010	Flekkudalur	Tóftir stekkjar.
GK340:014	Selhæðir	Örnefni, sel. Engar tóftir fundust.
GK340:017	Neðri-Flekkudalur	Bæjarstæði, býli.
GK340:022	Flekkudalur	Tóftir, óþekkt.
GK343:014	Selrústir	Rústir sels frá Möðruvöllum.
GK343:020	Möðruvallarétt	Tóftir, rétt. Grjóthlaðin rétt milli stórra bjarga.

²⁵ (Birna Lárusdóttir ritstjóri o.fl., 2008; Sólveig Guðmundsdóttir Beck, 2010; Sólveig Guðmundsdóttir Beck ritstjóri & Sigurjóna Guðnadóttir, 2012a, 2012b).

GK343:030	Trönudalur	Rústir sels frá Möðruvöllum.
GK344:016	Selsrústir	Rústir sels frá Írafelli.
GK344:028	Írafellsmóri	Þjóðsaga, draugur.
GK345:006	Sauðafell	Þrjár tóftir. Sennilega eru tvær þeirra hluti af Sauðafellskoti en ein gæti verið yngri.
GK345:008	Hulstaðir	Þrjár rústir. Líklega eyðibýlið Hulstaðir.
GK345:015	Margrétarkot	Ein tóft, tvískipt.
GK346:040-043	Hækingsdalur	Stekkir.
GK347:012	Sognssel	Tóft, sel.
GK348:002	Reynivellir	Kirkjugarður, kirkja. Kirkjan var flutt úr kirkjugarðinum. Kirkjugarðurinn er afgirtur og þar má sjá merktar grafir frá 19. öld.
GK348:015	Austurkot	Heimild um býli. Ekkert sést til fornleifa sem eru óbyggjandi leifar af Austurkoti.
GK348:032	Reynivellir	Rúst óþekkt. Illa farin vegna ágangs dýra.
GK348b:001	Reynivallasel	Tóft, sel.
GK348b:010	Hækingsdals-sel	Tóft, sel í Seljadal.
GK349:001	Vesturkot	Tóft, bústaður.
GK350:014	Sogn	Garðlag, áveita. Umfangsmikið áveitukerfi á Flóðsléttum Laxár.
GK351:037	Bollastaðir	Tóftir býlis.
GK355:001	Hvítanes	Bæjarhóll, bústaður.
GK355:024	Hvítanes	Mannvirki, herminjar. Stríðsminjar þekja allt Hvítanes frá sjó upp í fjallsrætur.
GK357:008	Múli	Bæjarhóll.
GK357:009	Þorkötlustaðir	Tóftir, býli. Enginn greinilegur bæjarhóll eða túngarðar.
GK357:017	Djúpavað	Heimild um vað á Brynjudalsá.
GK358:001	Þrándarstaðir	Bæjarhóll, bústaður.
GK359:007	Ingunnarstaðir	Tóftir, sel.
GK359:011	Þórunnarsel	Bæjarstæði, býli. Staðsetning er óljós.
GK359:021	Ingunnarstaðir	Tóftir, beitarhús.
GK359:022	Sauðahellir	Hleðsla, fjárskýli.
GK360:013	Hrísakot	Tóftir, beitarhús.

2.7.4 Vatnsvernd

Í gr. 6.3 í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru vatnsverndarsvæði skilgreind sem „svæði sem heilbrigðisnefnd sveitarfélags hefur ákvarðað sem vatnsverndarsvæði umhverfis hvert vatnsból, annars vegar grannsvæði (VG) og hins vegar fjarsvæði (VF) sbr. reglugerð um neysluvatn“.

Vatnsverndarsvæði flokkast í þrjá flokka skv. 13. gr. reglugerðar nr. 796/1999 m.s.b. um varnir gegn mengun vatns. Flokkarnir eru brunnsvæði, grannsvæði og fjarsvæði²⁶.

Um vatnsverndarsvæði gilda ákvæði reglugerðar um neysluvatn nr. 536/2001 og reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999.

Stefna:

- Lögð er áhersla á nægt framboð neysluvatns fyrir íbúa og atvinnustarfsemi.
- Áhersla verður á að tryggja vatnsgæði til framtíðar.

²⁶ (Umhverfisráðuneytið, 1999).

Leiðir:

- o Vatnsból verði afgirt og friðuð fyrir óviðkomandi umferð.
- o Vatnsgæði verða metin og kortlögð í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit Kjósarsvæðis.
- o Skilgreind verða vatnsverndarsvæði í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit Kjósarsvæðis.
- o Engar framkvæmdir sem ógnað geti brunnsvæðum verði leyfðar á grann- eða fjarsvæðum þeirra.
- o Vatnsgæði verða vöktuð í samráði við Heilbrigðiseftirlit Kjósarsvæðis og gripið til aðgerða ef þurfa þykir.

I. flokkur - brunnsvæði

Verndarákvæði brunnsvæða skv. 13. gr. laga um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999 eru þessi: „Brunnsvæði er næsta nágrenni vatnsbólsins. Það skal vera algjörlega friðuð fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar. Heilbrigðisnefnd getur, þar sem þörf krefur, krafist þess að svæðið skuli girt mannheldri girðingu, sem sé minnst 5 metra frá vatnsbóli“. Vatnsból og 5 m svæði umhverfis þau eru sýnd á skipulagsupprætti og á skýringarupprætti nr. 5 í viðauka.

Vatnsból og eftir atvikum grann og fjarsvæði eru sýnd á skipulagsuppráttum.

Brunnsvæði		
Nr.	Heiti	Lýsing
VB1	Galtargil	Í landi Eyrar – þjónar Lækjarbraut og Harðbala.
VB2	Ásgarður	Í landi Valdastaða – þjónar Ásgarði, Félagsgarði, veiðihúsi Laxár.
VB3	Neðri-Háls	Þjónar Neðri – Háls jörðinni.
VB4	Valdastaðir	Þjónar Valdastaðajörðinni.
VB5	Káraneskot	Þjónar þrem nálægum jörðum.
VB6	Meðalfell	Þjónar Meðalfellsjörðinni og frístundasvæðum.
VB7	Þorláksstaðir	Þjónar Þorláksjörðinni.
VB8	Kaffi-Kjós	Þjónar veitingarekstri.
VB9	Eyjar II	Þjónar Eyjajörðinni.
VB10	Eyjar I	Þjónar Eyjajörðinni og frístundabyggð.
VB11	Grjóteyri	Í landi Stekkjarhóls – þjónar Stekkjarhól, Grjóteyrarjörðinni.
VB12	Miðdalur	Þjónar Miðdalsjörðinni.
VB13	Þúfukot	Þjónar Þúfukoti og frístundasvæði.
VB14	Hvammsvík	Þjónar frístunda- og ferðaþjónustusvæði í landi Hvammsvíkur.
VB15	Vindáshlíð	Þjónar sumardvalaheimili KFUM / KFUK í Vindáshlíð
VB16	Norðurnes	Í landi Möðruvalla - þjónar nálægum frístundabyggðum.
VB17	Kiðafell	Þjónar Kiðafellsjörðinni.
VB18	Kiðafell	Þjónar frístundabyggð.
VB19	Háls I	Þjónar Hálsjörðinni.
VB20	Háls	Þjónar íbúðarhúsum utan við Háls.
VB21	Grímsstaðir	Þjónar Grímsstaðajörðinni.
VB22	Eilífsdalur	Þjónar frístundabyggð.
VB23	Fell	Þjónar Fellsjörðinni.
VB24	Hjalli	Þjónar ferðaþjónustunni Hjalla.

II. flokkur - grannsvæði

Utan við brunnsvæðið skal ákvarða grannsvæði vatnsbólsins og við ákvörðun stærðar þess og lögunar, skal taka tillit til jarðvegsþekju svæðisins og grunnvatnsstrauma sem stefna að vatnsbólínu. Verndarákvæði grannsvæða, skv. 13. gr. laga um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999, eru þessi: „Á grannsvæðum er óheimilt að nota eða hafa birgðir af efnum, sem geta mengað grunnvatn. Hér er m.a. átt

við olíu, bensín, og skyld efni, salt, eiturefni til útrýmingar skordýrum eða gróðri og önnur efni sem geta mengað grunnvatn, auk efna sem sérstaklega eru tilgreind í reglugerð um neysluvatn. Ekki skal leyfa nýjar byggingar, sumarbústaði eða sambærilegar byggingar á svæðinu. Vegalagning, áburðarotkun og önnur starfsemi skal vera undir ströngu eftirliti“. Grannsvæði vatnsbóla eru í flestum tilfellum sýnd á skipulagsupprætti.

III. flokkur - fjarsvæði

Fjarsvæði liggur utan þess lands sem telst til brunnsvæða og grannsvæða vatnsbóla. Verndarákvæði fjarsvæða eru þessi skv. skv. 13. gr. laga um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999: „þar sem vitað er um sprungur eða misgengi skal gæta fyllstu varúðar í meðferð efna sem talin eru upp undir grannsvæði vatnsbóla. Stærri geymslur fyrir slík efni eru bannaðar á svæðinu. Heilbrigðisnefnd getur gefið út frekari fyrirmæli varðandi umferð á þessu svæði, svo og um byggingu sumarhúsa og annarra mannvirkja“. Fjarsvæði vatnsbóla eru í flestum tilfellum sýnd á skipulagsupprætti.

2.7.5 Verndarsvæði vegna strandmengunar og mengunar í ám og vötnum

Verndarsvæði vegna mengunar í ám og vötnum eru svæði sem njóta verndar í samræmi við ákvæði reglugerðar um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999. Markmið reglugerðar er að draga úr eða koma í veg fyrir mengun í sjó, ám og vötnum. Í reglugerðinni er kveðið á um að gera skuli grein fyrir langtímamarkmiði fyrir vötn í svæðis- og aðalskipulagi. Grunnvatn og yfirborðsvatn skal flokkað eftir forsendum 9. og 10. greinar reglugerðarinnar í eftirtalda flokka:

- Flokkur A: Ósnortið vatn.
- Flokkur B: Lítið snortið vatn.
- Flokkur C: Nokkuð snortið vatn.
- Flokkur D: Verulega snortið vatn.
- Flokkur E: Ófullnægjandi vatn.

Vatnasvæði innan sveitarfélaginu hafa enn sem komið er ekki verið flokkuð.

Stefna:

- Öll byggð í sveitarfélaginu hafi viðurkennd fráveitukerfi samkvæmt reglugerð.

Um vatnasvæði gilda eftirtalin verndarákvæði til varnar mengunar:

- o Áhersla er lögð á verndun vatnasvæða í sveitarfélaginu.
- o Öll vötn og tjarnir sem njóta hverfisverndar vegna náttúruvafars eru felld undir flokk A. Þessi svæði hafa öll verndargildi vegna sérstaks fuglalífs og gróðurvafars auk þess sem sum þeirra hafa ákveðið útivistargildi.
- o Stefnt er að því að sveitarstjórn, í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit Kjósarsvæðis og Umhverfisstofnun, flokki vatnasvæði í sveitarfélaginu og setji viðmiðunarmörk vegna gerlamengunar og áburðarefna.

Stefnt er að því að grunnvatn og yfirborðsvatn verði í flokki A sbr. reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999. Þar sem viðtakinn er grunnvatn/ferskvatn er stefnt að tveggja þrepa hreinsun frárennslis.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um verndarsvæði og minjar er talin hafa fremur jákvæð áhrif á alla umhverfisþætti. Stefna sveitarfélagsins er að stuðla að verndun lítt raskaðra svæða og óbyggðra víðerna og stuðla að varðveislu sögu-, náttúru- og menningarminja. Stefnan styður við stefnu sveitarstjórnar þar sem sett er hverfisvernd á náttúrulegt birkiþjarr og aðeins heimilt að planta íslenskum trjátegundum í það. Auk þess er sett hverfisvernd á Meðalfellsvatn og Laxá og Bugðu til að stuðla að vernd lífríkis. Þá er stefnt að því að menningarminjar og sögustaðir verði merktir og gerðir aðgengilegir.

2.8 NÁTTÚRUVÁ

Í gr. 6.3 í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, eru svæði undir náttúruvá skilgreind sem „svæði þar sem hætta er talin stafa af náttúruhamförum, svo sem snjóflóðum, skriðuföllum, sjávarflóðum, vatnsflóðum, jarðskjálftum, eldvirkni eða veðurfari (ofviðri)“.

Fjallað er um náttúruvá í Forsenduhefti aðalskipulagsins, kafla 2.6. Þar er gerð grein fyrir jarðskjálftum, flóðahættu, hættusvæði vegna ofanflóða og hugsanlegri hættu vegna gróður- og kjarrelda í frístundabyggð. Kjósarhreppur er utan við virkasta hluta gosbeltisins. Eldgosa og jarðskjálftahætta er því ekki mikil í sveitarfélaginu. Skriðuföll kunna að valda hættu en hafa ekki verið kortlögð eða metin af þar til bærum aðilum.

Engin skilgreind hættusvæði vegna náttúruvá eru í sveitarfélaginu.

Stefna:

- Ný byggð verði ekki á mögulegum hættusvæðum.
- Tryggja skal öruggt fjarskiptasamband alls staðar í sveitarfélaginu, m.a. fyrir björgunar- og eftirlitsaðila.
- Tryggja skal upplýsingaflæði til íbúa og ferðamanna.

Leiðir:

- o Unnið verður að mati á hættu af völdum grjóthruns og ofanflóða í samstarfi við Veðurstofu Íslands.
- o Við gerð deiliskipulags verði aflað umsagna þar til bærna aðila varðandi hættu á ofanflóðum.
- o Veita upplýsingar varðandi náttúruvá og viðbragðsáætlanir gegn þeim.
- o Tryggja öruggt fjarskiptasamband sem víðast á svæðinu, fyrir almenning og viðbragðsaðila svo hægt sé að vara við yfirvofandi hættu.
- o Unnar verða viðbragðsáætlanir vegna mögulegra kjarr- og skógarelda í samráði við þar til bæra aðila s.s slökkvilið höfuðborgarsvæðisins.

Gert er ráð fyrir að á skipulagstímanum verði unnið að mati á hættu af völdum grjóthruns og ofanflóða.

Niðurstaða umhverfismats áætlana

Stefna um náttúruvá er á heildina litið talin hafa fremur jákvæð áhrif á umhverfisþætti. Stefna sveitarfélagsins er að ný byggð verði utan mögulegra hættusvæða og tryggja skuli upplýsingaflæði til íbúa og gesta. Stefnan styður við stefnu sveitarstjórnar þar sem gert er ráð fyrir að unnið verði hættumat fyrir byggðina í samstarfi við Veðurstofu Íslands, þar sem áhersla verður á hættu af ofanflóðum.

3 SKIPULAGSFERLI

Fjallað er um helstu breytingar sem gerðar hafa verið frá eldra aðalskipulagi (kafli 3.1). Gerð grein fyrir ferli skipulagslýsingar og athugasemdum við hana (kafli 3.2). Þá er greint frá samráði sem haft var á vinnslutíma aðalskipulagstillögunnar og kynningu á tillögunni (kafli 3.3). Að lokum er greint frá auglýsingu aðalskipulagstillögunnar, þeim athugasemdum sem bárust og afgreiðslu þeirra (kafli 3.4).

3.1 BREYTINGAR FRÁ ELDRA AÐALSKIPULAGI

Helstu breytingar í nýju skipulagi eru að ný skipulagslög, nr. 123/2010 og ný skipulagsreglugerð nr. 90/2013 hafa tekið gildi. Í reglugerðinni er gert ráð fyrir nýjum skipulagsflokkum s.s. afþreyingar og ferðamannasvæðum, íþróttasvæðum og skógræktar- og landgræðslusvæðum. Í einhverjum tilfellum hefur landnotkun því færst milli landnotkunarflokka en skilmálar breytast lítið.

Gert er ráð fyrir svæðum fyrir íbúðabyggð og heimilt er að byggja íbúðarhús í tengslum við þá byggð sem fyrir er. Búgarðabyggð er felld út. Frístundasvæði F10c, F8 og hluta af F10d er breytt í íbúðarbyggð.

Breytingar eru gerðar á afmörkun nokkurra frístundasvæða í samræmi við nákvæmari kortagrunna. Eitt svæði, F15, er felld út. Stærstur hluti svæðis F8 er skógræktarsvæði. Svæði F10b, F12a, F12b og F13 eru minnkuð þar sem þau eru á landi sem hentar vel til ræktunar skv. flokkun landbúnaðarlands. Nokkur svæði eru sameinuð þar sem þau liggja saman og eru í sumum tilvikum innan sömu jarðar.

Afþreyingar- og ferðamannasvæði eru skilgreind á nokkrum stöðum.

Landbúnaðarland hefur verið flokkað í sveitarfélaginu og lögð er áhersla á verndun lands sem hentugt er til ræktunar. Unnið hefur verið kort sem sýnir úrvals landbúnaðarland innan sveitarfélagsins og gert er ráð fyrir að ekki verði heimiluð landnýting á þeim svæðum sem takmarki verulega ræktunarhæfni lands, nema í beinum tengslum við þann rekstur sem fyrir er.

Eitt íþróttasvæði er tekið út en stefnt er að stækkun golfvallar í Hvammsvík.

Tvö opin svæði eru felld út, OP3 og OP5 og eitt er minnkað, OP3b.

Heimilaðar eru ýmis konar stakar framkvæmdir s.s. íbúðar- og frístundahús á landbúnaðarsvæðum. Virkjanir, vindrafstöðvar og örvirkjanir að ákveðinni stærð eru heimilaðar. Minni veitur og veitumannvirki eru heimil. Heimilt er að útbúa áningarstaði á helstu ferðaleiðum s.s. við göngu- og reiðleiðir. Áfram er heimilt að starfrækja rekstur á landbúnaðarsvæðum sem ekki tengist beint landbúnaðarframleiðslu, sú heimild er þó víkkuð út en sett hámarksstærð á byggingarmagn fyrir slíka starfsemi, 500 m².

Skilgreindar eru reiðhjólaleiðir og gönguleiðir og einnig voru reiðleiðir yfirfarnar og eru þær að miklu leyti í samræmi við þær leiðir sem sýndar eru á vef Landssambands hestamannafélaga.

Skógræktarsvæði eru afmörkuð í samræmi við gögn frá Skógræktinni.

Ný hverfisverndarsvæði eru skilgreind á svæðum þar sem náttúrulegt birkikjarr vex. Einnig er sett hverfisvernd umhverfis Meðalfellsvatn og á Laxá og Bugðu til að stuðla að frekari verndun lífríkis.

Ýmis konar stakar framkvæmdir s.s. íbúðar- og frístundahús, virkjanir s.s. vindrafstöðvar og örvirkjanir að ákveðinni stærð eru heimilaðar á svæðum þar sem landnotkun er skilgreind til landbúnaðar eða eftir atvikum óbyggð svæði. Heimilt er að útbúa áningarstaði á helstu ferðaleiðum s.s. við göngu- og reiðleiðir. Víkkuð er út heimild til að starfrækja rekstur á landbúnaðarsvæðum sem ekki tengist beint landbúnaðarframleiðslu.

Nákvæmari staðsetning er á nokkrum vatnsbólum og sýnd eru nær- og fjærsvæði við flest vatnsból. Þá hefur farið fram aðalskráning fornminja og eru minjarnar sýndar á uppdrætti í samræmi við það og fjallað um þær helstu í greinargerð.

3.2 SKIPULAGSLÝSING

Lýsing vegna nýs aðalskipulags var auglýst frá 8. – 15. febrúar 2017, einnig var hún send lögbundnum umsagnaraðilum til umsagnar. Athugasemdir bárust frá allnokkrum aðilum.

Minjastofnun kom með eftirfarandi ábendingar við lýsingu aðalskipulagsins:

- Gera þarf skrá yfir friðlýst hús, heimilisfang, byggingarár, staðsetningu/hnit og ljósmynd. Sambærilega skrá þarf að gera fyrir friðuð hús, 100 ára og eldri og fyrir hús byggð árið 1925 eða fyrr og kirkjur byggðar árið 1940 eða fyrr.
- Gera þarf húsakönnun við gerð deiliskipulags.
- Í stað fornminja verði notað orðið menningarminjar.

Skógræktin kom með eftirfarandi ábendingu við lýsingu aðalskipulagsins:

- Safna þarf upplýsingum um skógrækt og skógræktaráform sem liggja fyrir s.s. á skilgreindum skógræktar- og landgræðslusvæðum, landbúnaðarsvæðum, útivistarsvæðum og óbyggðum svæðum svo unnt sé að marka stefnu um skógrækt til framtíðar.

Veðurstofan kom með eftirfarandi ábendingu við lýsingu aðalskipulagsins:

- Leggja þarf áherslu á mikilvægi hinna ýmsu þátta náttúruvár við skipulagsgerðina.

Fiskistofa kom með eftirfarandi ábendingu við lýsingu aðalskipulagsins:

- Skoða má hvernig nýta má veiðivötn sem aðdráttarafi fyrir ferðamenn.

Skipulagsstofnun setti setti fram eftirfarandi ábendingar við lýsingu aðalskipulagsins:

- Taka þarf mið af íbúáþróun í svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins þar sem fjallað er um íbúáþróun í sveitarfélaginu á skipulagstímabilinu. Gera þarf grein fyrir tegund og fjölda íbúða og meta þörf fyrir nýjar íbúðir í tengslum við íbúáþróun og að teknu tilliti til aldursþróunar og tegundar íbúðarhúsnæðis.
- Greina þarf fjölda frístundahúsa og áætla eftirspurn út skipulagstímabilið. Það sama á við um atvinnuhúsnæði s.s. vegna verslunar- og þjónustu, landbúnaðar eða iðnaðar.
- Gera þarf grein fyrir þeirri aðferðarfræði sem beitt var við flokkun landbúnaðarlands.
- Æskilegt er að skilgreina helstu ferðamannastaði og áfangastaði og tengingar þar á milli s.s. ferðamannaleiðir.
- Taka þarf saman yfirlit yfir fjölda og tegund gististaða, fjölda gistirúma og gistinátanýtingu í sveitarfélaginu. Út frá þeim upplýsingum þarf að meta þörf fyrir fjölgun gistirúma á skipulagstímabilinu og marka stefnu um hvar og hvernig þörf fyrir uppbyggingu verður mætt.
- Gera þarf uppdrátt yfir núverandi vegakerfi.
- Gera þarf betri grein fyrir því hvernig áætlanir í töflu í kafla 4.2.1 í forsenduhefti aðalskipulagsins tengjast endurskoðuninni efnislega. Skoða þarf svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs og reglugerð fráveitur og skolp og um meðhöndlun seyru.
- Gera þarf grein fyrir hvernig aðalskipulagið styður við landsskipulagsstefnuna. Nýta má viðmið og matsspurningar úr henni við umhverfismat stefnunnar.
- Gera þarf grein fyrir samsvörun aðalskipulagstillögunnar við svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins 2040. Nýta má viðmið og matsspurningar úr því við umhverfismat stefnunnar.
- Gera þarf grein fyrir því hvernig staðið var að umhverfismati tillögunnar og hverjir komu að því.
- Leita þarf umsagnar Vesturlandsskóga og Náttúrufræðistofnunar.

Við vinnslu aðalskipulagstillögunnar hefur verið reynt að bregðast við ofangreindum athugasemdum og skýra þá þætti sem þörfuðust frekari skýringar.

3.3 SAMRÁÐ OG KYNNING

Meðan á skipulagsvinnunni stóð var fundað reglulega með vinnuhópi sveitarstjórnar. Einnig var fundað með ýmsum starfsmönnum sveitarfélagsins, hagsmunaaðilum og haldnir íbúafundir. Þá voru aðalskipulagsgögnin aðgengileg á heimasíðu sveitarfélagsins meðan skipulagsvinnan stóð yfir.

- Íbúafundur/opið hús var í Ásgarði 1. nóvember 2016, þar sem kynnt var lýsing að verkefninu og þar með áherslur sveitarstjórnar auk þess sem drög að kortlagningu landbúnaðarlands voru kynnt.
- Haldinn var fundur í mars 2017 með nokkrum heimamönnum varðandi göngu- og reiðleiðir.
- Íbúafundur var haldinn 7 nóv. í Félagsgarði.

3.4 AFGREIÐSLA EFTIR KYNNINGU AÐALSKIPULAGS

Aðalskipulagstillagan var kynnt frá 3. nóvember til 24. nóvember 2017. Nokkrar ábendingar og athugasemdir bárust á kynningartíma og voru eftirfarandi breytingar gerðar á tillögunni:

- Xx

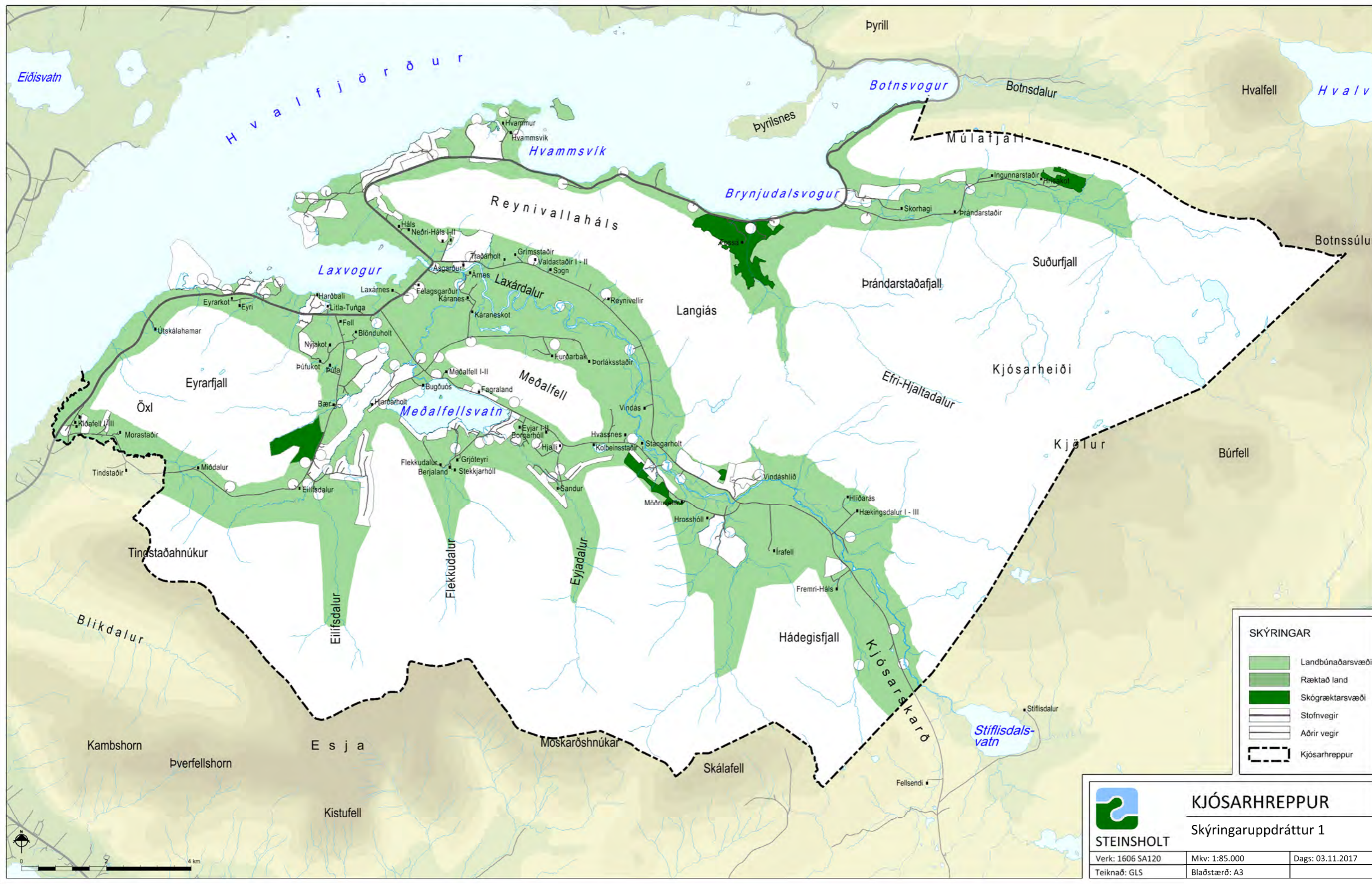
3.5 AFGREIÐSLA EFTIR AUGLÝSINGU AÐALSKIPULAGS

Aðalskipulagstillagan var auglýst frá xxx til xxx. Alls bárust xxx athugasemdir.

4 HEIMILDIR

- Alþingi Íslands. (2007). Vegalög nr. 80/2007. Retrieved from <http://www.althingi.is/lagas/142/2007080.html>
- Alþingi Íslands. (2012a). Lög um menningarminjar nr. 80/2012. Ísland. Retrieved from <http://www.althingi.is/altext/stjt/2012.080.html>
- Alþingi Íslands. (2012b). Þingsályktun um fjögurra ára fjarskiptaáætlun fyrir árin 2011-2014, nr. 3/141. Retrieved from <http://www.althingi.is/altext/141/s/0592.html>
- Alþingi Íslands. Lög um náttúruvernd nr. 60/2013 (2015). Iceland. Retrieved from <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2013060.html>
- Alþingi Íslands. (2015b). *Tillaga til þingsályktunar um fjögurra ára samgönguáætlun fyrir árin 2015-2018*. [https://doi.org/Þingskjal 1341 - 770. mál](https://doi.org/Þingskjal%201341%20-%20770.%20mál)
- Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið, & Samtök ferðaþjónustunnar. (2015). *Vegvísir í ferðaþjónustu*. Reykjavík. Retrieved from http://www.ferdamalastofa.is/static/files/ferdamalastofa/tolur_utgafur/Skyrslur/vegvisir_2015.pdf
- Birna Lárusdóttir ritstjóri, Ásta Hermannsdóttir, Elín Ósk Hreiðarsdóttir, Kristborg Þórsdóttir, & Unnur Magnúsdóttir. (2008). *Fornleifaskráning í Kjósarhreppi I*. Reykjavík. <https://doi.org/FS394-0721>
- Ómar Smári Kristinsson. (2015). *Hjólabókin. 4. bók: Árnæssýsla. Dagleiðir í hring á hjóli*. Vestfirski forlagið. [pilagrimar.is](http://www.pilagrimar.is). (n.d.). Pílagrímaleið frá Bæ í Borgarfirði í Skálholt. Retrieved November 11, 2015, from <http://www.pilagrimar.is/sumar-2015.html>
- RARIK. (2017). *Ferð stjórnar RARIK um vesturland 2017*.
- Samgönguráðuneytið. (2007). Reglugerð um flugvelli nr. 464/2007. Retrieved from <http://www.reglugerd.is/interpro/dkm/WebGuard.nsf/key2/464-2007>
- Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu. (2015). Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins 2040, 1–112.
- Skipulagsstofnun. (2015). *Landsskipulagsstefna 2015-2026. Tillaga til umhverfis- og auðlindaráðherra*. Retrieved from http://www.landsskipulag.is/media/lsk-tillaga-15-26-til-radherra/LSK_tillaga_til_radherra_mForsid_12032015.pdf
- Sólveig Guðmundsdóttir Beck. (2010). *Fornleifaskráning í Kjósarhreppi II*. Reykjavík. <https://doi.org/FS442-07122>
- Sólveig Guðmundsdóttir Beck ritstjóri, & Sigurjóna Guðnadóttir. (2012a). *Fornleifaskráning í Kjósarhreppi III, I bindi*. Reykjavík. <https://doi.org/FS496-07123>
- Sólveig Guðmundsdóttir Beck ritstjóri, & Sigurjóna Guðnadóttir. (2012b). *Fornleifaskráning í Kjósarhreppi III, II bindi*. Reykjavík. <https://doi.org/FS496-07123>
- Umhverfis- og auðlindaráðuneytið. (2013). Skipulagsreglugerð nr. 90/2013. Retrieved from <http://www.reglugerd.is/interpro/dkm/WebGuard.nsf/key2/090-2013>
- Umhverfissráðuneytið. (1999). Reglugerð um varnir gegn mengun grunnvatns nr. 796/1999. Retrieved from <http://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/umhverfis--og-audlindaraduneyti/nr/4482>
- Umhverfisstofnun. (2015). Nátturuminjaskrá Suðurlands. Retrieved January 5, 2015, from <http://www.ust.is/einstaklingar/nattura/natturuminjaskra/sudurland/>
- Vegagerðin. (2014). Vegaskrá 2014. Retrieved from <http://www.vegagerdin.is/vegakerfid/vegaskra/>

VIÐAUKI 1 - SKÝRINGARUPPDRAETTIR

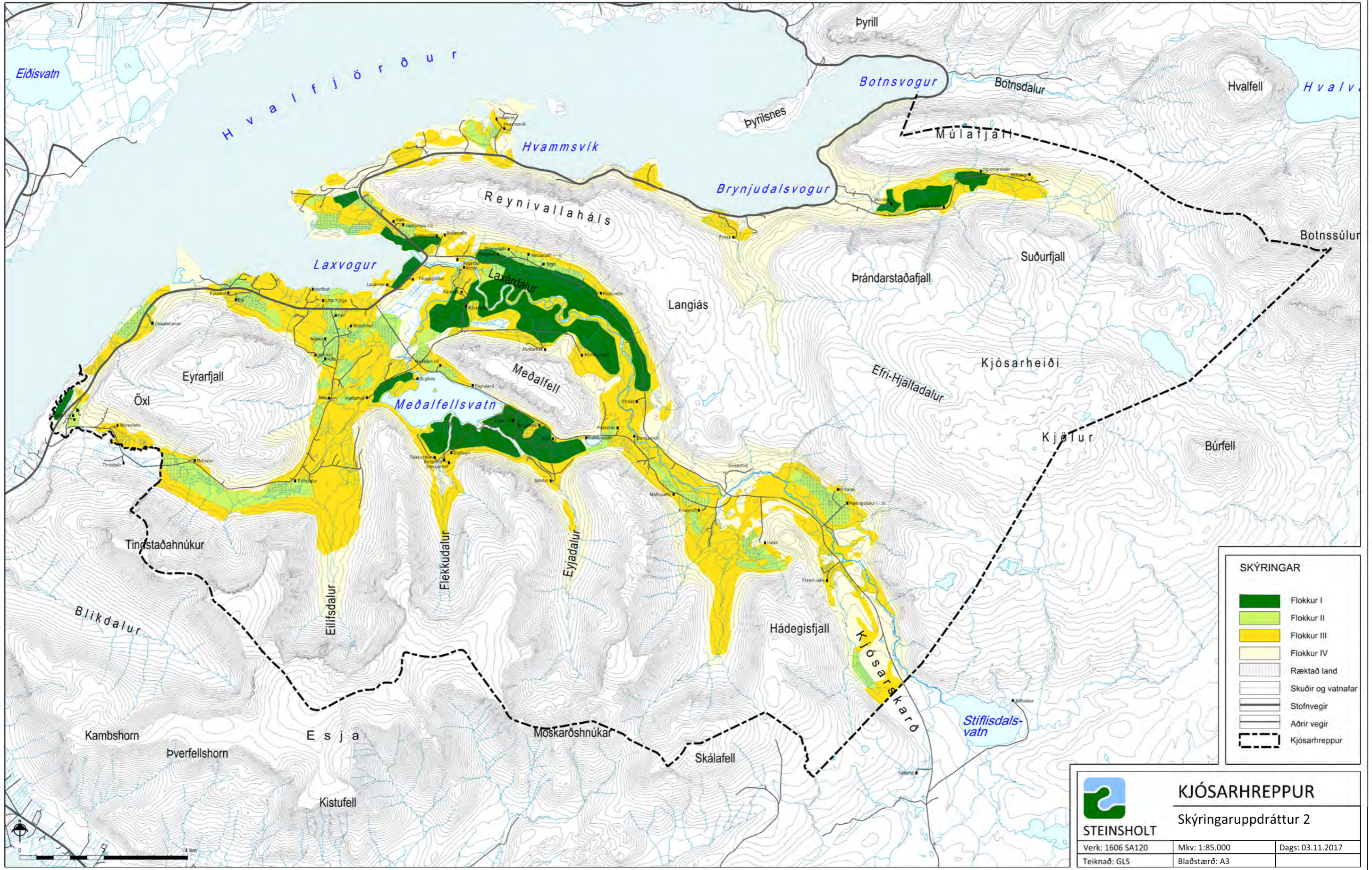
SKÝRINGAR

- Landbúnaðarsvæði
- Ræktað land
- Skógræktarsvæði
- Stofnvegir
- Aðrir vegir
- Kjósarhreppur

KJÓSARHREPPUR
Skýringaruppdráttur 1

STEINSHOLT

Verk: 1606 SA120	Mkv: 1:85.000	Dags: 03.11.2017
Teiknað: GLS	Blaðstærð: A3	

SKÝRINGAR

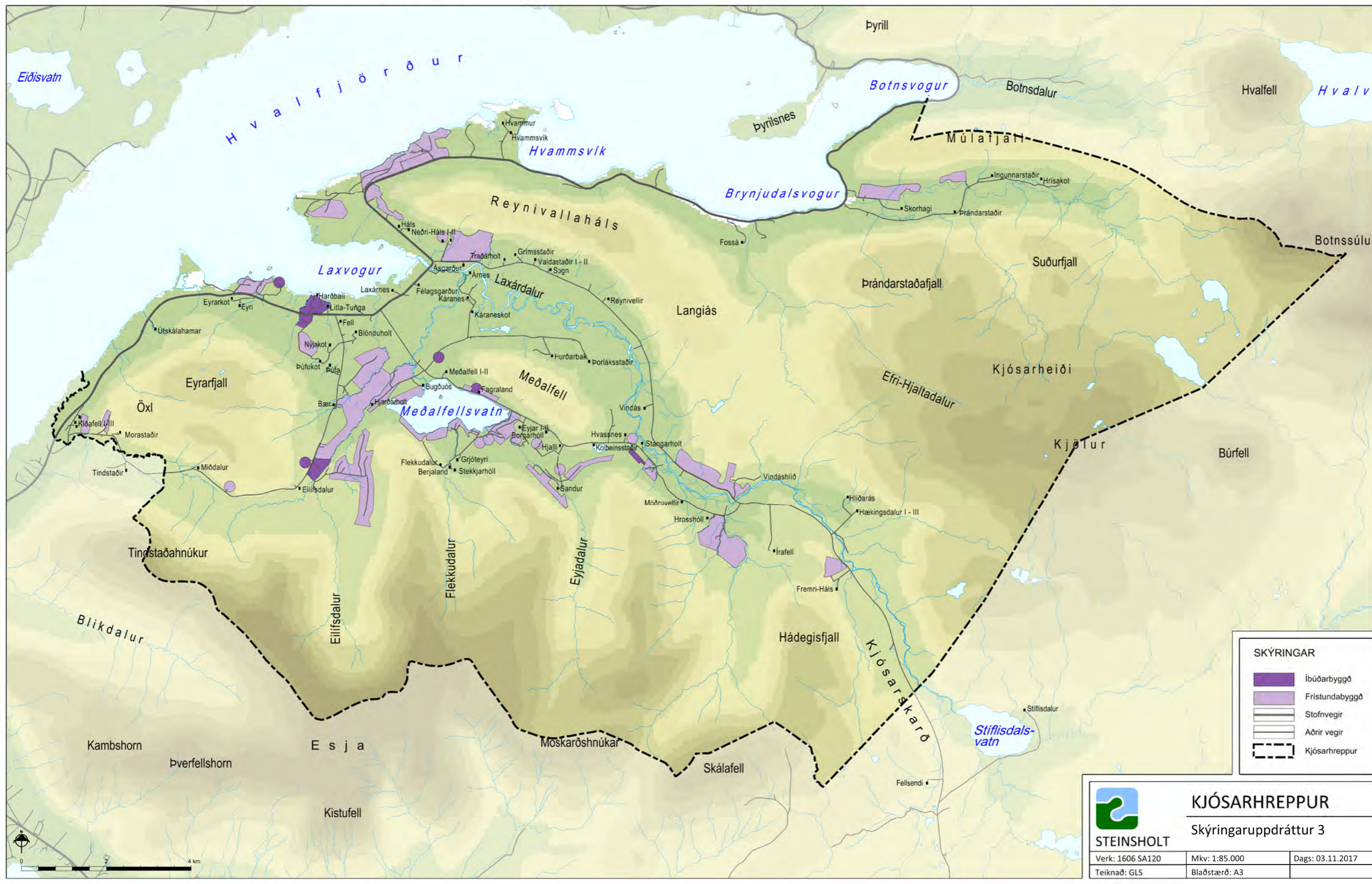
- Flokkur I
- Flokkur II
- Flokkur III
- Flokkur IV
- Ræktað land
- Skuðir og vatnafar
- Stofnvegir
- Aðrir vegir
- Kjósarhreppur

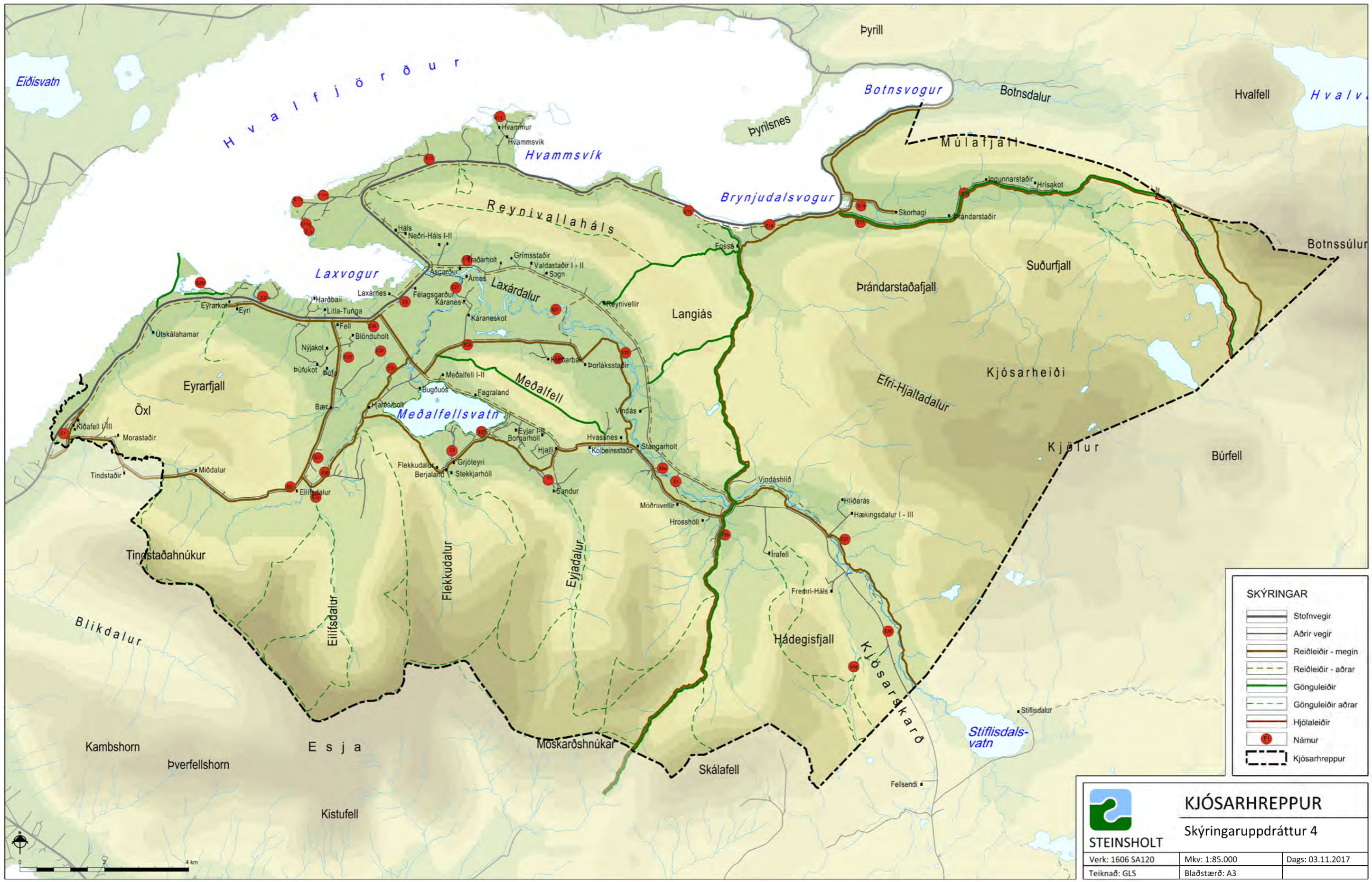
KJÓSARHREPPUR
Skýringaruppdráttur 2

STEINSHOLT

Verk: 1606 SA120	Mkv: 1:85.000	Dags: 03.11.2017
Teiknað: GLS	Blaðstærð: A3	

KJÓSARHREPPUR
Skýringaruppdráttur 4

STEINSHOLT

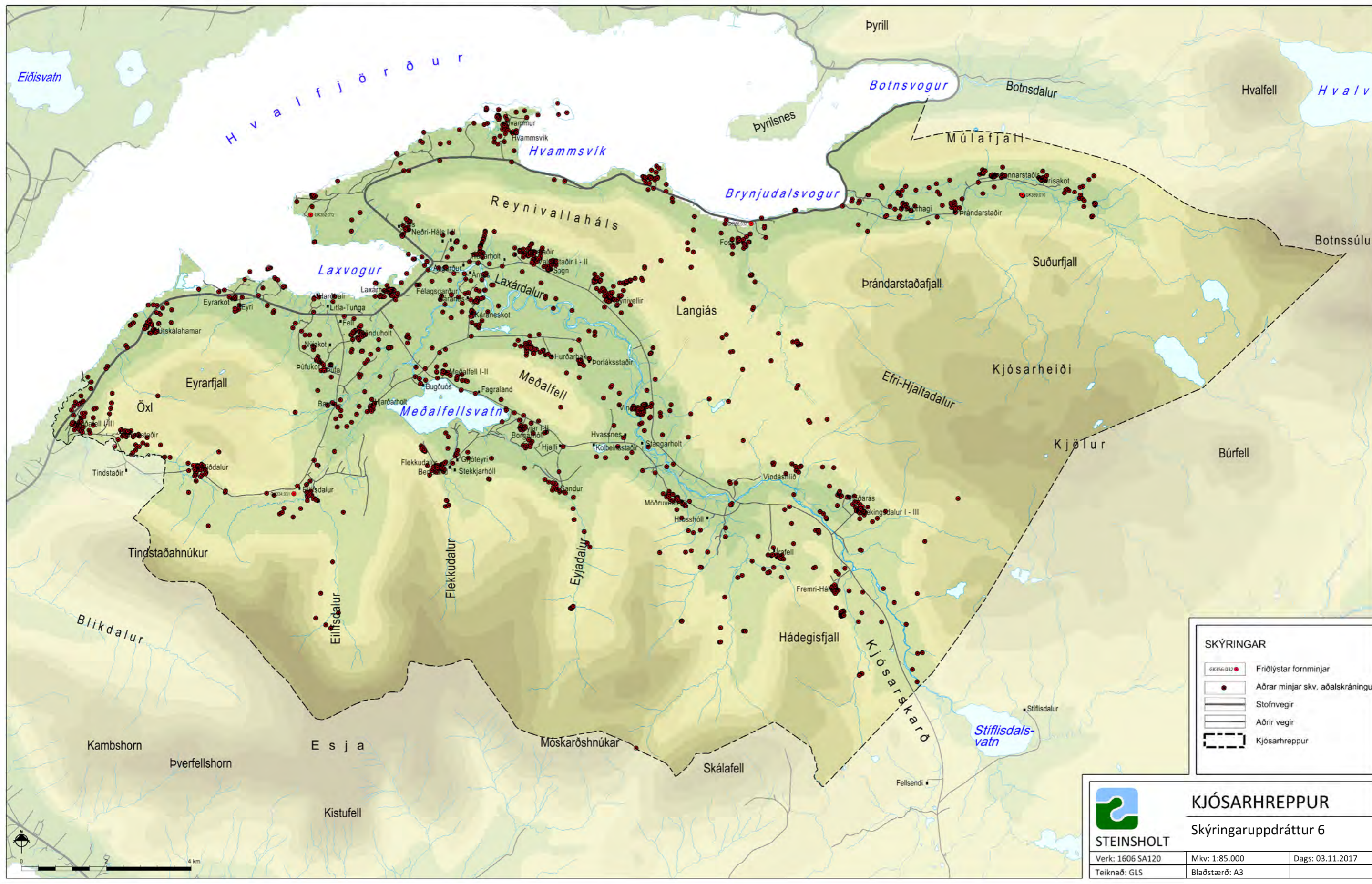
Verk: 1606 SA120	Mkv: 1:85.000	Dags: 03.11.2017
Teiknað: GLS	Blaðstærð: A3	

KJÓSARHREPPUR

VERND
Skýringaruppdráttur

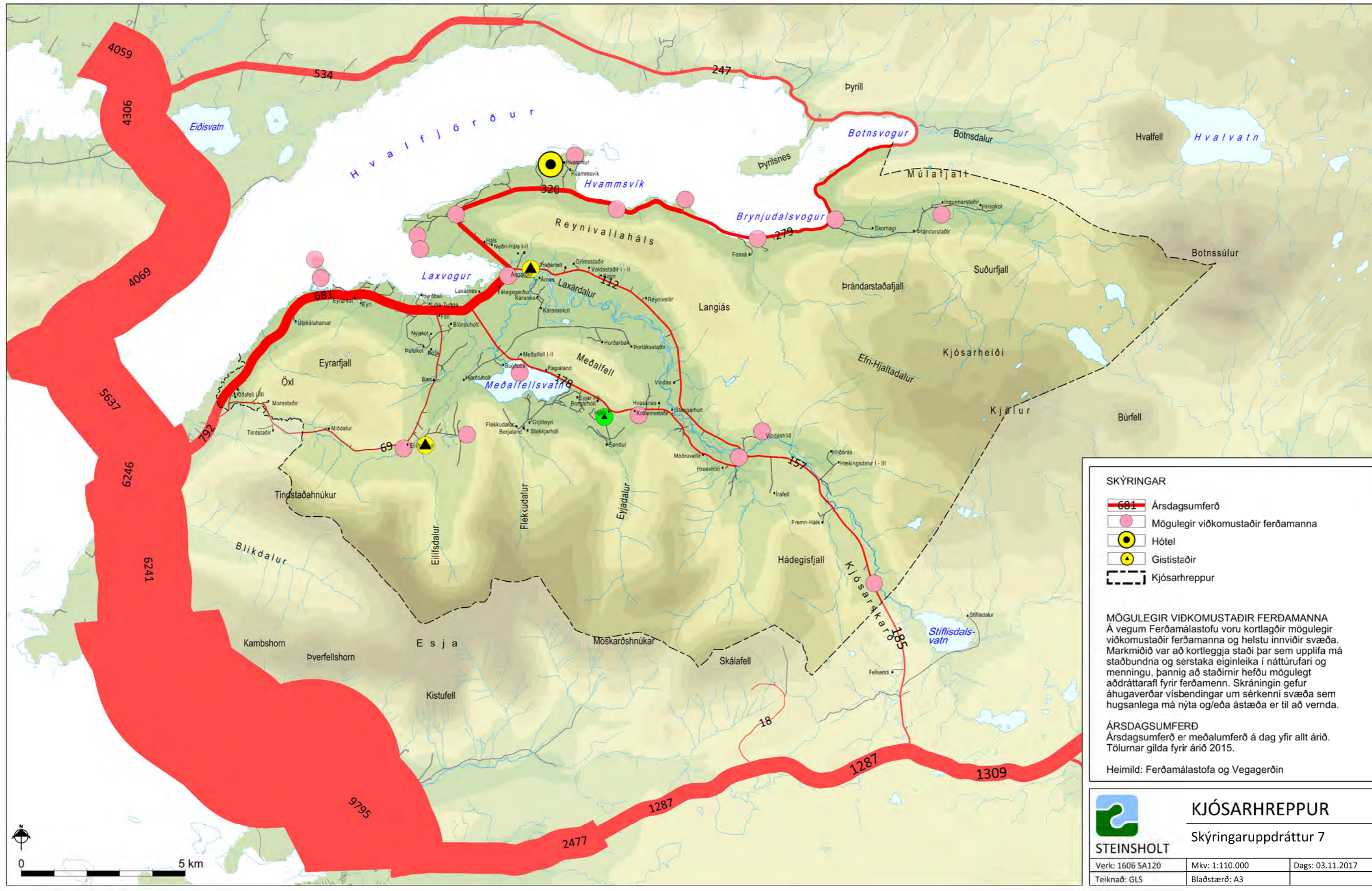
SKÝRINGAR

- GK356-032 Friðlýstar fornminjar
- Aðrar minjar skv. aðalskráningu
- Stofnvegir
- Aðrir vegir
- Kjósarhreppur

KJÓSARHREPPUR
Skýringaruppdráttur 6

STEINSHOLT

Verk: 1606 SA120	Mkv: 1:85.000	Dags: 03.11.2017
Teiknað: GLS	Blaðstærð: A3	

SKÝRINGAR

- Ársdagsumferð
- Mögulegir viðkomustaðir ferðamanna
- Hótel
- Gististaðir
- Kjósarhreppur

MÖGULEGIR VIÐKOMUSTAÐIR FERÐAMANNA
 Á vegum Ferðamálastofu voru kortlagðir mögulegir viðkomustaðir ferðamanna og helstu innviðir svæða. Markmiðið var að kortleggja staði þar sem upplifa má staðbundna og sérstaka eiginleika í náttúruferi og menningu, þannig að staðirnir hefðu mögulegt aðdráttarafl fyrir ferðamenn. Skráningin gefur áhugaverðar vísbendingar um sérkenni svæða sem hugsanlega má nýta og/eða ástæða er til að vernda.

ÁRS DAGS UMFERÐ
 Ársdagsumferð er meðalumerð á dag yfir allt árið. Tölur gilda fyrir árið 2015.

Heimild: Ferðamálastofa og Vegagerðin

KJÓSARHREPPUR
 Skýringaruppdráttur 7

STEINSHOLT

Verk: 1606 SA120	Mkv: 1:110.000	Dags: 03.11.2017
Teiknað: GLS	Blaðstærð: A3	